

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:
ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

ΕΠΩΝΥΜΟ: ΑΡΓΥΡΟΥ
ΟΝΟΜΑ: ΔΗΜΗΤΡΑ
ΑΡ ΜΗΤΡΩΟΥ: 1600170
ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: Ν. ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ

ΒΟΛΟΣ 2003

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 2456/1

Ημερ. Εισ.: 16-01-2004

Δωρεά:

Ταξιθετικός Κωδικός: ΠΤ ΟΕ

2003

ΑΡΓ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000070733

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
----------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

1.1 Η εξέλιξη των τραπεζών	
1.1.1. Η εμφάνιση των τραπεζών και η επέκταση τους μέχρι τον 19ο αιώνα.....	8
1.1.2 Η πορεία του τραπεζικού συστήματος κατά τον 20 ^ο αι.....	10
1.2 Ιστορική εξέλιξη του ελληνικού τραπεζικού συστήματος	10

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΝΕ ΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

2.1 Η ίδρυση της Ο.Ν.Ε.....	14
2.2 ΟΝΕ και Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα.....	16
2.3 Το κόστος προσαρμογής των ελληνικών τραπεζών στο καθεστώς του ευρώ.....	23
2.3α) Το κόστος απόσυρσης, αποθήκευσης και αντικατάστασης των δραχμών από ευρώ.....	24
2.3.β) Συστήματα Πληρωμών.....	25
2.3.γ) Απώλεια εσόδων από εργασίες.....	31

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

3. Προοπτικές του ελληνικού τραπεζικού συστήματος.....	34
3.1 Εσωτερική ανάπτυξη.....	35
3.2 Εξωτερική ανάπτυξη.....	39

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

1. Μεταβολές στις ελληνικές τράπεζες την διετία 2000-2001.....	44
2. Πίνακας πιστωτικών ιδρυμάτων που λειτουργούν στην Ελλάδα.....	46
3. Συστήματα και μέσα πληρωμών.....	48
3.1 TARGET.....	48
3.2 HERMES.....	51
3.3 ΔΙΑΣ.....	57

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2842.....	65
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	79

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην αυγή της νέας χιλιετίας, η ευρωπαϊκή οικονομική ολοκλήρωση δεν αποτελεί πλέον ευχή ή απαξία αλλά απτή πραγματικότητα. Αν και το όραμα της πολιτικής ενοποίησης τίθεται προς το παρόν σε δευτερεύουσα θέση ο οικονομικός αλλά και κοινωνικός ευρωπαϊκός χώρος συντελείται με την συναίνεση τόσο των ηγεσιών όσο και των λαών. Εκατόν τριάντα χρόνια μετά ην ανολοκλήρωτη προσπάθεια της Λατινικής Ένωσης, το νεογέννητο ευρώ οπωσδήποτε δεν αποτελεί την πρώτη προσπάθεια για κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα: η Σύμβαση των Παρισίων υπεγράφη από την Γαλλία, το Βέλγιο, την Ελβετία και την Ιταλία ενώ αργότερα προσχώρησαν στη Λατινική Ένωση η Ελλάδα και η Ισπανία και η Φιλανδία. Σύμφωνα με τη Σύμβαση, ως βάση του νομισματικού συστήματος της Λατινικής Ένωσης καθορίστηκε το φράγκο *germinal*. Ωστόσο το σχέδιο παγίωσης ενός κοινού νομισματικού συστήματος, του οποίου εμπνευστής υπήρξε ο Ναπολέων ΙΙΙ, δεν μπόρεσε να επιβιώσει των εθνικιστικών διεκδικήσεων των αρχών του 20^{ου} αιώνα. Μακριά, ωστόσο, από μια φανταστική διάσταση, η νομισματική ενοποίηση σήμερα έρχεται να καταλύσει τα τελευταία εναπομείναντα εμπόδια στην κίνηση ανθρώπων, εμπορευμάτων και κεφαλαίων, αποτελώντας παράλληλα ένα είδος κοινής ταυτότητας για την ευρωπαϊκή οικονομία.

Όπως είναι γνωστό από την 1.1.1999 οι χώρες της ΕΕ. εισήλθαν σε μια τριετή μεταβατική περίοδο, κατά την οποία η κυκλοφορία του ευρώ αναπτύσσεται προοδευτικά: τα εθνικά νομίσματα παραμένουν σε κυκλοφορία, με δυνατότητα πληρωμών και στα δύο συστήματα. Τον Ιανουάριο του 2002 εισήχθη το ευρώ σε μορφή κερμάτων και χαρτονομισμάτων.

Η εισαγωγή του ευρώ ενέτεινέ τις ανταγωνιστικές πιέσεις τόσο στην οικονομική ζωή όσο και στον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα καθώς επιτάχυνε το μετασχηματισμό της μορφολογίας του και συνέβαλε στην ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς. Παράλληλα επιτάχυνε τις διαδικασίες ολοκλήρωσης των ευρωπαϊκών αγορών χρήματος και κεφαλαίου.

Ως γνωστόν σημαντικά βήματα στην εναρμόνιση των θεσμών και την ενοποίηση του ευρωπαϊκού τραπεζικού χώρου προέκυψαν από την εφαρμογή των κοινοτικών οδηγιών, μέσω των οποίων επιδιώχθηκε η δημιουργία της ενιαίας τραπεζικής αγοράς και μιας ενιαίας αγοράς επενδυτικών υπηρεσιών στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του προγράμματος για την πραγματοποίηση της χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης.

Εξαιτίας λοιπόν των σημαντικών αλλαγών που επιφέρει το ευρώ στην ευρωπαϊκή οικονομία και επομένως την ανάγκη να εντοπιστούν οι επιπτώσεις του στην λειτουργία των τραπεζών, εφόσον αυτές αποτελούν το κυκλοφοριακό και τροφοδοτικό σύστημα της οικονομίας αποφάσισα να ασχοληθώ με αυτό θέμα.

Η εργασία περιλαμβάνει τρία κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο θεώρησα σημαντικό να γίνει μια αναφορά στην ιστορική εξέλιξη του παγκόσμιου τραπεζικού συστήματος ξεκινώντας από την αρχαιότητα , από τότε δηλαδή που εμφανίστηκαν οι πρώτες χρηματοπιστωτικές λειτουργίες, και φθάνοντας έως και τον 20^ο αιώνα. Στη συνέχεια γίνεται μια συνοπτική παρουσίαση της ιστορικής πορείας των ελληνικών τραπεζών.

Στο δεύτερο κεφάλαιο επιχειρώ να εντοπίσω τις επιπτώσεις της εισόδου της χώρας μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα. Με άλλα λόγια σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να διερευνήσουμε σε ποιο βαθμό η εισαγωγή του ευρώ ως κοινό και μοναδικό νόμισμα των χωρών –μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης επηρέασε και επηρεάζει ακόμα και σήμερα τη λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων καθώς και τον τρόπο με τον οποίο γίνεται αυτό.

Τέλος στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για τις δυνατότητες αλλά και τις μεθόδους που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι τράπεζες προκειμένου να εκμεταλλευτούν τα θετικά στοιχεία που προκύπτουν από την εισαγωγή του ευρώ και κατ' επέκταση να εξασφαλίσουν την επιβίωση τους, να αυξήσουν τα κέρδη τους με στόχο την εξέλιξη τους σε μεγάλα ευρωπαϊκά πιστωτικά ιδρύματα.

Θα πρέπει να τονίσουμε ότι για την εκπόνηση της εργασίας χρησιμοποιήθηκαν συγγράμματα από αξιόλογους συγγραφείς(όπως ο Αλεξάκης Π., ο Λουκάς Παπαδήμος, Καρατζάς Θ.Β. , Γκαργκάνας Ν.Χ., Sayres R.S., Cochran I.A.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

1.1 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

1.1.1. Η εμφάνιση των τραπεζών και η επέκτασή τους μέχρι τον 19ο αιώνα.

Μελετώντας την ιστορική εξέλιξη των τραπεζών παρατηρούμε ότι η χρηματοπιστωτική λειτουργία αρχίζει από την εποχή της αρχαιότητας, από τους αργυραμοιβούς, και μάλιστα οργανωμένα από το 3300 π.Χ. στη Μεσοποταμία. Την εποχή εκείνη οι ιερείς «του μεγάλου ναού» επειδή είχαν συγκεντρώσει υπερβολικά πλούτη είχαν τη δυνατότητα να δανείζουν, με απαίτηση βέβαια να τους επιστραφεί ένα μεγαλύτερο ποσό. Ο δανεισμός τα χρόνια εκείνα αφορούσε κυρίως εμπράγματα αγαθά και όχι χρήμα καθώς γίνονταν συχνές νοθεύσεις των χρημάτων και άλλαζε η αξία τους. Στη συνέχεια, εκτός από τους ιερείς, άρχισαν να μπαίνουν στο χώρο των πιστωτικών εργασιών και εξειδικευμένοι εμποροτραπεζικοί οίκοι.

Ιστορικά οι τράπεζες άρχισαν να αναπτύσσονται ύστερα από την νομισματοκοπή που έκαναν οι Λυδοί της Μικράς Ασίας κατά το τέλος του 8ου αιώνα. Κατά την εποχή των Πτολεμαίων (6ος αι. π.Χ.) λειτουργούσαν τράπεζες στην Βαβυλώνα και στην Αίγυπτο ενώ κατά την Αλεξανδρινή εποχή υπήρξε έντονη ανάπτυξη των ελληνικών τραπεζών. Συγκεκριμένα στην Αρχαία Ελλάδα (αρχικά στην Κόρινθο και έπειτα στην Αθήνα) οι τράπεζες ασχολούνταν με την χορήγηση δάνειων και την εξασφάλιση καταθέσεων. Την περίοδο εκείνη το τραπεζικό επάγγελμα περιβάλλονταν από περιφρόνηση καθώς οι τραπεζίτες και οι τοκιστές ήταν πολίτες δεύτερης κατηγορίας. Οι μεγαλύτεροι ανταγωνιστές των ελληνικών τραπεζών ήταν τα ιερά των Δελφών, της Δήλου και της Εφέσου, όπου οι ιερείς μπορούσαν να επηρεάσουν τους πολίτες που είχαν ανάγκη δανείων ή να φυλάξουν χρήματα και πολύτιμα αντικείμενα, τα οποία θα βρίσκονταν κάτω από την εγγύηση των θεών και του απαραβίαστου του ιερού χώρου. Οι τραπεζικές εργασίες στην αρχαία Ελλάδα παρουσίασαν τη μεγαλύτερη ανάπτυξη όταν οι αρχαίες ελληνικές πόλεις άρχισαν να «εκδίδουν» νομίσματα και να καθορίζουν ισοτιμίες τόσο μεταξύ των νομισμάτων όσο και μεταξύ νομισμάτων και αγαθών. Αργότερα κατά τον 4ο αιώνα π.Χ., ορισμένες ελληνικές πολιτείες ίδρυσαν δημόσιες τράπεζες που έπαιζαν το ρόλο της σημερινής εκδοτικής (κεντρικής) τράπεζας, δηλαδή επόπτευαν τη νομισματική κυκλοφορία, εγγυούνταν το ανόθευτο των κερμάτων και διαχειρίζονταν τα έσοδα και την περιουσία της Πολιτείας.

Προχωρώντας στην ιστορία παρατηρούμε ότι κατά τον 16^ο και 17^ο αιώνα η εξέλιξη της οικονομίας από την αγροτική-φεουδαλική μορφή και την εμπορευματοκρατία καθώς και η ανάπτυξη της

βιομηχανικής παραγωγής οδήγησαν σε μια γενική οικονομική μεγέθυνση όπου σε συνδυασμό με την βελτίωση και ανάπτυξη των σιδηροδρομικών και ναυτιλιακών μεταφορών δημιούργησαν αύξηση των χρηματικών διαθεσίμων που κυκλοφορούσαν σε όλο τον κόσμο και επίσης διέυρυναν τις ανάγκες των επιχειρήσεων για κεφάλαια. Τα νέα αυτά δεδομένα οδήγησαν σε μια εντυπωσιακή ανάπτυξη του τραπεζικού συστήματος, το οποίο απέκτησε τα ακόλουθα χαρακτηριστικά.

- Περιορίστηκαν ουσιαστικά οι μικρές οικογενειακές τράπεζες και εμφανίστηκαν λίγες μεγάλες τράπεζες με σημαντικά κεφάλαια
- Αναπτύχθηκε και απέκτησε συγκεντρωτικό χαρακτήρα το τραπεζικό σύστημα με την αγορά από τις μεγάλες τράπεζες των μικρότερων οικογενειακών τοπικών τραπεζών.
- Καταβάλλονταν τόκοι από τις μεγάλες τράπεζες στους καταθέτες, προκειμένου να συγκεντρώσουν κεφάλαια για να επεκτείνουν τις εργασίες τους.
- Μεταβλήθηκε η διάρθρωση της τραπεζικής δανειοδότησης γιατί οι τράπεζες αρχίζουν να περιορίζουν τις εγγυήσεις – εξασφαλίσεις που ζητούσαν μέχρι τότε για την δανειοδότηση
- Δημιουργήθηκαν τραπεζικά υποκαταστήματα στο εξωτερικό και αναπτύχθηκε συνεργασία με τράπεζες άλλων χωρών, αναλαμβάνοντας την εξυπηρέτηση διεθνών εμπορικών ανταλλαγών, αποστολή εμβάσματος κ.λ.π.

Κατά τους αιώνες αυτούς κυρίαρχα γεγονότα ήταν η δημιουργία στο 17^ο αιώνα της Τράπεζας της Σουηδίας και της Τράπεζας της Αγγλίας, η οποία είχε και το μονοπωλιακό προνόμιο έκδοσης χρήματος. Περίπου το 1750 ιδρύθηκε στη Φραγκφούρτη η τράπεζα Ρότσιλντ, με υποκαταστήματα σε Παρίσι, Βιέννη, Νάπολη και Λονδίνο. Το 1864 ιδρύθηκε στο Λονδίνο η τράπεζα Τζ. Σ. Μόργκαν, η πλέον αξιόπιστη ακόμα και σήμερα αμερικανική τράπεζα, αφού μεταφέρθηκε από το Λονδίνο στη Νέα Υόρκη.

1.1.2 Η πορεία του τραπεζικού συστήματος κατά τον 20^ο αιώνα

Ο 20^{ος} αιώνας ήταν καθοριστικός για την πορεία των τραπεζών καθώς κατά την διάρκεια του οι τράπεζες επέκτειναν τις εργασίες τους σε πολυάριθμα αντικείμενα και τελικά ολοκληρώθηκαν τα τραπεζικά συστήματα. Μέσα στον 20^ο αιώνα καθορίστηκε ότι σε κάθε χώρα μόνο μια τράπεζα θα έχει το προνόμιο της έκδοσης νομισμάτων και τον έλεγχο της κυκλοφορίας του χρήματος με στόχο την αποφυγή της υπέρμετρης αύξησης της ποσότητας των τραπεζογραμματίων που εξέδιδαν μέχρι τότε όλες οι τράπεζες και την αποφυγή πληθωριστικών πιέσεων που συνεπάγονταν αυτό. Η τράπεζα στην οποία ανατέθηκε αυτό ήταν και είναι η κεντρική (εκδοτική) τράπεζα κάθε χώρας.

Από την άλλη πλευρά έχουμε τις μεσολαβητικές (εμπορικές) τράπεζες, οι οποίες ναι μεν βελτίωσαν τη θέση τους μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο και τη συμφωνία του Bretton-Woods¹ αντιμετώπισαν όμως σοβαρές δυσκολίες όταν ξέσπασε η παγκόσμια κρίση κατά τα έτη 1929-1932. Στη συνέχεια λειτούργησαν στο σταθερό περιβάλλον που διαμορφώθηκε μετά το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο που όμως διήρκεσε ως το 1971, όπου απελευθερώθηκαν οι δεσμεύσεις των εθνικών νομισμάτων για την ισοτιμία τους και καταργήθηκε η σταθερή ισοτιμία χρυσού- δολαρίου.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εξέλιξη της χρηματοπιστωτικής αγοράς στην Ελλάδα είναι συνυφασμένη με την πρόοδο και την εξέλιξη της οικονομίας.

Μέχρι το 1821 στην Ελλάδα δεν υπήρχαν κάποια σημαντικά πιστωτικά ιδρύματα παρά μόνο κάποιοι ιδιώτες τραπεζίτες στην Πελοπόννησο, την Στερεά Ελλάδα και την Κωνσταντινούπολη. Οι πρώτες προσπάθειες για ίδρυση τράπεζας έγιναν από τον Καποδίστρια. Επί κυβέρνησης Καποδίστρια φαίνεται επιτακτική η ανάγκη ανάπτυξης ενός τραπεζικού συστήματος για την ικανοποίηση των αναγκών της οικονομίας, της μείωσης της τοκογλυφίας και τη βοήθεια στη γεωργία. Έτσι, το 1828 συστήθηκε η Εθνική Χρηματοδοτική Τράπεζα. Οι Γενικότερες πολιτικοοικονομικές συνθήκες της περιόδου αυτής, η περιορισμένη τραπεζική δραστηριότητα της τράπεζας αυτής, η αποτυχία της να αναπτύξει την εμπιστοσύνη του κόσμου σ' αυτήν και οι λίγες αποταμιεύσεις που έγιναν, κατέληξε στη διάλυση της το έτος 1834.

Οριστική λύση και το πρώτο ουσιαστικά πιστωτικό ίδρυμα της Ελλάδας ήταν η ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος το 1841. Αν και ο κύριος σκοπός της τράπεζας αυτής ήταν εκδοτικός (δηλαδή η έκδοση και η κυκλοφορία του νομίσματος), συγκέντρωσε επάνω της όλες τις χρηματοπιστωτικές λειτουργίες της οικονομίας. Έτσι σταδιακά, και μέχρι το 1897 (κατορθώνοντας να ξεπεράσει μια σοβαρή κρίση το 1848) εξελίχτηκε σε τράπεζα εμπορικής, κτηματικής, προεξοφλητικής, αγροτικής και βιομηχανικής πίστης. Κατά την ίδια περίοδο ιδρύθηκαν και λειτούργησαν συμπληρωματικά προς την Εθνική Τράπεζα η Ιονική Τράπεζα, η Τράπεζα Ηπειροθεσσαλίας κτλ.

Με την πτώχευση του κράτος το 1897 και μέχρι την επανάσταση του 1909 δεν υπήρξε καμιά ουσιαστική εξέλιξη στο

¹ Το Ιούλιο του 1944, 40 χώρες συγκεντρώθηκαν στο Bretton-Woods και αποφάσισαν τη θέσπιση ενός νέου διεθνούς νομισματικού συστήματος όπου είχε τα εξής κύρια χαρακτηριστικά: α) Το δολάριο συνδέεται με το χρυσό στη σταθερή ισοτιμία των 35\$ την ουγγιά., τα υπόλοιπα νομίσματα συνδέονταν με έμμεσο τρόπο με το χρυσό μέσα από το δολάριο β) οι συναλλαγματικές ισοτιμίες των διαφορών νομισμάτων έπρεπε να είναι σταθερές γ) η υποτίμηση του νομίσματος μιας χώρας δήλωνε την αποτυχία να διατηρήσει τη συναλλαγματική της ισοτιμία σταθερή για αυτό το λόγο έπρεπε να αποφεύγεται.

χρηματοπιστωτικό τομέα, δεδομένου ότι η κύρια φροντίδα του κράτους ήταν η τακτοποίηση των δυσμενών συνεπειών στην οικονομία από την πτώχευση. Η έξοδος από το πολιτικό και οικονομικό τέλμα, από το 1909 και μετά, και η εδαφική εξάπλωση του ελληνικού κράτους συμβάδισαν με τη γενικότερη οικονομική εξέλιξη και παράλληλα με την ανάπτυξη της χρηματοδότησης της οικονομίας για μια εικοσαετία περίπου. Αυτή η εξέλιξη δημιούργησε έντονη την ανάγκη εξειδίκευσης του αντικειμένου των τραπεζών. Η κατεύθυνση της εξειδίκευσης της τραπεζικής οργάνωσης στην Ελλάδα εκδηλώθηκε αρχικά με την ίδρυση της Κτηματικής Τράπεζας το 1927, με την απόσπαση του κλάδου της κτηματικής πίστης από την Εθνική Τράπεζα.

Ακολούθησε το 1928 (22 Μαΐου 1928) η ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος (κεντρική εκδοτική), στην οποία μεταβιβάστηκε το εκδοτικό προνόμιο και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την πιστωτική κυκλοφορία, και κατά συνέπεια αφαιρέθηκαν από την Ε.Τ.Ε. Το 1930 ακολουθεί η ίδρυση της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος, με σκοπό τη δημιουργία αυτοτελούς οργάνου για την ευρύτερη και συστηματικότερη άσκηση της αγροτικής πίστης, με την απόσπαση και του κλάδου αυτού από την Εθνική Τράπεζα.

Παράλληλα με τα παραπάνω τραπεζικά ιδρύματα την ίδια χρονική περίοδο ωριμάζουν και συμμετέχουν σε ικανοποιητικό βαθμό στο χρηματοπιστωτικό κύκλωμα η Εμπορική Τράπεζα, η Τράπεζα Αθηνών, η Τράπεζα Εμπορικής Πίστεως (Τράπεζα Πίστεως, η σημερινή Alpha Bank)κτλ. Εκτός από τις τράπεζες ορισμένοι κρατικοί και ημικρατικοί οργανισμοί (Ταμεία Παρακαταθηκών και Δανείων, Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο) χορηγούσαν δάνεια για ορισμένους σκοπούς (π.χ. στέγαση, κατανάλωση κτ.λ.).

Η τελευταία περίοδος μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο άρχισε ουσιαστικά από το μηδέν, γιατί το τραπεζικό σύστημα ήταν ερειπωμένο από την εξανέμιση της αξίας του χρήματος(γνωστού ως «ραλλικού χρήματος») Έτσι η Τράπεζα της Ελλάδος, στην προσπάθεια ανασυγκρότησης, εξέδωσε νέο νόμισμα και θέσπισε νέους κανόνες-πλαίσιο λειτουργίας των μεσολαβητικών τραπεζών.

Στη μεταπολεμική περίοδο λειτούργησαν οι μεσολαβητικές τράπεζες που λειτούργησαν και πριν από το πόλεμο. Πρόσθετα δε, με μια σύντομη ανασκόπηση, παρατηρούμε την ίδρυση και λειτουργία των ακόλουθων χρηματοπιστωτικών οργανισμών.

- Το 1950 ιδρύθηκε η Κεντρική Επιτροπή Δανείων (ΚΕΔ)
- Το 1954 την ΚΕΔ διαδέχτηκε ο Οργανισμός Χρηματοδότησης Οικονομικής Ανάπτυξης (ΟΧΟΑ)
- Το 1979 ιδρύθηκε ο Οργανισμός Βιομηχανικής Ανάπτυξης
- Το 1964 ιδρύθηκε από το Ελληνικό Δημόσιο η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Ανάπτυξης (ΕΤΒΑ)

Στη συνέχεια ιδρύθηκαν επενδυτικές τράπεζες από ιδιωτικά τραπεζικά ιδρύματα, σε συνεργασία με ξένα τραπεζικά κεφάλαια. Η Εθνική Τράπεζα ίδρυσε την Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων και

Βιομηχανικής Ανάπτυξης (ΕΤΕΒΑ), ενώ η Εμπορική Τράπεζα ίδρυσε την Τράπεζα Επενδύσεων με σκοπό τη χρηματοδότηση μακροπρόθεσμων τοποθετήσεων στο βιομηχανικό τομέα.

Κατά τη δεκαετία 1960-1970 έκαναν έντονα την εμφάνιση τους στη χώρα μας υποκαταστήματα ξένων τραπεζικών ιδρυμάτων, πέρα από την American Express, που είχε ιδρυθεί από τη δεκαετία του 1920.

Κατά τα χρόνια αυτά μετατράπηκε και το Μετοχικό Ταμείο Στρατού σε τραπεζικό ίδρυμα, με την επωνυμία Γενική Τράπεζα της Ελλάδος και με όλες τις χρηματοπιστωτικές λειτουργίες των άλλων τραπεζών.

Πέρα από τις παραπάνω κύριες μεταβολές στο χρηματοπιστωτικό σύστημα και την ίδρυση τραπεζικών ιδρυμάτων εξειδικευμένων στη βιομηχανική πίστη, στα τέλη του 20ού αιώνα λειτούργησαν στη χώρα μας και μια σειρά άλλες μεσολαβητικές τράπεζες όπως : Τράπεζα Πειραιώς, Αττικής, Εργασίας, Εγνατία, Λαϊκή, Aspis, Eurobank, Τράπεζα Μακεδονίας-Θράκης, Τράπεζα Χίου, Κρήτης κτ.λ. (Στο παράρτημα παρουσιάζονται οι κυριότερες μεταβολές στις ελληνικές τράπεζες τη διετία 2000-2001)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΟΙ ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΝΕ ΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

2.1 Η ίδρυση της Ο.Ν.Ε.

Με την καθιέρωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, οι λαοί της Ευρώπης επέλεξαν να συνδέσουν τις τύχες τους με κάτι πολύ ισχυρότερο από μια απλή εμπορική συνεργασία μεταξύ τους. Ξεκίνησαν από τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, την οποία προίκισαν με τρεις βασικές αρχές : την ελευθερία της κίνησης των εργαζομένων, την ελευθερία εγκατάστασης και παροχής υπηρεσιών και την ελεύθερη κίνηση κεφαλαίων.

Με δεδομένο, λοιπόν, ότι η εισαγωγή μιας χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό όχι μόνο τις τραπεζικές και τις ευρύτερες οικονομικές δραστηριότητες της αλλά και όλους τους τομείς της ζωής των πολιτών της (συγκεκριμένα η εισαγωγή μιας χώρας στην Ο.Ν.Ε. απαιτεί την επίτευξη των οικονομικών κριτηρίων που τίθενται στη Συνθήκη για τη συμμετοχή της χώρας στη ζώνη του Ευρώ και την αντικατάσταση του εθνικού νομίσματος της κάθε χώρας από το Ευρώ, γεγονός που επηρεάζει σημαντικά τις μακροοικονομικές επιδόσεις της οικονομίας και κατ'επέκταση την πορεία των εργασιών των τραπεζών) θεωρώ σκόπιμο ότι θα πρέπει να γίνει μια αναφορά στην ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οικονομική Νομισματική Ένωση

Στην σύγχρονη ιστορία της Ευρώπης η ιδέα για την υιοθέτηση κοινής νομισματικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση ανήκει στον Pierre Werner ο οποίος υπήρξε, στις αρχές της δεκαετίας του 1970, πρωθυπουργός του Λουξεμβούργου. Η επιτροπή της οποίας διετέλεσε επικεφαλής ο Werner πρότεινε τη θέσπιση, από το 1980, οικονομικής και νομισματικής ένωσης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πρόταση αυτή δεν υλοποιήθηκε, αλλά το 1979 η Σύνοδος της Βρέμης αποφάσισε τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Νομισματικής Μονάδας (ECU), που αποτελούσε ένα σταθμισμένο μέσο των νομισμάτων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος το οποίο προέβλεπε τον περιορισμό, μέσα σε συγκεκριμένα όρια, της διακύμανσης των ισοτιμιών μεταξύ των εθνικών νομισμάτων και του ECU. Τόσο το ECU όσο και το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα αποτέλεσαν σημαντικά βήματα για τη δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης. Το ενδιαφέρον προς την κατεύθυνση αυτή έλαβε πιο πρακτική μορφή το 1988 στο Συμβούλιο Κορυφής στο Ανόβερο όπου αποφασίζεται η κατάρτιση χρονοδιαγράμματος της πορείας προς τη νομισματική ένωση. Το χρονοδιάγραμμα περιελάμβανε τρία στάδια.

Κατά το πρώτο στάδιο, από το 1990 ως το 1994, η έμφαση ήταν στο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών-μελών

της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσα στο υφιστάμενο τότε θεσμικό πλαίσιο. Κατά το στάδιο αυτό τα κράτη μέλη εκπόνησαν και εφάρμοσαν πολυετή προγράμματα με στόχο την επίτευξη της οικονομικής σύγκλισης, η οποία είναι απαραίτητη για την οικονομική και νομισματική ένωση, και η οποία βασιζόταν στην επίτευξη της σταθερότητας των τιμών και υγιών δημοσιονομικών μεγεθών.

Στο δεύτερο στάδιο της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, που άρχισε την 1^η Ιανουαρίου 1994, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να βελτιώσουν περαιτέρω τα δημοσιονομικά τους μεγέθη αποφεύγοντας τα «υπερβολικά» δημοσιονομικά ελλείμματα. Επίσης κάθε κράτος μέλος έθεσε σε κίνηση τη διαδικασία για τη θεσμοθέτηση ανεξάρτητης εθνικής κεντρικής τράπεζας. Την 1^η Ιανουαρίου 1994, ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα(ENI), το οποίο αποτέλεσε την αρχική μορφή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας(ΕΚΤ). Το ENI είχε συμβουλευτικό ρόλο στη νομισματική πολιτική και είχε ως σκοπό, μεταξύ άλλων, την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών κεντρικών τραπεζών στη χάραξη της νομισματικής πολιτικής.

Το τρίτο και τελικό στάδιο της οικονομικής και νομισματικής ένωσης ξεκίνησε την 1^η Ιανουαρίου 1999. Στο τρίτο στάδιο καθορίστηκαν οι αμετάκλητες συναλλαγματικές ισοτιμίες μεταξύ των εθνικών νομισμάτων και του ΕΥΡΩ. Η ΕΚΤ διαδέχτηκε το ENI και αποτελεί πλέον την κεντρική τράπεζα της Ευρωζώνης η οποία, μαζί με τις κεντρικές τράπεζες των χωρών που μετέχουν στην Ευρωζώνη, ασκεί την νομισματική πολιτική. Η επιλογή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη συμμετοχή τους στο τρίτο στάδιο της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, και επομένως για την υιοθέτηση του ευρώ, στηρίζεται στην επίτευξη ενός υψηλού βαθμού σύγκλισης όπως αυτή κρίνεται με βάση τέσσερα κριτήρια. Τα κριτήρια αυτά είναι η επίτευξη υψηλού βαθμού σταθερότητας τιμών, η σταθερότητα των δημοσίων οικονομικών, η περιορισμένη διακύμανση της συναλλαγματικής ισοτιμίας και η ύπαρξη χαμηλών μακροπρόθεσμων επιτοκίων. Περαιτέρω απαιτείται η εθνική νομοθεσία κάθε κράτους μέλους και το καταστατικό της εθνικής κεντρικής τράπεζας να είναι συμβατά με τη συνθήκη του Άμστερνταμ και με το καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών.

Την 1^η Ιανουαρίου 1999, έντεκα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έγιναν τα πρώτα κράτη-μέλη της Ευρωζώνης. Η Ελλάδα εισήλθε στην Ευρωζώνη την 1^η Ιανουαρίου του 2001. Από 1^η Ιανουαρίου 1999 μέχρι και το τέλος του 2001 το ευρώ υπήρχε μόνο σε λογιστική μορφή. Η φυσική κυκλοφορία του κοινού νομίσματος ξεκίνησε την 1^η Ιανουαρίου 2002. Στις περισσότερες χώρες της Ευρωζώνης τα εθνικά νομίσματα και το ευρώ κυκλοφορούσαν παράλληλα μέχρι και το τέλος του Φεβρουαρίου του 2002.

Η έναρξη, λοιπόν, του τρίτου σταδίου της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης επηρέασε σε μεγάλο βαθμό και άμεσα την οικονομική ζωή της Ευρώπης και επέφερε σημαντικές αλλαγές στο

ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα καθώς οι κεντρικές τράπεζες των χωρών-μελών υποχρεώθηκαν να προσαρμόσουν την πολιτικές τους προς τα πρότυπα που είχαν διαμορφωθεί για την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

2.2 ONE και Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα

Για πολλά χρόνια και μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1990 το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Ελλάδας λειτουργούσε κάτω από ένα ασφυκτικό καθεστώς γραφειοκρατικών κανόνων και ρυθμίσεων. Το κράτος άμεσα ή έμμεσα είχε μια κυρίαρχη παρουσία στο χρηματοπιστωτικό χώρο με τον έλεγχο σημαντικού αριθμού τραπεζών, ενώ μέσω των πολιτικών αλλά και των εκτεταμένων ελέγχων που επέβαλε στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα διαμόρφωνε αφενός σε μεγάλο βαθμό τη σύνθεση του ενεργητικού τους και την αποδοτικότητα τους, αφετέρου επιχειρούσε να εξασφαλίσει με προνομιακούς όρους τη χρηματοδότηση των μεγάλων δημόσιων ελλειμμάτων από το τραπεζικό σύστημα, να εξασφαλίσει δηλαδή την χρηματοδότηση του υπερβολικά μεγάλου δημοσίου τομέα. Οι έλεγχοι αφορούσαν τις τιμές (π.χ. διοικητικοί έλεγχοι των περισσότερων επιτοκίων) ή τις ποσότητες (π.χ. περιορισμοί στη διάθεση πιστώσεων εκ μέρους των εμπορικών τραπεζών ή των λοιπών πιστωτικών ιδρυμάτων, η οποία επηρεαζόταν από τα υποχρεωτικά ποσοστά επένδυσης ή από τα υποχρεωτικά ποσοστά ρευστών διαθεσίμων). Άλλοι άμεσοι έλεγχοι που είχαν υιοθετηθεί από την Τράπεζα της Ελλάδας ήταν περιορισμοί στην πολιτική χαρτοφυλακίου των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, καθώς και έλεγχοι στη διεθνή ροή κεφαλαίων. Οι περιορισμοί στην παροχή πίστης σκοπό είχαν να εμποδίσουν την αύξηση της ρευστότητας που προέκυπτε από θεσμοθετημένα χαμηλά επιτόκια.

Επιπλέον η αγορά κεφαλαίων ήταν ρηχή, καθιστώντας τον τραπεζικό τομέα κυρίαρχη πηγή χρηματοδότησης, ενώ τα ασφαλιστικά ταμεία και οι ασφαλιστικές εταιρείες ελέγχονταν από το κράτος χωρίς να έχουν αισθητή παρουσία στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Ο ανταγωνισμός ήταν χαμηλός έως και ανύπαρκτος, ο δε χρηματοπιστωτικός τομέας παρουσίαζε υψηλή συγκέντρωση και περιορισμένο αριθμό προϊόντων.

Από το τέλος της δεκαετίας του '80 και στο πλαίσιο της προετοιμασίας της χώρας για την ένταξη της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σημειώθηκαν ραγδαίες και σημαντικές αλλαγές στην Ελλάδα προς την κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού και της απελευθέρωσης του χρηματοπιστωτικού τομέα. Συγκεκριμένα η κυβέρνηση έθεσε σε εφαρμογή ένα εντατικό πρόγραμμα απελευθέρωσης, που ολοκληρώθηκε το 1997-98 και οδήγησε σε πλήρη αναδιάρθρωση του χρηματοπιστωτικού τομέα.

Στο Πίνακα 1 παρουσιάζονται τα πιο σημαντικά μέτρα απελευθέρωσης του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος για το χρονικό διάστημα 1982-1995

Ένα από τα πρώτα μέτρα που εφαρμόστηκαν ήταν η απελευθέρωση των επιτοκίων. Κατά τη τελευταία δεκαετία τα επιτόκια αρχικά αυξήθηκαν μετά την έναρξη της απελευθέρωσης και στη συνέχεια μειώθηκαν μετά την ολοκλήρωση της. Με την κατάργηση του ελαχίστου επιτοκίου καταθέσεων στις αρχές του 1993 ολοκληρώθηκε η σειρά μέτρων που ελήφθησαν με σκοπό να επηρεαστεί το επίπεδο και η διάρθρωση των επιτοκίων.

Το 1984 άρχισε μια προσπάθεια από την Τράπεζα της Ελλάδος για την ελάττωση των πιστωτικών ελέγχων επί των εμπορικών τραπεζών, η οποία συνεχίστηκε με τη μείωση του ποσοστού των ελαχίστων αποθεματικών στο 9% το 1990, την κατάργηση του υποχρεωτικού ποσοστού επένδυσης κ.λ.π. Η Τράπεζα της Ελλάδας έλαβε μια σειρά από μέτρα για την απελευθέρωση της καταναλωτικής πίστης όπως εισαγωγή πιστωτικών καρτών, αύξηση ανώτατου ορίου κατά δάνειο, των προσωπικών δανείων.

Παρατηρούμε ότι όλα αυτά τα μέτρα που πήρε η Τράπεζα της Ελλάδας προκρινόμενου να προσαρμοστούν οι τράπεζες στα νέα δεδομένα της Ο.Ν.Ε. καθώς και η κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, η παγκοσμιοποίηση των αγορών, του δανεισμού και των χρηματοοικονομικών τοποθετήσεων, η επανάσταση της τεχνολογίας των πληροφοριών, της πληροφορικής και των επικοινωνιών, η ραγδαία ανάπτυξη της θεσμικής διαχειρίσεις, η σημαντική ανάπτυξη των παραγωγών χρηματοοικονομικών προϊόντων και τεχνικών, η απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων και η απορύθμιση των χρηματοπιστωτικών χώρων συνέβαλαν στην διαμόρφωση ενός πιο ανοικτού, πιο σύγχρονου και πιο ανταγωνιστικού περιβάλλοντος.

Αποτέλεσμα αυτού του εκσυγχρονισμού ήταν οι ελληνικές τράπεζες να πάψουν πλέον να ζουν κάτω από την προστασία του κράτους και προκειμένου να επιβιώσουν και να παραμείνουν κερδοφόρες να αναγκαστούν να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες που επικρατούν στο ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα ύστερα από την έλευση του ευρώ. Οι τράπεζες στην Ελλάδα πρέπει να αντιμετωπίσουν την νέα πραγματικότητα όπου τα χρηματοοικονομικά προϊόντα (καταθέσεις, μερίδια ομόλογα, μετοχικοί τίτλοι) είναι όλα αποτιμημένα στο ενιαίο νόμισμα, τα επιτόκια και οι αποδόσεις των τοποθετήσεων που προσφέρονται στην Ελλάδα είναι άμεσα συγκρίσιμα με τα προσφερόμενα σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο Έλληνας αποταμιευτής/επενδυτής δέχεται πλέον εύκολα και κατανοητά τις προτάσεις παροχής χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών από αξιόπιστες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Η «φυσική προστασία» που παρείχε ως ένα βαθμό το εθνικό νόμισμα ως όργανο μέτρησης αξιών έχει εκλείψει. Τα ελληνικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Έτος	Μέτρα απελευθέρωσης
1982	Καταργείται η Νομισματική Επιτροπή
1984	Η τράπεζα της Ελλάδος αρχίζει να ελαττώνει τους πιστωτικούς ελέγχους και θέτει ανώτατο όριο στην πιστωτική επέκταση.
1985	Καθιερώνονται οι πιστωτικές κάρτες. Το ελάχιστο επιτόκιο των βραχυπρόθεσμων δανείων προς τη γεωργία και τη βιομηχανία αυξάνεται. Έντοκα γραμμάτια του Δημόσιου πωλούνται στο κοινό για πρώτη φορά τον Αύγουστο και τα επιτόκια τους αυξάνονται τον Οκτώβριο.
1987	Καταργείται το ανώτατο όριο της πιστωτικής επέκτασης των τραπεζών μέσω πιστωτικών καρτών και διπλασιάζεται το ανώτατο όριο των εν λόγω πιστώσεων ανά πελάτη. Αρχίζουν να πωλούνται στο κοινό ομόλογα του Δημοσίου δύο ή τριών ετών με σταθερό επιτόκιο. Εγκρίνεται η απόδοση πιστωτικών καταθέσεων και ομολόγων με επιτόκια που υφίστανται διαπραγμάτευση ελεύθερα. Τα 4/5 των δανείων των εμπορικών τραπεζών προς τον ιδιωτικό τομέα μπορούν να χορηγούνται χωρίς ειδικούς περιορισμούς. Καταργείται το ανώτατο όριο του επιτοκίου των βραχυπρόθεσμων τραπεζικών δανείων.
1989	Απελευθερώνονται τα επιτόκια των τρεχούμενων λογαριασμών και των λογαριασμών καταθέσεως όψεως.
1990	Διενεργείται από την Τράπεζα της Ελλάδος η πρώτη δημοπρασία έντοκων γραμματίων. Το ποσοστό των υποχρεωτικών αποθεματικών ορίζεται στο 9%
1991	Καθιερώνονται τα repos. Επιβάλλεται φόρος στο εισόδημα από τόκους τραπεζικών καταθέσεων. Εγκρίνεται η έκδοση πιστωτικών καρτών εκ μέρους των εμπορικών τραπεζών, της Κτηματικής και της Αγροτικής Τράπεζας, καθώς και η πώληση των καρτών αυτών μέσω άλλων τραπεζών χωρίς έγκριση της Τράπεζας της Ελλάδος. Απελευθερώνονται οι πληρωμές μέσω των πιστωτικών καρτών εκ μέρους Ελλήνων που ταξιδεύουν στις χώρες της Ε.Ε. (Μάιος). Επιτρέπεται στις κτηματικές τράπεζες να ανοίγουν τρεχούμενους λογαριασμούς καταθέσεων, στις τράπεζες επενδύσεων να δέχονται καταθέσεις σε δραχμές και να χορηγούν δάνεια για κεφάλαιο κίνησης, καθώς και στην Αγροτική Τράπεζα να χορηγεί τους ίδιους τύπους δανείων με τις εμπορικές τράπεζες.
1991-2	Καταργείται η υποχρέωση των τραπεζών να διαθέτουν το 9% των καταθέσεων τους για τη χρηματοδότηση δημοσίων επιχειρήσεων. Οι τράπεζες πλέον καθορίζουν ελεύθερα το επιτόκιο σχεδόν του 90% του συνόλου των πιστώσεων. Καταργούνται οι έλεγχοι συναλλάγματος.

1992	Απελευθερώνεται το επιτόκιο καταθέσεων που είναι μετατρέψιμες σε δραχμές
1993	Καταργείται το ελάχιστο επιτόκιο καταθέσεων (Μάρτιος). Καταργείται το υποχρεωτικό ποσοστό επενδύσεων των εμπορικών τραπεζών σε έντοκα γραμμάτια. Απελευθερώνεται η κίνηση κεφαλαίων με τις χώρες της Ε.Ε. (Μάρτιος). Καταργείται ο φόρος 3% επί των τραπεζικών δανείων (Ιούνιος). Καταργείται η δέσμευση του ποσοστού των καταθέσεων που προορίζονταν για δάνεια προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (Ιούλιος).
1994	Το ανώτατο όριο των προσωπικών δανείων ορίζεται σε 8 εκατ. Δραχμές. Απαγορεύεται πλέον η νομισματική χρηματοδότηση του δημοσιονομικού ελλείμματος (Ιανουάριος). Καταργείται ο φόρος 8% επί του κύκλου εργασιών των τραπεζών (Ιούλιος).
1995	Καθιερώνεται Σύστημα Εγγύησης Τραπεζικών Καταθέσεων. Αποϋλοποιούνται οι τίτλοι του Δημοσίου.

Πηγή: OECD, Economic Surveys. 1985-1998, και Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση Διοικητή για τα έτη 1987-1998

διαθέτουν ακόμα, για ένα διάστημα τουλάχιστον, το πλεονέκτημα της εξοικείωσης με τις συνθήκες της τοπικής αγοράς, όμως και αυτό το πλεονέκτημα δεν θα είναι απόρθητο αφού και οι Έλληνες πελάτες τους θα μπορούν να καταφεύγουν σε ξένους ανταγωνιστές του εξωτερικού.

Η ενδυνάμωση του ανταγωνισμού δεν περιορίσθηκε μόνο στον άξονα που ορίζεται από την άμιλλα εθνικών και υπερεθνικών επιχειρήσεων. Θα πραγματοποιηθεί επίσης στον άξονα που ορίζεται από την άμιλλα των υποκλάδων του χρηματοπιστωτικού τομέα. Οι τραπεζικές επιχειρήσεις θα βρεθούν αντιμέτωπες με άλλες επιχειρήσεις παροχής επενδυτικών υπηρεσιών. Η ενοποίηση της αγοράς οδηγεί αναπόδραστα στην ενδυνάμωση του ενδοκλαδικού ανταγωνισμού λόγω των οικονομιών κλίμακας και των οικονομιών συνδυασμού που γίνονται εφικτές στο πλαίσιο της ενοποιημένης αγοράς. Οι τράπεζες θα έχουν αυξημένες ευκαιρίες και δυνατότητες να παρέχουν στην πελατεία τους μη τραπεζικά χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες. Αυτό συμβαίνει σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει αρχίσει να συμβαίνει σε σημαντική έκταση και στην Ελλάδα.

Επιπλέον ο ανταγωνισμός αυξήθηκε πάρα τις ενοποιήσεις τραπεζών, γεγονός που οφείλεται στις ανταγωνιστικές πιέσεις που εκδηλώθηκαν στους αναπτυσσόμενους τομείς της καταναλωτικής και στεγαστικής πίστης και της προσφοράς νέων αποταμιευτικών και επενδυτικών προϊόντων, στην είσοδο νέων πιστωτικών ιδρυμάτων στην αγορά και στη διασυνοριακή παροχή τραπεζικών υπηρεσιών. Στη διετία 1999-2000 ο βαθμός συγκέντρωσης, όπως εκτιμάται από το μερίδιο των πέντε μεγαλύτερων ελληνικών τραπεζικών ομίλων στο σύνολο του ενεργητικού του τραπεζικού

συστήματος μειώθηκε κατά 4 εκατοστιαίες μονάδες σε 71,2% το 2000 από 75,2% το 1998.

Επιπρόσθετα ο αυξανόμενος ανταγωνισμός αντανακλάται και στη διαμόρφωση του περιθωρίου μεταξύ των επιτοκίων τραπεζικών χορηγήσεων και καταθέσεων, το οποίο μειώθηκε κατά 2,5 εκατοστιαίες μονάδες αυτή τη διετία.² Σαν αποτέλεσμα της μείωσης αυτής τα επιτόκια των ελληνικών τραπεζών έχουν συγκλίνει πλήρως προς τα επιτόκια των τραπεζών της Ευρώπης. Η σύγκλιση αυτή έχει επιτευχθεί παρά το γεγονός ότι υπάρχουν ακόμα λόγοι για τους οποίους τα ελληνικά επιτόκια θα έπρεπε να είναι υψηλότερα από αυτά των ευρωπαϊκών ιδιαίτερα όσον αφορά τα επιτόκια δανεισμού προς τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές. Οι λόγοι είναι οι ακόλουθοι:

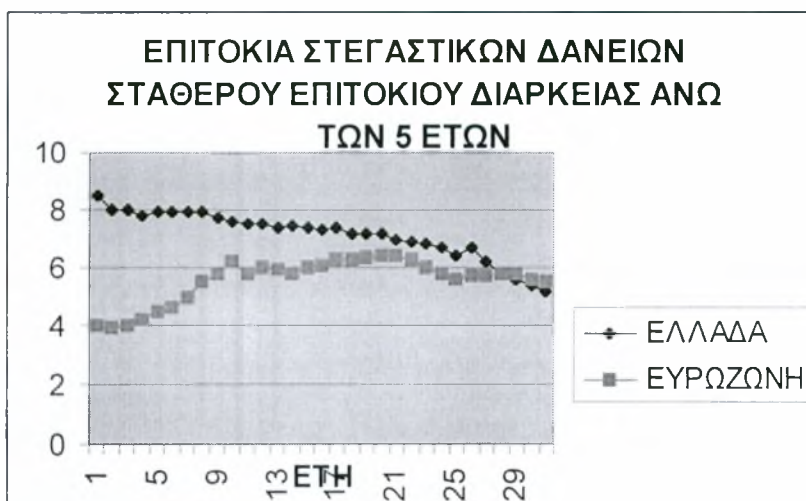
- Το μικρότερο μέγεθος των χρηματοδοτούμενων οικονομικών μονάδων (επιχειρήσεων και ιδιωτών) στην Ελλάδα, συγκριτικά με την Ευρωζώνη, το οποίο κατά μέσο όρο επηρεάζει αρνητικά την πιστοληπτική ικανότητα των δανειοληπτών.
- Οι αδυναμίες των μηχανισμών αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των δανειοδοτούμενων καταναλωτών και επιχειρήσεων οι οποίοι λειτουργούν αποτελεσματικά στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.
- Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο το οποίο σε περιπτώσεις καθυστερούμενων οφειλών δεν διασφαλίζει πάντοτε πλήρως τις ελληνικές τράπεζες στις δικαστικές διεκδικήσεις τους και στην έγκυρη είσπραξη των απαιτήσεων τους σε αντίθεση με ότι συμβαίνει στην υπόλοιπη Ευρώπη. Η διαδικασία για την είσπραξη από τις τράπεζες των οφειλών προς αυτές είναι χρονοβόρος και διαρκεί κατά μέσο όρο 5 έτη. Επιπλέον, το τραπεζικό απόρρητο μειώνει τις πιθανότητες αποπληρωμής της οφειλής.
- Οι ποσοτικοί περιορισμοί που ακόμα επιβάλλονται από την Τράπεζα της Ελλάδας στα καταναλωτικά δάνεια οι οποίοι στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες δεν υφίστανται. Έτσι η Τράπεζα της Ελλάδος δεν επιτρέπει στις εμπορικές τράπεζες να χορηγήσουν καταναλωτικά δάνεια πάνω από 25.000 ευρώ ενώ για δάνεια άνω των 3.000 ευρώ και μέχρι τα 25.000 οι εμπορικές τράπεζες πρέπει να απαιτούν δικαιολογητικά. Οι περιορισμοί αυτοί επιβαρύνουν τις τράπεζες μέσω του κόστους συλλογής των δικαιολογητικών και της διαδικασίας έγκρισης ή μη των δανείων, κόστος το οποίο σε κάποιο βαθμό, μετακυλύετε στους καταναλωτές. (Μέσα στο

² ΛΟΥΚΑΣ ΠΑΠΑΔΗΜΟΣ, ΤΟ ΕΥΡΩ, Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

καλοκαίρι του 2003 απελευθερώθηκε η καταναλωτική πίστη στην Ελλάδα).

Στεγαστικά δάνεια: ο ανταγωνισμός μεταξύ τραπεζών έχει οδηγήσει σε χαμηλότερα επιτόκια στην Ελλάδα από ότι στην Ευρωζώνη

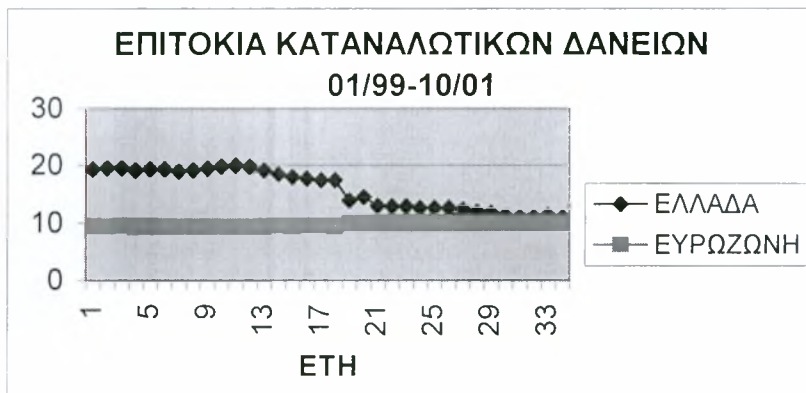
Μολονότι η στεγαστική πίστη στην Ελλάδα άρχισε να αναπτύσσεται σχετικά αργότερα από ότι στην Ευρωζώνη, οι ελληνικές τράπεζες δανείζουν σήμερα με επιτόκιο χαμηλότερο από εκείνο με το οποίο δανείζουν οι τράπεζες στην Ευρωζώνη. Στις αρχές του 2000 οι ελληνικές τράπεζες δάνειζαν με επιτόκια που ήταν υψηλότερα, μετά την αφαίρεση της εισφοράς του νόμου 128, εκείνων των ευρωπαϊκών τραπεζών κατά περίπου 180 μονάδες βάσης (στο διάγραμμα 2 παρουσιάζονται τα επιτόκια για στεγαστικά δάνεια σταθερού επιτοκίου με διάρκεια άνω των 5 ετών στην Ελλάδα και στην Ευρωζώνη). Τον Οκτώβριο του 2001 οι τράπεζες δανείζουν με επιτόκιο χαμηλότερο από αυτό των Ευρωπαϊκών κατά 20 μονάδες βάσης. Ο βασικός λόγος που οι τράπεζες δανείζουν με χαμηλότερα επιτόκια από ότι οι τράπεζες στην Ευρωζώνη είναι ο ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζών για την κατάκτηση μεριδίου σε μια αγορά η οποία έχει αρχίσει να αναπτύσσεται πρόσφατα. Στη στεγαστική πίστη οι τράπεζες έχουν τη δυνατότητα αυτή τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα δεδομένου ότι τα στεγαστικά δάνεια καλύπτονται με σοβαρή εμπράγματα εξασφάλιση. Μάλιστα το ύψος του δανείου ανέρχεται συνήθως μόνο στο 70% της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου και επομένως κατά κανόνα σε ακόμα χαμηλότερο ποσοστό της πραγματικής εμπορικής αξίας του ακινήτου. Στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης ο λόγος δανείου προς αξία του ακινήτου είναι πολύ ψηλότερος.

ΠΗΓΗ: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΑΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

2.1.2. Καταναλωτικά δάνεια: τα επιτόκια των ελληνικών τραπεζών έχουν μειωθεί στα επίπεδα εκείνων της Ευρωζώνης.

Όσο αφορά τα καταναλωτικά δάνεια η σύγκριση των επιτοκίων στην Ελλάδα με αυτά των Ευρωπαϊκών Χωρών είναι ιδιαίτερα δύσκολη καθώς αυτή η κατηγορία δανείων περιλαμβάνει ανομοιογενή προϊόντα. Πιο συγκεκριμένα τα προσωπικά δάνεια στην Ελλάδα αποτελούνται από ένα μεγαλύτερο ποσοστό ανοιχτών δανείων από ότι στις άλλες χώρες της Ευρωζώνης.

ΠΗΓΗ: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΑΝΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ

Συνοψίζοντας τα παραπάνω οδηγούμαστε στο συμπέρασμα ότι η σύγκλιση του επιπέδου των επιτοκίων ανάμεσα στην Ελλάδα και τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου συνεπάγονται ότι πολλές ελληνικές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα οι μεγάλες και οι εξαγωγικές, θα έχουν εναλλακτικές δυνατότητες για την χρηματοδότηση και άντληση χρηματοοικονομικών υπηρεσιών από αλλοδαπές τράπεζες είτε αυτές λειτουργούν στην χώρα μας είτε όχι. Επί πλέον, η κατάργηση της δραχμής και η καθιέρωση του Ευρώ εξάλειψε το συγκριτικό πλεονέκτημα και την προστασία των ελληνικών τραπεζών, που παρείχε μέχρι σήμερα το εθνικό νόμισμα. Οι ελληνικές τράπεζες παρά τις μεταξύ τους διαφοροποιήσεις δεν έχουν κατ' ανάγκη το χαμηλότερο κόστος χρήματος σε Ευρώ είτε λόγω λειτουργικής διάρθρωσης (π.χ. υψηλότερα λειτουργικά έξοδα, μικρό σχετικά μέγεθος) είτε λόγω χαμηλότερης φερεγγυότητας που συνδέεται με τη φερεγγυότητα της χώρας. (δανείζονται στις διεθνείς αγορές πληρώνοντας ασφάλιστρο πάνω από το LIBOR του συγκεκριμένου νομίσματος ενώ οι καλές τράπεζες του εξωτερικού πληρώνουν κάτω από το LIBOR). Για τους λόγους αυτούς οι ελληνικές τράπεζες θα πρέπει να αναπτύξουν τις απαραίτητες υποδομές και τα κατάλληλα δίκτυα ώστε να αντιμετωπίσουν τον ανταγωνισμό, ιδιαίτερα στους τομείς που αναμένεται να ενταθεί.

Τέλος οι ελληνικές τράπεζες θα πρέπει να συναγωνιστούν με τις ευρωπαϊκές τράπεζες όπου τα έξοδα τους ως ποσοστό του ενεργητικού τους είναι κατά μέσο όρο 50% χαμηλότερο των εξόδων

των ελληνικών τραπεζών. Αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι τα έξοδα για αμοιβές του προσωπικού των ελληνικών τραπεζών (παρόλο που οι μισθοί είναι 50% περίπου χαμηλότεροι των αντιστοίχων ευρωπαϊκών) είναι ιδιαίτεροι υψηλά. Αυτό αντανακλά τις συνθήκες υπεραπασχολήσεως και της χαμηλής παραγωγικότητας του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, που είναι απόρροια της κυριαρχίας των υπό κρατικό έλεγχο τραπεζών στην αγορά και των μεγάλων περιθωρίων που απολάμβανε παλαιότερα το ελληνικό τραπεζικό σύστημα ως αποτέλεσμα της μη ανταγωνιστικής διάρθρωσής του. Έχοντας όμως δρομολογηθούν διεργασίες, όπως η μείωση των περιθωρίων, η αύξηση των μεριδίων των ιδιωτικών τραπεζών οι μισθοί θα μειωθούν καθώς και η απασχόληση στον τραπεζικό τομέα.

2.3 ΚΟΣΤΟΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

Με την έναρξη του τρίτου σταδίου της ΟΝΕ και της εισαγωγής του ευρώ οι τράπεζες αναλαμβάνουν το σημαντικότερο ρόλο από όλους τους τομείς της οικονομικής ζωής καθώς αυτές μαζί με τα άλλα χρηματοοικονομικά ιδρύματα διαχειρίζονται κινδύνους, την ροή των χρηματικών πόρων και την τελική κατανομή των αποταμιεύσεων και επενδύσεων. Κατά συνέπεια, οι τράπεζες είναι οι φορείς αυτοί μέσω των οποίων διακινούνται η λεγόμενη «κρίσιμη» μάζα συναλλαγών, κατά τη μεταβατική περίοδο από το 1999 έως το 2002, που το ευρώ υπήρχε σε λογιστική μορφή μόνο.

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι ευρωπαϊκές τράπεζες ακόμη και δεν συμμετέχουν από την αρχή του θεσμού, όπως παραδείγματος χάριν η Μεγάλη Βρετανία, έχουν εδώ και καιρό ξεκινήσει μια σοβαρή και επίπονη προετοιμασία των ιδρυμάτων τους, προκειμένου αφ' ενός να εντοπίσουν και να ολοκληρώσουν τις απαραίτητες προσαρμογές στις εσωτερικές διαδικασίες τους και αφ' ετέρου να χαράξουν τη στρατηγική αυτή που θα διατηρήσει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα στο νέο περιβάλλον. Η δημιουργία της ζώνης του ευρώ, εκτός των ωφελειών που συνεπάγεται, έχει χωρίς αμφιβολία κόστος και αρνητικές συνέπειες. Αναφορικά με το κόστος προσαρμογής των ελληνικών τραπεζών σε σχέση με την καθιέρωση του ευρώ, παρουσιάζονται εκτιμήσεις κόστους που αφορούν:

- A) την απόσυρση και αντικατάσταση των παλαιών εθνικών νομισμάτων από το ευρώ
- B) τις αναγκαίες προσαρμογές λόγω καθιέρωσης του ευρώ που πρέπει να πραγματοποιηθούν στα λειτουργικά συστήματα και στις καθημερινές δραστηριότητες των ελληνικών τραπεζών
- Γ) την απώλεια εσόδων από εργασίες (κυρίως συναλλάγματος), λόγω της εξάλειψης των συναλλαγματικών κινδύνων και τελικά της

απόσυρσης των νομισμάτων των κρατών-μελών που συμμετάσχουν στην ΟΝΕ.

Α) ΚΟΣΤΟΣ ΑΠΟΣΥΡΣΗΣ, ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΩΝ ΔΡΑΧΜΩΝ ΑΠΟ ΕΥΡΩ

Η συλλογή, απόσυρση και αντικατάσταση της ποσότητας χαρτονομισμάτων και κερμάτων σε εγχώριο νόμισμα αποτέλεσε μια σχετικά επίπονη διαδικασία με σημαντικό κόστος. Τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα σε δραχμές, όπως και οι εθνικές νομισματικές μονάδες των υπολοίπων κρατών-μελών που συμμετέχουν στο τρίτο στάδιο της ΟΝΕ ήταν το μοναδικό χρήμα σε φυσική μορφή έως την 1.1.2002. Ακολούθως και μέσα σε διάστημα 2 μηνών, τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα σε δραχμές αποσύρθηκαν από την κυκλοφορία και αντικαταστάθηκαν από τα νέα χαρτονομίσματα και κέρματα του Ευρώ ώστε αυτά να αποτελούν το μοναδικό χρήμα σε αναγκαστική κυκλοφορία στην Ελλάδα και τα υπόλοιπα κράτη-μέλη της ζώνης του ευρώ.

Το υφιστάμενο απόθεμα τραπεζογραμμάτων στα τέλη του 1996 κάλυπτε έναν χώρο συνολικού όγκου ισοδύναμου με μια πισίνα ολυμπιακών διαστάσεων που έχει καλυφθεί μέχρι το ύψος του ενός μέτρου ή ενός γηπέδου καλαθοσφαίρισης που έχει καλυφθεί μέχρι το ύψος του 1,5 μέτρου. Επιπλέον το βάρος που αντιστοιχεί σε αυτόν τον όγκο χαρτιού είναι 600 τόνοι περίπου. Βέβαια το απόθεμα αυτό πριν αποσυρθεί έπρεπε πρώτα να συγκεντρωθεί και να μεταφερθεί στους χώρους αποθήκευσης. Εννοείται βέβαια ότι ορισμένες χρηματαποστολές έπρεπε να καλύψουν περισσότερα από ένα υποκαταστήματα από τα 2.300 που λειτουργούσαν στην Ελλάδα στα τέλη του 1996.

Επιπρόσθετα ήταν αναγκαίο να υπάρξει μέριμνα και για την απόσυρση και αντικατάσταση του υφιστάμενου αποθέματος ποσοτήτων κερμάτων. Ενδεικτικά μπορεί να αναφερθεί ότι από το σύνολο κερμάτων που κυκλοφορούσαν στα τέλη του 1996 (συνολικής αξίας 45 δις δρχ. περίπου) είχαν συνολικό βάρος άνω των 5.000 τόνων. Η μεταφορά και μόνο αυτού του όγκου κερμάτων έχει προσθέσει μερικές χιλιάδες χρηματαποστολές στις 3.500 που υπολογίζεται ότι απαιτήθηκαν για την μετακίνηση των δραχμικών τραπεζογραμμάτων.

Επί πλέον, η ανταλλαγή των δραχμικών κερμάτων και χαρτονομισμάτων με τα αντίστοιχα σε Ευρώ στο βαθμό που θα γίνει μόνο μέσω των ταμείων των πιστωτικών ιδρυμάτων είχε σημαντική επιβάρυνση στη λειτουργία των τελευταίων (π.χ. ουρές στα ταμεία, κόστος συγκέντρωσης και μεταφοράς). Το χρηματικό κόστος του εγχειρήματος έχει μικρότερη σημασία και σύμφωνα με υπολογισμούς δεν έχει υπερβεί το 1 με 2 δις δραχμές του μέσου κόστους μιας χρηματαποστολής σήμερα.

Τέλος μπορούμε να πούμε ότι οι λειτουργικές αλλαγές στις τράπεζες αφορούν σε ένα σημαντικό φάσμα θεμάτων, όπως:

- προσαρμογή των μέσων συναλλαγών (ATMs, μηχανών καταμέτρησης, ηλεκτρονικών συναλλαγών)
- προσαρμογή προγραμμάτων λογισμικού
- προσαρμογή πληροφοριακών συστημάτων
- διευθέτηση μιας σημαντικής μάζας υπόλοιπων από τη μετατροπή των εθνικών νομισμάτων σε Ευρώ (όπως π.χ. περιπτώσεις μετατροπής λογαριασμών Ομολόγων του Ελληνικού Δημοσίου)
- εκπαίδευση προσωπικού
- αλλαγές σε συμβάσεις, λογιστικά συστήματα και έντυπα , και
- αλλαγές σε τομείς όπως σχέσεις και αναφορές με τους εξωτερικούς εποπτικούς μηχανισμούς καθώς και το κόστος αντικατάστασης νομισμάτων.

B) ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Η αντικατάσταση των εθνικών νομισμάτων από το Ευρώ επέφερε σημαντικές αλλαγές όχι μόνο στη διάρθρωση των αγορών και των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων αλλά και στους μηχανισμούς της κίνησης κεφαλαίων και των συστημάτων πληρωμών μέσα στο χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αναμόρφωση των συστημάτων πληρωμών απαίτησε την κινητοποίηση σημαντικών οικονομικών και ανθρώπινων πόρων.

Το σύστημα TARGET αποτελεί από τις αρχές του 1999 το διευρωπαϊκό σύστημα πληρωμών σε ευρώ. Εξ' ορισμού το σύστημα αυτό είναι συμβατό με εντολές όχι μόνο των εθνικών κεντρικών και εμπορικών τραπεζών αλλά και της πελατείας τους. Πρέπει όμως, να επισημανθεί ότι το εν λόγω σύστημα δε αποτελεί τη μοναδική λύση για το διακανονισμό όλων των πληρωμών μεγάλης αξίας. Αντίθετα, άλλοι μηχανισμοί καθαρού διακανονισμού λειτουργούν ήδη και προσφέρουν υπηρεσίες στον τομέα αυτό, γεγονός που οδηγεί τις τράπεζες να προβούν σε στάθμιση, των ωφελειών κάθε συστήματος σε σχέση με το κόστος που αυτό συνεπάγεται.

Με την καθιέρωση του ευρώ, οι τράπεζες στον ευρωπαϊκό χώρο έχουν και μια σειρά από άλλες επιλογές, εκτός του συστήματος TARGET, στην διεκπεραίωση συναλλαγών μεγάλης αξίας. Ειδικότερα, οι πληρωμές αυτές μπορούν να γίνονται μέσω:

- των εθνικών συστημάτων, εφόσον αυτά μπορούν να διακανονίσουν τις συναλλαγές σε Ευρώ, και τα οποία θα είναι συνδεδεμένα με το TARGET
- του συστήματος διακανονισμού σε Ευρώ της EBA (Euro Banking Association, πρώην ECU Banking Association), το οποίο από 1^{ης} Ιανουαρίου 1999 λειτουργεί σε Ευρώ και δεν

απαιτεί ιδιαίτερη τεχνική προετοιμασία καθώς έχει στηριχθεί πάνω στο FIN Copy του SWIFT

- του δικτύου ανταπόκρισης μεταξύ των τραπεζών (corresponding banking) δηλαδή ενός συνδυασμού μηνυμάτων SWIFT και αμοιβαίων λογαριασμών, καθώς μέσω αυτού είναι τεχνικά δυνατόν και διεκπεραιώνονται λογαριασμοί πολλαπλών νομισμάτων, καθώς και
- διαφόρων συστημάτων που συνδέουν ευρωπαϊκές τράπεζες (όπως π.χ. τα συστήματα SIBOS και TIRA), υπό την προϋπόθεση ότι μπορούν να δεχθούν πολλαπλά μηνύματα.

(Σε γενικές γραμμές η ένταση του ανταγωνισμού στο επίπεδο των διασυνοριακών πληρωμών αναμένεται να οδηγήσει μικρότερου μεγέθους τράπεζες να αναζητήσουν συνεργασία με μεγαλύτερες καθώς οι τελευταίες θα βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση από άποψη κόστους τουλάχιστον. Παράλληλα, τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα και οι πολυεθνικές εταιρείες που λειτουργούν εκτός ζώνης του Ευρώ, αναμένεται να ελαχιστοποιήσουν τους λογαριασμούς που διατηρούν στο νέο νόμισμα.)

Είναι αυτονόητο ότι οι σημαντικές μεταβολές έχουν επέλθει και στις δραστηριότητες της τραπεζικής αντιπροσώπευσης (correspondent banking). Πριν την εισαγωγή του Ευρώ πολλοί λογαριασμοί nostro διατηρούνται σε τράπεζες προκειμένου να εξυπηρετούνται συναλλαγές σε διάφορα νομίσματα, ύστερα όμως από την εισαγωγή η ύπαρξη πολλών από αυτούς τους λογαριασμούς είναι περιττή καθώς όλα τα παραπάνω συστήματα πληρωμών διακανονίζουν τις συναλλαγές σε ευρώ έχοντας ταυτόχρονα τη δυνατότητα να αναγνωρίσουν τις υποδιαιρέσεις των εθνικών νομισμάτων.

Στο σημείο αυτό είναι απαραίτητο να γίνει μια αναφορά στα συστήματα πληρωμών.

TARGET- ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ ΜΕΓΑΛΗΣ ΑΞΙΑΣ

Άξονας των εθνικών αλλά και διευρωπαϊκών συστημάτων πληρωμών είναι το TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express-Transfer.) Ο πυρήνας του μηχανισμού αυτού βρίσκεται στην έδρα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας όλων των κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση και σε όσες Κεντρικές Τράπεζες κρατών –μελών με παρέκκλιση το επιλέξουν. Ρόλος του συστήματος είναι η διακίνηση ποσών μεγάλης αξίας και ο ανέκκλητος διακανονισμός τους (χρεοπίστωση των λογαριασμών των εμπλεκόμενων τραπεζών στην Κεντρική Τράπεζα) σε συνεχή χρόνο, με τη σειρά δηλαδή εισαγωγής τους στο σύστημα, ώστε να εκμηδενιστούν οι κίνδυνοι

που απορρέουν από ετεροχρονισμούς κατά τους διατραπεζικούς διακανονισμούς.

Στο σύστημα Διακανονισμού σε Συνεχή Χρόνου (ΣΔΣΧ) οι εντολές πληρωμής μεταβιβάζονται ανά συναλλαγή μεταξύ των αμέσων μελών του συστήματος και διακανονίζονται εξατομικευμένα μέσω των λογαριασμών των τραπεζών που τηρούνται στην Κεντρική Τράπεζα κατά το χρόνο εισαγωγής τους στο σύστημα, το συνήθως προβλέπει την πλήρη εξασφάλιση με ενεχυρίαση τίτλων κάθε πιστωτικής διευκόλυνσης που παρέχει η Κεντρική Τράπεζα κατά τη διάρκεια της ημέρας προς τις συμμετέχουσες τράπεζες. Η μέθοδος αυτή εξαφανίζει για τα άμεσα μέλη τους κινδύνους διακανονισμού κατά τη διάρκεια της ημέρας, αφού δεν υπάρχει περίπτωση να μην καλύψει μια τράπεζα τις υποχρεώσεις που έχει αναλάβει, πράγμα που μπορεί να συμβεί στην περίπτωση συμψηφιστικών διακανονισμών δοσοληψιών μεταξύ των τραπεζών, ότανπραγματοποιούνται στο κλείσιμο της ημέρας.

Τα ΣΔΣΧ αναπτύχθηκαν στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό ακριβώς να μειωθούν οι κίνδυνοι διατραπεζικών διακανονισμών, και τείνουν να υποκαταστήσουν τα ηλεκτρονικά συστήματα καθαρών (net) συμψηφιστικών διακανονισμών στο τέλος της ημέρας. Είναι προφανές, ότι οι εντολές πληρωμής που διεκπεραιώνονται μέσω των ΣΔΣΧ δεν προϋποθέτουν όλες την ανάγκη άμεσης εκτέλεσης, οι Κεντρικές Τράπεζες, όμως ενθαρρύνουν την εκτεταμένη χρήση των συστημάτων αυτών, εξαιτίας του προφανούς πλεονεκτήματος που εμφανίζουν στην εξάλειψη των κινδύνων διακανονισμού και κατ' επέκταση των εγγενών κινδύνων.

Σε κάθε περίπτωση πάντως μέσω του συστήματος TARGET διεκπεραιώνονται υποχρεωτικά όλες οι πληρωμές που είναι άμεσα συνδεδεμένες με την άσκηση νομισματικής πολιτικής, και όπου το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών είναι ο αντισυμβαλλόμενος. Μέσω TARGET διακανονίζονται και όλες οι μεγάλες συναλλαγές που προκύπτουν από τις παρεμβάσεις των τραπεζών στην αγορά συναλλάγματος, συστημάτων συμψηφισμού μεγάλων ποσών, και συστημάτων διακανονισμού αγοραπωλησιών τίτλων(Παράρτημα Ι).

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ HERMES

Στο πλαίσιο λειτουργίας του TARGET η Τράπεζα της Ελλάδος έχει αναλάβει την ανάπτυξη του συστήματος HERMES, ενός ΣΔΣΧ, το οποίο αποτελεί τμήμα του TARGET μετά την έναρξη του τρίτου σταδίου της ONE. Η Ελλάδα δεν συμμετείχε στην ζώνη του Ευρώ από 1^η Ιανουαρίου 1999 με αποτέλεσμα το ευρώ να αποτελεί ξένο νόμισμα για την Ελλάδα. Γι' αυτό το λόγο η Τράπεζα της Ελλάδος ανέπτυξε το HERMES με τρόπο τέτοιο ώστε να μπορεί να διαχειρίζεται το ευρώ ως συνάλλαγμα.

Το HERMES αποτελούνταν από δύο τμήματα. Το τμήμα κατά το οποίο λειτουργούσε σε εθνικό επίπεδο μόνο για εντολές σε εθνικό νόμισμα (εθνικό HERMES) και στο τμήμα όπου το HERMES αναπτύσσεται για να συνδεθεί με το TARGET (euro HERMES) όπου έχει τα ίδια χαρακτηριστικά με το εθνικό HERMES και διαφοροποιείται κυρίως ως προς τους λογαριασμούς που τηρούνται και κάποιες επιμέρους υπηρεσίες.

Επισημαίνεται ότι με την έναρξη της τρίτης φάσης όπου το Ευρώ αποτελεί και στην Ελλάδα εθνικό νόμισμα, λειτουργεί ένα μόνο HERMES. Η τράπεζα της Ελλάδος παρείχε στα συμμετέχοντα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία αποστέλλουν στο HERMES εντολές (εγχώριες και διασυνοριακές) εκφρασμένες σε δραχμές, ένα μηχανισμό μετατροπής των δραχμών σε Ευρώ. Διακανονισμός των συναλλαγών γίνεται μόνο με Ευρώ.

Μέσω του συστήματος HERMES (Hellenic Real-time Money transfer Express System) διεκπεραιώνονται υποχρεωτικά: οι πράξεις στη διατραπεζική αγορά χρήματος

- τα αποτελέσματα των συστημάτων συμψηφισμού (Γραφείο Συμψηφισμού, ΔΙΑΣ, κλπ.)
- οι συναλλαγές στις οποίες συμβαλλόμενος είναι η Τράπεζα της Ελλάδος.

Προαιρετικά είναι δυνατόν να διεκπεραιώνονται και εντολές μεγάλου σχετικά ύψους της πελατείας των τραπεζών (Παράρτημα Ι)

ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ EURO BANKING ASSOCIATION

Ένα άλλο σύστημα διασυνοριακής διακίνησης, συμψηφισμού και διακανονισμού εμπορικών χρηματοπιστωτικών πληρωμών που ήδη λειτουργούσε αλλά αναπτύχθηκε και επεκτάθηκε στα πλαίσια του Ευρώ, είναι αυτό της EBA (Euro Banking Association). Το σύστημα αυτό είναι και το μοναδικό που παρέχει αξία της ίδιας ημέρας και διακανονίζει τις συναλλαγές μέσω του TARGET. Σύμφωνα με την άποψη ηγετικών του κύκλων ο όγκος των εργασιών, σε περιβάλλον Ευρώ πλέον, διευρύνθηκε και ενδεχομένως να καταστεί ένα από τα κυριότερα ευρωπαϊκά συστήματα διεκπεραίωσης των πάσης φύσεως διασυνοριακών πληρωμών (πλην εκείνων που υποχρεωτικά θα διοδεύονται μέσω TARGET). Το γεγονός αυτό οδηγεί στην υιοθέτηση μιας ανταγωνιστικής τιμολογιακής πολιτικής (που επιτρέπει η τεχνική και η υποδομή του συστήματος, η απλή διαδικασία διακανονισμού και οι υφιστάμενες ήδη εγκαταστάσεις) η υποστήριξη που παρέχουν τα μεγάλα πιστωτικά ιδρύματα που είχαν την πρωτοβουλία ίδρυσης του και πιθανότατα αποτελεσματικότερες τεχνολογικές παράμετροι (όπως π.χ. ταχύτητα, ευκολία πρόσβασης, ώρα λειτουργίας).

ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗΣ (CORRESPONDING BANKING)

Πριν από μερικά χρόνια το μεγαλύτερο μέρος των διασυνοριακών μεταφορών κεφαλαίων πραγματοποιούνταν μέσω των συμφωνιών ανταπόκρισης που υφίστανται μεταξύ πιστωτικών συστημάτων. Η ανάπτυξη όμως του συστήματος της EBA του TARGET επηρέασαν αρνητικά τη διεθνή αυτή τραπεζική δραστηριότητα. Σε ότι αφορά δε το TARGET ειδικότερα, εκφρασμένη επιθυμία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος είναι ο περιορισμός του corresponding banking προκειμένου να περιοριστούν οι εγγενείς και λοιποί κίνδυνοι στα πλαίσια της ενιαίας ευρωπαϊκής πιστωτικής αγοράς και να ενδυναμωθεί η εποπτεία του συστήματος.

ΔΙΑΣ

Η εταιρεία Διατραπεζικά Συστήματα Α.Ε. (ΔΙΑΣ) έχει μετόχους το σύνολο σχεδόν των τραπεζών που λειτουργούν στην Ελλάδα. Στους κυριότερους μετόχους της ΔΙΑΣ συγκαταλέγεται και η Τράπεζα της Ελλάδος. Η ΔΙΑΣ προσφέρει στις τράπεζες μετόχους της, υπηρεσίες διατραπεζικού χαρακτήρα στις οποίες συμπεριλαμβάνονται:

- i. DIASCHEQUE: σύστημα ηλεκτρονικού συμψηφισμού επιταγών, μέσω του οποίου συμψηφίζονται ιδιωτικές και τραπεζικές επιταγές. Το 50 % περίπου των παρουσιαζόμενων σε Γραφεία Συμψηφισμού επιταγών, συμψηφίζονται μέσω της ΔΙΑΣ.
- ii. Η ΔΙΑΣ λειτουργεί επίσης και ως Εθνικό Συμψηφιστικό Κέντρο των ευρωεπιταγών, ο αριθμός των οποίων βαίνει μειούμενος λόγω υποκατάστασης της ευρωεπιταγής από το σύστημα καρτών.
- iii. DIASTRANSFER: διατραπεζικό σύστημα κίνησης κεφαλαίων
- iv. DIASPAY: σύστημα πληρωμής αποδοχών (μισθοί-συντάξεις) μέσω τραπεζών
- v. DIASNET: διατραπεζικό σύστημα καρτών με δύο λειτουργίες:
 - ATM Switching, με σκοπό τη δυνατότητα διατραπεζικής χρήσης της κάρτας μετρητών, και
 - ATM Sharing, με σκοπό την παροχή τραπεζικού συστήματος διαχείρισης δικτύου ATM's και κάρτας μετρητών.
- vi. DIASDEBIT: σύστημα εξόφλησης λογαριασμών ΔΕΚΟ, κινητής τηλεφωνίας, κ.λ.π.

Τα παραπάνω συστήματα πληρωμών της ΔΙΑΣ λειτουργούν με βάση την αρχή του συγκεντρωτικού διακανονισμού (net settlement).

Στη συνέχεια θα εξετάσουμε τις επιπτώσεις στο σύστημα ΔΙΑΣ από την εισαγωγή του ευρώ.

Κατά την διάρκεια της πρώτης φάσης του σεναρίου εργασίας για τη μετάβαση το Ευρώ αποτελούσε για την Ελλάδα ένα ξένο νόμισμα το οποίο σύμφωνα με τη σχετική διάταξη του Κανονισμού 1103/97 του Συμβουλίου, αντικατέστησε τη λογιστική μονάδα ECU σε σχέση 1 προς 1. Εν όψει αυτών και δεδομένου ότι το νόμισμα των υφιστάμενων συστημάτων πληρωμής της ΔΙΑΣ ήταν η δραχμή, συνάγεται ότι τα συστήματα ΔΙΑΣ συνέχισαν τη λειτουργία τους ως έχουν.

Κατά την δεύτερη φάση Μέσω του DIASCHEQUE συμψηφίζονταν ιδιωτικές και τραπεζικές επιταγές σε Ευρώ και δραχμές. Επισημαίνεται πάντως ότι η έκδοση των επιταγών σε Ευρώ έπρεπε να υπόκειται σε καθορισμένους κανόνες τυποποίησης.

Η διατραπεζική κίνηση κεφαλαίων σε Ευρώ θα γίνεται μέσω του συστήματος DIASTRANSFER. Υπήρξε και η δυνατότητα για αποστολή κινήσεων τόσο σε δραχμές όσο και σε ευρώ.

Είναι θέμα πολιτικής απόφασης η δυνατότητα πληρωμής αποδοχών υπάλληλων και συνταξιούχων σε Ευρώ. Στην περίπτωση αυτή προσαρμόστηκε ανάλογα και το σύστημα πληρωμής αποδοχών της ΔΙΑΣ.

Όσον αφορά στο ATM Switching το σύστημα της ΔΙΑΣ αποδεχόταν ι συναλλαγές από κάρτες έκδοσης ελληνικών τραπεζών σε δραχμές και Ευρώ. Με την υπόθεση αυτή δυνατή ήταν μόνο η ανάληψη μετρητών σε δραχμές και η ισοδυναμία του ποσού ανάληψης από δραχμές σε ευρώ γίνονταν στην τράπεζα τήρησης του λογαριασμού, ο συμψηφισμός των διατραπεζικών συναλλαγών γίνονταν σε δραχμές.

Τέλος με την έναρξη της τρίτης φάσης, όλα τα συστήματα ΔΙΑΣ (DIASCHEQUE, DIASTRANSFER, DIASPAY, DIASNET, DIASDEBIT) λειτουργούν αποκλειστικά και μόνον σε ευρώ. Κατ' εξαίρεση το DIASNET λειτουργούσε για όλη τη διάρκεια απόσυρσης και σε δραχμές (Παράρτημα Ι).

Γ) ΑΠΩΛΕΙΑ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Οι επιπτώσεις από την ένταση του ανταγωνισμού, τη διεθνοποίηση των τραπεζικών δραστηριοτήτων, τη διεξόδυση αλλοδαπών τραπεζών στην εγχώρια αγορά χωρίς φυσική παρουσία στην Ελλάδα, την προσφυγή εγχώριων πελατών στις διεθνείς αγορές και την ανάγκη για διεθνή διαχείριση στο νέο περιβάλλον που θα διαμορφωθεί, δεν θα είναι βέβαια ομοιόμορφες σε όλο το φάσμα των τραπεζικών εργασιών, αλλά αναμένεται να ενταθεί κυρίως στις παρακάτω δραστηριότητες:

Εργασίες επενδυτικής τραπεζικής (investment banking), όπως αναδοχές, παροχή συμβούλων, οργάνωση κοινοπρακτικών δανείων, θεματοφυλακή, εισαγωγή τίτλων στο χρηματιστήριο,

χρηματοδότηση μεγάλων έργων και σύνθετα τραπεζικά προϊόντα και υπηρεσίες)

Δραστηριότητες dealing room όπως πράξεις συναλλάγματος, διατραπεζικές συναλλαγές, διαπραγμάτευση χρεογράφων, και συναλλαγές σε παράγωγα και χρηματοοικονομικά προϊόντα Διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων κυρίως κινητών αξιών (asset management) μέσω των τομέων ιδιωτικής τραπεζικής, αμοιβαίων κεφαλαίων, trust management, είτε για θεσμικούς πελάτες είτε για ιδιώτες με ή χωρίς διακριτική ευχέρεια, και Χρηματοδότησης και παροχής υπηρεσιών σε μεγάλες επιχειρήσεις και οργανισμούς

Επιπρόσθετα η αντικατάσταση της δραχμής από το Ευρώ αφαίρεσε ένα σημαντικό μέρος δραστηριότητας από τις εγχώριες αγορές συναλλάγματος και μετέφερε πιθανόν τμήμα των εργασιών των αγορών χρήματος και κεφαλαίου στο εξωτερικό.

Η κύρια συνέπεια είναι ο πιθανός περιορισμός της ζήτησης για μια σειρά προϊόντων και υπηρεσιών, που παραδοσιακά παρέχονται από ελληνικές τράπεζες σε εγχώριους μεγάλους ιδιώτες και θεσμικούς επενδυτές (κυρίως αμοιβαία κεφάλαια), ενώ θα αυξήσει τη ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες σε πανευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο (π.χ. ομόλογα, χρηματιστηριακές πράξεις, παράγωγα προϊόντα). Μάλιστα, εν όψει των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων και εφαρμογών στον τραπεζικό τομέα η μόνιμη φυσική παρουσία των αλλοδαπών τραπεζών στην Ελλάδα δεν θα είναι αναγκαία για την εκτέλεση τέτοιων συναλλαγών, ιδιαίτερα μεγάλων ποσών.

Μακροχρόνια αναμένεται περαιτέρω ίσως συρρίκνωση των εργασιών της αγοράς συναλλάγματος στα σημαντικά διεθνή νομίσματα για τα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα, ιδιαίτερα όσον αφορά τις πράξεις με μεγάλες επιχειρήσεις και επενδυτές, καθώς οι μεγάλης κλίμακας δραστηριότητες συναλλάγματος στα ανωτέρω νομίσματα θα πραγματοποιούνται σταδιακά σε κεντρικό επίπεδο, στις πιο ώριμες αγορές των κρατών –μελών της ζώνης του Ευρώ, λόγω καλύτερων συνθηκών ρευστότητας, υποδομών κόστους και τεχνογνωσίας. Αναμένεται ότι τελικά θα είναι οι μεγάλες τράπεζες με διεθνή εμβέλεια και κεφαλαιακή επάρκεια που θα προσφέρουν στην πελατεία τους τις πλέον ανταγωνιστικές ισοτιμίες, όπως π.χ. Ευρώ/ Δολάριο και Ευρώ/ Γιεν στις αγορές όψεως, προθεσμίας και παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων. Ήδη παρατηρείται τάση συρρίκνωσης της παρουσίας ξένων τραπεζών στην Ελλάδα, η οποία στο παρελθόν στηρίχτηκε στις εργασίες Treasury, στην παροχή χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στις μεγάλες επιχειρήσεις και στη διαχείριση διαθεσίμων. Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που είχαν αυτές οι τράπεζες με την τοπική παρουσία στους παραπάνω τομείς, φαίνεται ότι εξαντλούνται και είναι αναμενόμενη η σταδιακή μεταφορά των συγκεκριμένων εργασιών τους στα μεγάλα χρηματοοικονομικά κέντρα.

Οι τομείς εργασιών που αναμένεται να επηρεασθούν λιγότερο από την ένταση του ανταγωνισμού και τη διεθνοποίηση αναμένεται να είναι αυτοί της χρηματοδότησης μικρομεσαίων επιχειρήσεων και γενικά όλες οι εργασίες μικρής αξίας συναλλαγών(retail banking). Η σωστή εκμετάλλευση των δικτύων καταστημάτων, η γνώση της τοπικής αγοράς, η μακροχρόνια σχέση με τον πελάτη δανειστή/ αποταμιευτή, η ποιότητα των υπηρεσιών αποτελούν ισχυρά στοιχεία για τις ελληνικές τράπεζες που θα επιλέξουν να μην απαντήσουν στην πρόκληση του ανταγωνισμού σε διεθνές επίπεδο αλλά να στηριχθούν στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της τοπικής παρουσίας τους. Δηλαδή η διεθνοποίηση των δραστηριοτήτων τους δεν φαίνεται να είναι αναγκαία συνθήκη για τη διατήρηση και επαύξηση της κερδοφορίας τους. Αλλά και σε αυτές τις περιπτώσεις απαιτούνται επενδύσεις σε τεχνολογία, επιλεκτικές συνεργασίες με ξένους χρηματοπιστωτικούς οίκους, χαμηλό κόστος και υψηλή ποιότητα παρεχόμενων υπηρεσιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο
ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

3. Προοπτικές του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

Μετά τη θεσμική απελευθέρωση του εγχώριου χρηματοπιστωτικού τομέα, το 1987, οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες λειτουργούν και θα συνεχίσουν να λειτουργούν σε ένα περιβάλλον διαρκών αλλαγών και οξυμένου ανταγωνισμού, ο οποίος είναι δεν απορρέει μόνο από τις αλλαγές του εθνικού περιβάλλοντος αλλά και από τις διαδικασίες ολοκλήρωσης του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος.

Οι κυριότερες εξελίξεις που σημειώθηκαν στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα από το τέλος της δεκαετίας του '80 συνοπτικά είναι η ολοκλήρωση της διαδικασίας της κανονιστικής απελευθέρωσης της ελληνικής χρηματοπιστωτικής αγοράς (deregulation) και ο εμπλουτισμός της με νέα εργαλεία, η διεθνοποίηση των ελληνικών τραπεζών (οι ελληνικές τράπεζες δεν εγκαθίστανται πλέον μόνο σε χώρες με έντονη παρουσία του ελληνικού στοιχείου όπως Γερμανία ή σε χώρες που αποτελούν διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αλλά και σε χώρες διείσδυσης ελληνικών εμπορικών και βιομηχανικών μονάδων όπως χώρες της Βαλκανικής και Παρευξείνιες χώρες), η μεταβολή του αριθμού των ελληνικών και ξένων τραπεζών στην Ελλάδα, η διαφοροποίηση των μεριδίων αγοράς, η ανάπτυξη σύνθετων χρηματοπιστωτικών ομίλων, η ενδυνάμωση του ρόλου της κεφαλαιαγοράς, τόσο ως κανάλι άντλησης κεφαλαίων από τους επενδυτές όσο και με την προσφορά χρηματοοικονομικών εργαλείων διαχείρισης κινδύνων μέσω της λειτουργίας του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αθηνών. Τέλος τα τελευταία χρόνια επιταχύνθηκαν οι εξαγορές, συγχωνεύσεις και ιδιωτικοποιήσεις που διαφοροποίησαν σημαντικά το χάρτη της ελληνικής τραπεζικής αγοράς (ενδεικτικά αναφέρονται η συγχώνευση της Εθνικής με την Κτηματική, η συγχώνευση της EFG Eurobank με την Εργασίας, οι ιδιωτικοποιήσεις των τραπεζών Ιονικής, Μακεδονίας-Θράκης, Κεντρικής Ελλάδος, Κρήτης) και υπήρξε έντονη η τάση συμμετοχής μεγάλων ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών ομίλων στην σύνθεση ελληνικών τραπεζών. (Εμπορική Τράπεζα-Credit Agricole, EFG Eurobank- Ergasias-Deutsche Bank, Τράπεζα Πειραιώς – ING)

Το ερώτημα που τίθενται τώρα είναι ποια μέσα θα χρησιμοποιήσουν οι ελληνικές τράπεζες προκειμένου να αντεπεξέλθουν στις νέες συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί ώστε να επιβιώσουν και να αυξήσουν την κερδοφορία τους.

Ουσιαστικά οι στρατηγικές των εγχώριων πιστωτικών ιδρυμάτων μπορούν να διακριθούν σε δύο κεντρικές κατηγορίες:

A. Αναδιάρθρωση δραστηριοτήτων και μείωση του λειτουργικού κόστους, μια στρατηγική που συνδέεται με τη λογική της εσωτερικής ανάπτυξης (internal growth)

Β. Ενδυνάμωση των εξαγορών και συγχωνεύσεων, στο πλαίσιο της φιλοσοφίας της εξωτερικής ανάπτυξης (external growth) των επιχειρηματικών δράσεων.

A. Εσωτερική ανάπτυξη

Αναφορικά με την πρώτη στρατηγική, η λειτουργική και αισθητική βελτίωση των καταστημάτων επιβάλλει την εσωτερική αναδιοργάνωση των υπηρεσιών και τη μεταφορά των γραφειοκρατικών εργασιών από τα καταστήματα στις κεντρικές υποστηρικτικές μονάδες. Μια τέτοια κίνηση, σε συνδυασμό με την ουσιαστική εκπαίδευση του προσωπικού (σε τομείς όπως χρηματοοικονομικές συμβουλές, πωλήσεις τραπεζικών προϊόντων), θα αναβαθμίσει τον τομέα εξυπηρέτησης πελατών και θα συμπίψει το λειτουργικό κόστος.

Το ανθρώπινο δυναμικό είναι το ουσιαστικότερο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα κάθε τράπεζας, αφού από την έμπνευση και την εργατικότητα του προσωπικού καθορίζεται η επιτυχία κάθε μικρού ή μεγάλου έργου.

Οι άνθρωποι κάθε τράπεζας έχουν πολλαπλές προκλήσεις, που εκτείνονται από τον τρόπο εξυπηρέτησης και διαπραγμάτευσης των απαιτήσεων των πελατών έως το χειρισμό πολύπλοκων συστημάτων. Αν προσθέσουμε και την εξοικείωση που πρέπει να επιδεικνύει με τα σύγχρονα προϊόντα, γίνεται εύκολα αντιληπτό πως ο σύγχρονος τραπεζοϋπάλληλος πρέπει να ικανοποιεί τις απαιτήσεις ενός πολύμορφου περιβάλλοντος.

Κατά συνέπεια είναι υποχρέωση κάθε διοίκησης να δημιουργήσει το κατάλληλο κλίμα και την επιχειρησιακή κουλτούρα που θα ανταμείβει και θα εκτιμά τις προσπάθειες των ανθρώπων της επιχείρησης προσφέροντας το κατάλληλο περιβάλλον ανάπτυξης των δεξιοτήτων του προσωπικού, διατηρώντας ψηλά το εργασιακό ηθικό και οδηγώντας στην ταύτιση των επιδιώξεων μεταξύ εργαζομένων και επιχειρήσεων.

Ο εντοπισμός και η προσέλκυση χαρισματικών ανθρώπων με κατάλληλη κατάρτιση και ολοκληρωμένη προσωπικότητα και η συνεχής εκπαίδευση του προσωπικού, είναι απαραίτητο για την επιτυχή υλοποίηση οποιουδήποτε στρατηγικού πλάνου.

Ωστόσο λαμβάνοντας υπόψη τη πιθανή συμπίεση των περιθωρίων κέρδους (ως προϊόν της ενοποίησης των ευρωπαϊκών αγορών και της εντατικοποίησης του ανταγωνισμού), το κόστος λειτουργίας θεωρείται ότι θα απασχολεί όλο και περισσότερο τις διοικήσεις των εγχώριων τραπεζών. Τη στιγμή, μάλιστα, που τόσο τα κέρδη προ φόρων, όσο και τα λειτουργικά τους έξοδα, με έμφαση τις δαπάνες του προσωπικού, βρίσκονται σε συγκριτικά υψηλότερα επίπεδα από τα αντίστοιχα άλλων χωρών.

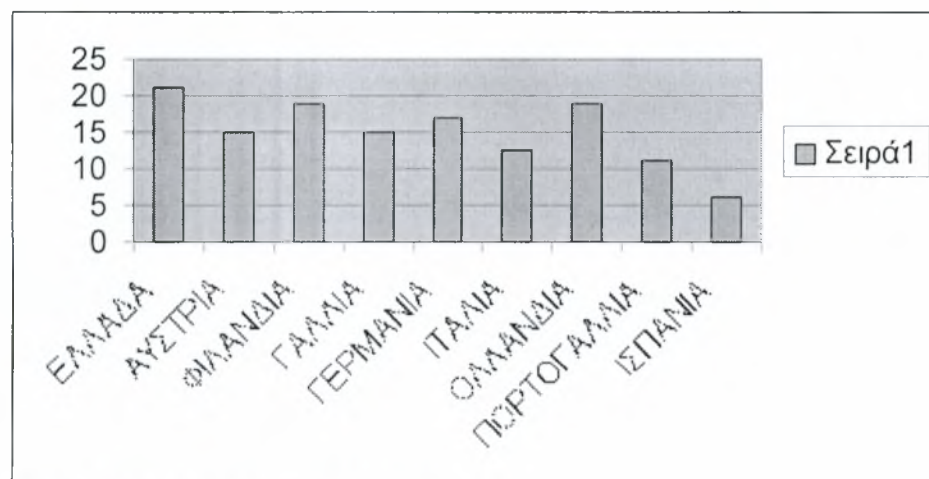
Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι δείκτες αποδοτικότητας και λειτουργικότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων, το 1999 (ως ποσοστό του μέσου όρου του συνολικού ενεργητικού)

ΧΩΡΕΣ	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ	ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΚΑΘΑΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ
ΕΛΛΑΔΑ	6,4	2,7	1,6	3,8	3,0
ΑΥΣΤΡΙΑ	2,6	1,8	0,9	0,8	0,5
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	3,8	3,3	0,8	0,5	0,5
ΓΑΛΛΙΑ	1,8	1,2	0,7	0,6	0,5
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	2,1	1,4	0,8	0,7	0,4
ΙΤΑΛΙΑ	3,6	2,2	1,3	1,4	1,0
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	3,0	2,0	1,1	1,0	0,8
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	3,0	1,7	0,9	1,2	0,8
ΙΣΠΑΝΙΑ	3,3	2,1	1,3	1,2	1,0

ΠΗΓΗ: OECD, Economic Surveys, February 2001

Επομένως μια μείωση των περιθωρίων κέρδους ενδεχομένως να αντισταθμιστεί με περικοπές δαπανών προσωπικού, οι οποίες θεωρούνται βέβαια μέχρι ενός σημείου ανελαστικές. Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ, παρότι στον τομέα αυτόν έχει ήδη εφαρμοστεί μια ορισμένη συσταλτική πολιτική, στα τέλη της δεκαετίας του 1990 η μέση απασχόληση ανά τραπεζικό κατάστημα στην Ελλάδα ήταν σχεδόν διπλάσια του αντίστοιχου μέσου ευρωπαϊκού όρου.

Το παρακάτω διάγραμμα δείχνει τον αριθμό των απασχολούμενων ανά κατάστημα σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες, το 1999

ΠΗΓΗ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ.

Παρατηρούμε λοιπόν ότι οι απασχολούμενοι στις τράπεζες στην Ελλάδα είναι πολύ περισσότεροι από αυτούς των τραπεζών των χωρών –μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πράγμα που σημαίνει ότι για να μπορέσουν οι ελληνικές τράπεζες να ανταγωνιστούν με τις υπόλοιπες θα πρέπει να μειώσουν το λειτουργικό τους κόστος, όσο αφορά τουλάχιστον τις δαπάνες προσωπικό.

Παραπέρα, η επιτάχυνση της εσωτερικής ανάπτυξης των ελληνικών τραπεζών προϋποθέτει την εξυγίανση και την αύξηση της ποιότητας των χαρτοφυλακίων τους, όπως και των εμπλουτισμό με τους με νέα σύγχρονα προϊόντα.

Βλέπουμε λοιπόν ότι η μεγάλη ανταγωνιστική πρόκληση όλων των τραπεζών είναι προσφορά παράλληλα με τα παραδοσιακά τραπεζικά προϊόντα και νέων χρηματοοικονομικών προϊόντων που παράλληλα με την ικανοποίηση των σύγχρονων σύνθετων αναγκών των πελατών, αποτελούν συγχρόνως για την τράπεζα απάντηση σε ζητήματα διερεύνησης πηγών εσόδων, διατήρησης ρευστότητας και ελέγχου των κινδύνων.

Ενδεικτικά τα πιο γνωστά και διαδεδομένα νέα χρηματοοικονομικά προϊόντα :

- Factoring (ανάληψη απαιτήσεων τρίτων): όπως και το Forfaiting , προσφέρει στη μεταφορά κινδύνου και στη βελτίωση ρευστότητας
- Leasing: προσφέρει στη δημιουργία πίστης και στη βελτίωση ρευστότητας
- Swaps, Options, Futures: προσφέρουν στη μείωση κινδύνου
- Ομολογιακά Δάνεια Εταιρειών (bond issues) και Εμπορικά Ομόλογα (commercial papers): προσφέρουν στη δημιουργία πίστης και ρευστότητας για τις επιχειρήσεις και ρευστότητας διασποράς κινδύνων για τις μεσολαβούσες τράπεζες.
- Bank Assurance: ένα προϊόν που δημιουργήθηκε από την ανάγκη των τραπεζών να διευρύνουν τα έσοδα τους μέσω της συνεργασίας τραπεζών και ασφαλιστικών ταμείων στην προώθηση των προϊόντων τους από ένα κοινό δίκτυο και σε ένα πελατολόγιο.

Οι τράπεζες προκειμένου να αντιμετωπίσουν τον έντονο ανταγωνισμό θα πρέπει να αξιοποιήσουν και τις νέες τεχνολογίες καθώς ο χειρισμός και η αξιοποίηση του τεράστιου αριθμού δεδομένων που συνεπάγεται η σύγχρονη τραπεζική, μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μέσω εξελιγμένων λύσεων (CRM, Data Warehousing). Οι λύσεις αυτές παρέχουν στις διοικήσεις των τραπεζών πληροφορίες που τους επιτρέπουν να λαμβάνουν αποφάσεις στρατηγικής σημασίας για τους οργανισμούς τους μέσα σε ένα περιβάλλον μεγάλης περιπλοκότητας , καθώς και να μπορούν να παράσχουν στους πελάτες τους εξατομικευμένα προϊόντα και υπηρεσίες.

Απαραίτητη προϋπόθεση για όλα αυτά είναι να υπάρχει το κατάλληλο προσωπικό, το οποίο θα μπορεί να αξιοποιήσει τις τεχνολογικές αυτές λύσεις. Είναι προφανές πως οι απαιτούμενες επενδύσεις στον τεχνολογικό καθώς και στην εκπαίδευση του προσωπικού αποκτούν συνεχώς μεγαλύτερη σημασία λόγω του κόστους τους αλλά και λόγω της σημασίας που θα έχουν μελλοντικά τυχόν αποτυχημένες αποφάσεις.

Μερικά σύγχρονα συστήματα είναι :

1. **διοικητικής πληροφόρησης (MIS):** Παρέχουν την αναγκαία διοικητική πληροφόρηση σε όλους όσοι μέσα στους τραπεζικούς οργανισμούς, έχουν την ευθύνη λήψης αποφάσεων
2. **διαχείρισης σχέσεων με πελάτες (CRM):** τα συστήματα Customer Relationship Management υποστηρίζουν την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων απαιτήσεων κάθε πελάτη, αξιοποιώντας τα δεδομένα που έχει συλλέξει η τράπεζα γι' αυτόν. Επίσης, επιτρέπουν την τμηματοποίηση των αγορών, την πρόβλεψη επιτυχίας νέων προϊόντων και την άμεση –εξατομικευμένη προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών.
3. **αξιοποίησης- εξόρυξης δεδομένων (data mining):** Διευκολύνουν με αυτόματο τρόπο τον εντοπισμό «κρυμμένων» πληροφοριών που μπορεί να βρίσκονται στα δεδομένα της τράπεζας
4. **αυτοματοποίηση διαδικασιών (workflow):** Μειώνουν το χρόνο διεκπεραίωσης των διαδικασιών, εξασφαλίζουν υψηλό επίπεδο εξυπηρέτησης και αίρουν τους γεωγραφικούς περιορισμούς.
5. **πελατοκεντρικά τραπεζικά συστήματα:** Μετατρέπουν τους οργανισμούς από λογαριασμοκεντρικούς σε πελατοκεντρικούς, θέτοντας τον πελάτη στο κέντρο των διαδικασιών.
6. **ηλεκτρονικής διαχείρισης εγγράφων (document management):** Επιτρέπουν την εύκολη ανεύρεση και αξιοποίηση όλου του εντύπου υλικού της τράπεζας.

Το κόστος αυτών των περίπλοκων ηλεκτρονικών συστημάτων και εφαρμογών επιβάλλει στις τράπεζες να υιοθετούν τέτοιες λύσεις μόνο μετά από πολύ προσεκτική προετοιμασία, έτσι ώστε να αποσβέσουν σε εύλογο χρονικό διάστημα την επένδυσή τους. Η επιτυχής αξιοποίηση τέτοιων τεχνολογιών μπορεί να αποτελέσει στρατηγικό πλεονέκτημα, προσφέροντας τις απαραίτητες δυνατότητες που χρειάζονται οι τράπεζες για τη βέλτιστη αξιοποίηση των πόρων τους και τη λήψη διορθωτικών μέτρων οποτεδήποτε καταστεί αναγκαίο.

Τέλος οι τράπεζες για να μπορέσουν να περιορίσουν το λειτουργικό τους κόστος (ουρές στα ταμεία, απασχόληση περισσότερου προσωπικού), θα πρέπει να προωθήσουν τη χρήση της ηλεκτρονικής τραπεζικής (e-banking) από τους πελάτες για την διεκπεραίωση απλών συναλλαγών. (το ποσοστό των Ελλήνων που χρησιμοποιεί το διαδίκτυο για τις συναλλαγές του είναι πολύ μικρό σε σχέση με αυτό των άλλων χωρών –μελών της Ε.Ε.)

B. Εξωτερική ανάπτυξη:

Σε αυτήν την κατηγορία δύο είναι τα κύρια αναπτυξιακά εργαλεία των πιστωτικών ιδρυμάτων : I) συγχωνεύσεις και εξαγορές και ii) οι στρατηγικές συμμαχίες με ιδρύματα του εξωτερικού.

Για να προσδιοριστούν οι δυνατότητες μιας περαιτέρω ανάπτυξης των τραπεζών στην Ελλάδα μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών, θα πρέπει να απαντηθεί το ερώτημα κατά πόσον σήμερα υπάρχει ή όχι υπερσυγκέντρωση του εγχώριου πιστωτικού συστήματος. Παρά τις πρόσφατες συγχωνεύσεις ορισμένοι θεωρούν ότι το μέγεθος των ελληνικών τραπεζών παραμένει ακόμη μικρό, σχετικά για τα ευρωπαϊκά δεδομένα και άρα ίσως μη αποτελεσματικό. Υπό αυτό το πρίσμα, ένα νέο κύμα εξαγορών και συγχωνεύσεων είναι θεωρητικά δυνατό, σε περίπτωση που υπάρξουν ενδείξεις για τη δυνατότητα επίτευξης συνεργιών και την πρόσθετη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ιδρυμάτων. Ιδιαίτερα εάν μέσα στο οξυμένο ανταγωνιστικό περιβάλλον ενδυναμωθούν οι τάσεις συμπίεσης των περιθωρίων κέρδους.

Με την συγχώνευση δύο μεγάλων τραπεζών στην Ελλάδα θα μπορέσει να δημιουργηθεί ένας χρηματοοικονομικός Όμιλος που λόγω μεγέθους θα είναι ικανός να δραστηριοποιηθεί λειτουργικά και στρατηγικά με επιτυχία στο εξαιρετικά ανταγωνιστικό περιβάλλον της ενιαίας ευρωπαϊκής και διεθνούς αγοράς. Η ισχυρή κεφαλαιακή βάση του νέου Ομίλου θα ευνοήσει την ανάπτυξη μιας πιο εξωστρεφούς πολιτικής τόσο στην περιοχή της Νοτιανατολικής Ευρώπης όσο και των μεγάλων διεθνών χρηματοοικονομικών κέντρων. Επίσης θα επιτυγχάνονταν και η συμπληρωματικότητα σε τομείς όπως λιανική τραπεζική, διαχείριση ενεργητικού (asset management), χρηματιστηριακές συναλλαγές, σχέσεις με τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, διαχείριση διαθεσίμων (treasury operations) καθώς και επίσης και διαχείριση ακίνητης περιουσίας. Επιπλέον, οι συνέργιες επεκτείνονται και σε άλλους τομείς με ιδιαίτερες προοπτικές ανάπτυξης στην Ελλάδα, όπως το Bancassurance και η ασφαλιστική αγορά.

Ένα ακόμη θετικό σημείο που μπορούμε να εντοπίσουμε σε μια συγχώνευση τραπεζών είναι και οι ουσιαστικές οικονομίες κλίμακας που μπορούν να επιτευχθούν σε τομείς όπως: το δίκτυο καταστημάτων, τις ενέργειες προώθησης πωλήσεων για τα προϊόντα και υπηρεσίες (marketing), τις επενδύσεις σε πληροφορική και υποδομή, την καλύτερη αξιοποίηση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.

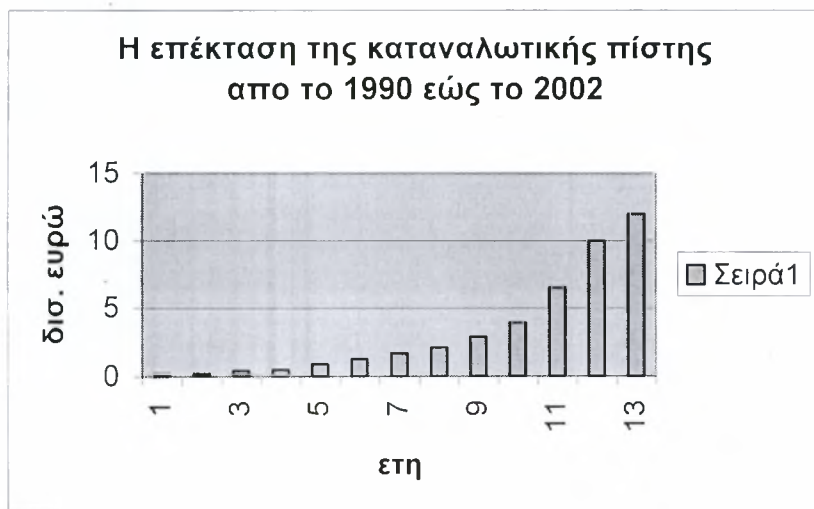
Βέβαια, η συγκεκριμένη αναπτυξιακή μορφή δεν είναι άμοιρη δυσχερειών και προβλημάτων. Για παράδειγμα, μπορεί να υπάρξουν πρακτικές δυσχέρειες υλοποίησης ενός νέου κύματος συγχωνεύσεων και εξαγορών, επειδή οι διαδικασίες αναδιοργάνωσης και εξυγίανσης των ιδρυμάτων που θα προκύψουν από τις συγχωνεύσεις αυτές θα είναι πιο έντονες και επίπονες από πριν. Έτσι, θεωρείται ότι οι εν λόγω διαδικασίες θα

έχουν ενδεχομένως υψηλό κοινωνικό κόστος εφαρμογής, εξαιτίας της ανελαστικότητας της εγχώριας αγοράς εργασίας (μονιμότητα απασχόλησης, πολυνομία στο ασφαλιστικό των τραπεζοϋπαλλήλων, κ.λ.π.)

Επίσης εκτός από τη μικροοικονομική προσέγγιση, τίθεται ένα περισσότερο μακροοικονομικό ζήτημα, που αναφέρεται στις συνθήκες του ανταγωνισμού και στην εύρυθμη λειτουργία των αγορών. Το καίριο ερώτημα εδώ είναι κατά πόσον η αύξηση της συγκέντρωσης του εγχώριου πιστωτικού συστήματος θα εξυπηρετήσει την ανάπτυξη της οικονομίας, όπως και των επιμέρους κλάδων και επιχειρήσεων της. Με άλλα λόγια, η συγκέντρωση μπορεί να είναι κοινωνικά μη αποτελεσματική, όταν το νέο επίπεδο ολιγοπωλιακής ισορροπίας που θα διαμορφωθεί θα έχει οδηγήσει στην προσφορά μιας αισθητά μικρότερης ποσότητας χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών σε ένα αρκετά υψηλότερο επίπεδο τιμών, κάτι που σαφώς μπορεί σαφώς μπορεί να ισχύσει, ως επί το πλείστον, για τα ολιγότερα διεθνοποιημένα τμήματα της τραπεζικής αγοράς (π.χ. λιανική τραπεζική, πιστώσεις σε Μ.Μ.Ε.)

Λαμβάνοντας υπόψη τους παραπάνω περιορισμούς, η σύναψη στρατηγικών συμμαχιών με οίκους του εξωτερικού (και κατ' επέκταση η πρόσβαση σε εξειδικευμένη τεχνογνωσία σε εξειδικευμένη τεχνογνωσία για νέα προϊόντα και υπηρεσίες) θεωρείται ότι υπό προϋποθέσεις μπορεί να αποτελέσει μια αποτελεσματική εναλλακτική στρατηγική για τα εγχώρια ιδρύματα.

Τέλος οι τράπεζες θα πρέπει να εκμεταλλευτούν σωστά το γεγονός ότι υπάρχουν μεγάλα περιθώρια να χορηγήσουν δάνεια (καταναλωτικά και στεγαστικά) στους ιδιώτες, καθώς το ποσοστό των Ελλήνων που έχει λάβει δάνειο είναι μικρό σε σχέση με αυτό των υπόλοιπων Ευρωπαίων. Τα τελευταία χρόνια μάλιστα παρατηρείται μια αύξηση της ζήτησης τόσο για καταναλωτικά δάνεια όσο και στεγαστικά. Στα παρακάτω διαγράμματα παρατηρούμε μια αύξηση των δανείων που χορηγήθηκαν, αφήνοντας ωστόσο περιθώρια και περισσότερες χορηγήσεις.

ΠΗΓΗ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ

ΠΗΓΗ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

1. Μεταβολές στις ελληνικές τράπεζες την διετία 2000-2001

Κατά τα έτη 2000 και 2001 σημειώθηκε μια έκρηξη εξαγορών, επεκτάσεων και συγχωνεύσεων που οδήγησαν στη σημερινή διάθρωση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος. Με αποφάσεις του Διοικητή της Τράπεζας Ελλάδος, που είναι η εποπτεύουσα τράπεζα του συστήματος, κατά τα έτη 2000 και 2001 έγιναν οι εξής κινήσεις και αλλαγές στη δομή του τραπεζικού τομέα στην Ελλάδα:

- Στις 17 Μαρτίου 2000 εγκρίθηκε η συγχώνευση της Alpha Τράπεζας Πίστεως με την Ιονική-Λαϊκή Τράπεζα. Επίσης εγκρίθηκε η εξαγορά της ρουμανικής τράπεζας Banca de Credit Pater SA από την Τράπεζα Πειραιώς.
- Στις 30 Μαρτίου 2000 εγκρίθηκε η διάθεση κεφαλαίων από την Εθνική Τράπεζα για την απόκτηση του 65% του μετοχικού κεφαλαίου της Storanska Bank AD-Skorje, με έδρα τα Σκόπια. Επίσης χορηγήθηκε άδεια λειτουργίας στην Ελλάδα νέας τράπεζας, με την επωνυμία «Τράπεζα Nova bank A.E.».
- Στις 8 Μαΐου 2000 εγκρίθηκε η συγχώνευση της Τράπεζας Πειραιώς A.E. της Τράπεζας Μακεδονίας-Θράκης A.E. και της Τράπεζας Χίου A.E., με απορρόφηση της δεύτερης και της τρίτης από την πρώτη.
- Στις 8 Ιουνίου 2000 εγκρίθηκε η διάθεση κεφαλαίων από την Εθνική Τράπεζα για την εξαγορά του μετοχικού κεφαλαίου της United Bulgarian Bank, με έδρα τη Σόφια
- Στις 12 Ιουλίου 2000 εγκρίθηκε η συγχώνευση της Τράπεζας EFG Eurobank A.E. και της Τράπεζας Εργασίας A.E. με απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη. Η επωνυμία της νέας τράπεζας είναι «EFG Eurobank Ergasias A.E.»
- Στις 20 Σεπτεμβρίου 2000 δόθηκε άδεια λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος με την επωνυμία «Συνεταιριστική Τράπεζα Ν. Κοζάνης ΣΠΕ»
- Στις 30 Σεπτεμβρίου 2000 χορηγήθηκε άδεια λειτουργίας στην Ελλάδα νέας τράπεζας με την επωνυμία «Ωμέγα Τράπεζα A.E.»
- Στις 27 Φεβρουαρίου 2001 εγκρίθηκε η διάθεση κεφαλαίων από την Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος για συμμετοχή με ποσοστό 75,02% στο μετοχικό κεφάλαιο της υπό ίδρυση θυγατρικής της στην Κύπρο, με την επωνυμία Commercial Bank of Greece –Cyprus-Ltd.
- 20 Απριλίου 2001 χορηγήθηκε άδεια λειτουργίας νέας τράπεζας με την επωνυμία «Πανελλήνια Τράπεζα A.E.» με βασικούς μετόχους την Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα κατά 49% και τη Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων κατά 15,9%
- Στις 21 Μαΐου 2001 χορηγήθηκε άδεια λειτουργίας νέας τράπεζας με την επωνυμία «Τράπεζα Probank A.E.»

**ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΓΧΩΡΙΩΝ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΑΠΟ ΤΟ
1987 ΚΑΙ ΕΞΗΣ**

I. ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΠΟΣΟΤΙΚΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΙΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΤΛΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ, ΚΑΤΑΡΓΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΕΣ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΤΙΤΛΟΥΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΕΣ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΠΕΡΑΝ ΤΩΝ ΠΡΟΝΟΜΙΑΚΩΝ ΕΠΙΤΟΚΙΩΝ, ΠΟΙΟΤΙΚΟΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

II. ΑΙΡΟΝΤΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ (ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΕΣ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ) ΣΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ.

III. ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΕΠΙΤΟΚΙΑ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΟΡΟΙ ΤΩΝ ΚΑΤΑΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΟΔΟΤΗΣΕΩΝ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

IV. ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΠΙΣΤΗΣ ΚΑΘΙΣΤΑΝΤΑΙ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΑ ΠΙΟ ΓΕΝΝΑΙΟΔΩΡΟ Ή ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΝΕΤΑΙ ΠΛΗΡΩΣ

V. ΔΙΕΥΡΥΝΕΤΑΙ ΣΤΑΔΙΑΚΑ ΤΟ ΠΕΔΙΟ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ. ΕΤΣΙ, Η ΚΑΤΑΤΜΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΠΕΡΙΟΡΙΖΕΤΑΙ. ΕΠΙΣΗΣ, ΕΜΦΑΝΙΖΟΝΤΑΙ ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ			
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ & ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 31.12.2002			
	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤ/ΤΑ ΘΥΡΙΔΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ	3113	175	6340
A. ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	3018	166	5977
B. Π.Ι. ΜΕ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ	67	9	56
Γ. ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ	28		306
A. ΔΙΚΤΥΟ Π.Ι. & ΥΠΟΚ/ΤΩΝ ΠΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ & ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΣΤΟΙΧΕΙΑ 31.12.2002			
	ΣΥΝΟΛΟ ΚΑΤ/ΤΑ ΘΥΡΙΔΕΣ		ΣΥΝΟΛΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
A1. ΕΛΛΗΝΙΚΑ Π.Ι.	2829	122	5499
1. ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	599		1419
2. ALPHA BANK	311	108	773
3. ΕΜΠΟΡΙΚΗ	373		685
4. EFG Eurobank -Ergasias	301		678
5. ΠΕΙΡΑΙΩΣ	196		337
6. ΓΕΝΙΚΗ	104		203
7.ΕΓΝΑΤΙΑ	47	14	127
8. ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	443		616
9. ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	53		107
10. ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	36		63
11. NOVA BANK	91		88
12. ΩΜΕΓΑ	7		15
13. PROBANK	23		35
14. ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ	10		8
15. FIRST BUSINESS BANK	8		14
16. UNIT BANK	1		4
17. MARFIN BANK	5		11
18. Ε.ΤΒ.Α	15		46
19 ΑΣΠΙΣ	62		74
20. ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	2		12
21. ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	135		125
22. Τα. ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ & ΔΑΝΕΙΩΝ	4		45
23. PROTON ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	1		2
24. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	2		4
A2. ΥΠΟΚ/ΤΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ Π.Ι.	189	44	477
A2i. ΜΕΛΗ ΤΗΣ Ε.Ε.			
25. BAYERISCHE HVB	1		7
26. HSBC BANK	27		47
27. SOCIETE GENERALE	3		14

28. BNP PARIBAS (HELLAS)	7		20
29. ABN AMRO	1	44	11
30. CREDIT COMMERCIAL DE FRANCE	1		4
31. CETELEM	1		5
32. ROYAL BANK OF SCOTLAND	1		6
33. SANPAOLO IMI S.P.A.	1		2
34. CITIBANK	48		125
35. F.C.E. BANK PLC	1		2
36. OPEL BANK GMBH	1		2
37. FIDIS BANK	1		1
<u>A2i ΜΗ ΜΕΛΗ ΤΗΣ Ε.Ε.</u>			
38. ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	72		163
39. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	15		28
40. BANK OF AMERICA	1		2
41. ARAB BANK	1		5
42. BANK SADERAT IRAN	1		1
43. STANDARD CHARTERED GRINDLAY	1		6
44. AMERICAN EXPRESS	4		15
<u>B. Π.Ι. ΜΕ ΤΗ ΜΟΡΦΗ Π. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ</u>	67	9	56
1. ΕΒΡΟΥ	67		1
2. ΑΧΑΙΚΗ	2		3
3. ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	4	4	7
4. ΧΑΝΙΩΝ	6		7
5. ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ	10		21
6. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	30		2
7. ΛΑΜΙΑΣ	2		4
8. ΤΡΙΑΚΛΩΝ	3		1
9. ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	2		1
10. ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ	1	1	
11. ΕΥΒΟΙΑΣ	1		1
12. ΠΙΕΡΙΑΣ	2		
13. ΔΡΑΜΑΣ	1		
14. ΛΕΣΒΟΥ	1	4	1
15. ΚΟΖΑΝΗΣ	1		1

ΠΗΓΗ: ΤΡΑΠΕΖΕΣ & ΕΙΔΙΚΟΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

3. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

3.1 TARGET

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

Το TARGET είναι ένα αποκεντρωμένο σύστημα, στο οποίο οι λογαριασμοί διακανονισμού των ΠΙ τηρούνται στην εθνική κεντρική τράπεζα με μερικές μόνο κοινές λειτουργίες των εθνικών ΣΔΣΧ, οι οποίες εκκινούν Ευρωπαϊκή Κεντρική τράπεζα. Εκτός από ένα πολύ μικρό αριθμό πληρωμών που προέρχονται από τις δραστηριότητες της ΕΚΤ, οι πληρωμές TARGET αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας από τα εγχώρια ΣΔΣΧ και ανταλλάσσονται διμερώς μεταξύ των εθνικών Κεντρικών Τραπεζών

Το TARGET περιλαμβάνει τα ακόλουθα συστήματα και μηχανισμούς:

1. Τα 15 εθνικά ΣΔΣΧ (ένα για κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης)
2. το μηχανισμό πληρωμών της ΕΚΤ
3. το σύστημα διασύνδεσης (interlinking system) μέσω του οποίου μεταβιβάζονται οι πληρωμές μεταξύ των εθνικών κεντρικών τραπεζών. Σε αυτό το πλαίσιο κάθε εθνική κεντρική τράπεζα αναπτύσσει ένα μηχανισμό διασύνδεσης, ο οποίος επιτρέπει μετατροπή μιας εντολής πληρωμής από την εθνική τυποποίηση στην τυποποίηση του TARGET και αντίστροφα ώστε να είναι συμβατή η μεταβίβαση των μηνυμάτων μεταξύ των ΣΔΣΧ.

Για τη μεταβίβαση των εντολών μεταξύ των εθνικών κεντρικών τραπεζών θα επιλέγει το δίκτυο SWIFT, αλλά το σύστημα Διασύνδεσης έχει την ευελιξία σε μεταγενέστερο χρόνο να συνδεθεί με άλλο δίκτυο, αν κριθεί σκόπιμο. Για να υπάρχει κοινό σημείο επικοινωνίας μεταξύ των Κεντρικών Τραπεζών, οι τύποι των μηνυμάτων έχουν αναπτυχθεί στη βάση των μηνυμάτων SWIFT «MT202» και «MT100» που αφορούν αντίστοιχα σε διατραπεζικές εντολές και εντολές πελατών.

Επισημαίνεται ότι ενώ τα εγχώρια ΣΔΣΧ οφείλουν να έχουν μόνο ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά (π.χ. η καθιέρωση σειρών αναμονής είναι στην ευχέρεια των εθνικών κεντρικών τραπεζών), οι μηχανισμοί διασύνδεσης αναπτύσσονται πανομοιότυπα σε όλα τα κράτη μέλη.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Μέλη του TARGET είναι μόνον η ΕΚΤ και οι εθνικές Κεντρικές Τράπεζες των κρατών μελών (με ή χωρίς παρέκκλιση) ως κέντρα διακανονισμού των εγχώριων ΣΔΣΧ. όπως έχει ήδη αναφερθεί, τα κράτη μέλη με παρέκκλιση δικαιούνται πάντως να επιλέξουν αν θα συμμετάσχουν στο TARGET για όσο διάστημα διαρκεί το καθεστώς της παρέκκλισης. Αντίθετα, δικαίωμα μεταβίβασης πληρωμών μέσω

TARGET έχει κάθε συμμετέχων σε οποιοδήποτε ΣΔΣΧ που είναι συνδεδεμένο με αυτό.

ΕΙΔΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΕΤΑΙ ΤΟ TARGET

Το TARGET διαχειρίζεται τα ακόλουθα είδη συναλλαγών:

- υποχρεωτικά όλες τις πληρωμές που είναι συνδεδεμένες με την άσκηση νομισματικής πολιτικής, όπου το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών είναι ο ένας αντισυμβαλλόμενος
- διεκπεραίωση συναλλαγών των Συστημάτων συμψηφισμού Μεγάλης Αξίας που λειτουργούν σε Ευρώ
- διασυννοριακές συναλλαγές των ΠΙ και των πελατών τους

ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ

Παρ' ότι το TARGET είναι αποκεντρωμένο σύστημα, διαπιστώθηκε ότι είναι απαραίτητο να επιτευχθεί κάποιος βαθμός εναρμόνισης σε ορισμένους τομείς των ΣΔΣΧ. Οι τομείς αυτοί είναι:

- **η παροχή ρευστότητας μέσα στην ημέρα** (όσο μεγαλύτερη ρευστότητα κυκλοφορεί σε ένα σύστημα πληρωμών συνεχούς διακανονισμού, τόσο περισσότερο διευκολύνεται ο διακανονισμός των πληρωμών. Επειδή όμως οι μηχανισμοί παροχής ρευστότητας εμπεριέχουν κόστος για τις τράπεζες και το κόστος αυτό δεν πρέπει να διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα, στα πλαίσια της Νομισματικής Ένωσης είναι απαραίτητο ένα ελάχιστο επίπεδο εναρμόνισης στους μηχανισμούς που χρησιμοποιούνται για την παροχή ρευστότητας)
- **το ωράριο λειτουργίας** (προκειμένου το TARGET να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις των αγορών και της διαχείρισης των κινδύνων πρέπει να έχει διευρυμένες ώρες λειτουργίας. Το συμβούλιο του ENI αποφάσισε ότι το TARGET θα λειτουργεί από τις 7 πμ Ωρα Κεντρικής Τράπεζας (ΩΚΤ) ως τις 6 μμ ΩΚΤ. Κάποια ευελιξία θα διατηρηθεί ώστε ορισμένα εγχώρια ΣΔΣΧ να ανοίγουν νωρίτερα για την εκτέλεση εγχώριων πληρωμών. Για τις πληρωμές πελατών εγχώριων και διασυννοριακών – προβλέπεται το σύστημα να κλείνει μια ώρα νωρίτερα πριν το γενικό κλείσιμο του TARGET (early cut-off). Μετά από αυτό το χρονικό διάστημα εκτελούνται μόνο διατραπεζικές συναλλαγές με σκοπό την κάλυψη της θέσης των πιστωτικών ιδρυμάτων χωρίς παρεμβάσεις από μη αναφερόμενες εντολές πελατών. Ως ώρα αναφοράς προτείνεται η ώρα αναφοράς του TARGET να είναι η τοπική ώρα της πόλης που εδρεύει η ΕΚΤ. Τέλος η ύπαρξη διαφορετικών εθνικών αργιών ενδέχεται να επηρεάσει τη ρευστότητα και τα επιτόκια στην αγορά χρήματος σε Ευρώ , ενώ ταυτόχρονα δημιουργούνται και προβλήματα στις συναλλαγές συναλλάγματος, το ένα σκέλος των οποίων είναι το Ευρώ. Για τους λόγους αυτούς προτείνεται το TARGET να

αργεί μόνο τα Χριστούγεννα και την Πρωτοχρονιά που είναι κοινές αργίες.

- **η τιμολογιακή πολιτική** (η τιμολογιακή πολιτική του TARGET έχει ως βασικό στόχο την πλήρη κάλυψη του κόστους των Κεντρικών Τραπεζών για την ανάπτυξη και λειτουργία των ΣΔΣΧ και υπόκειται σε τρεις περιορισμούς Δεν πρέπει να επηρεάζει τη νομισματική πολιτική, δεν πρέπει να διαταράσσει τις συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των συμμετεχόντων και πρέπει να συμβάλει στην πολιτική περιορισμού των κινδύνων στα συστήματα πληρωμών.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΤΕΛΟΥΣ ΗΜΕΡΑΣ

Για την διασφάλιση της αποτελεσματικής και αξιόπιστης λειτουργίας του TARGET, έχουν προβλεφθεί συγκεκριμένες διαδικασίες τέλους ημέρας προκειμένου να τελειώσει η εργάσιμη ημέρα οριστικά και ανέκκλητα. Κάθε Εθνική Κεντρική Τράπεζα δικαιούται να κλείσει το σύστημα της μόνο αφού λάβει εξουσιοδότηση από την ΕΚΤ. Έχουν επίσης προβλεφθεί διαδικασίες για την αντιμετώπιση έκτακτων προβλημάτων (contingency plans).

3.2 HERMES

“ ΕΘΝΙΚΟ HERMES”

ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

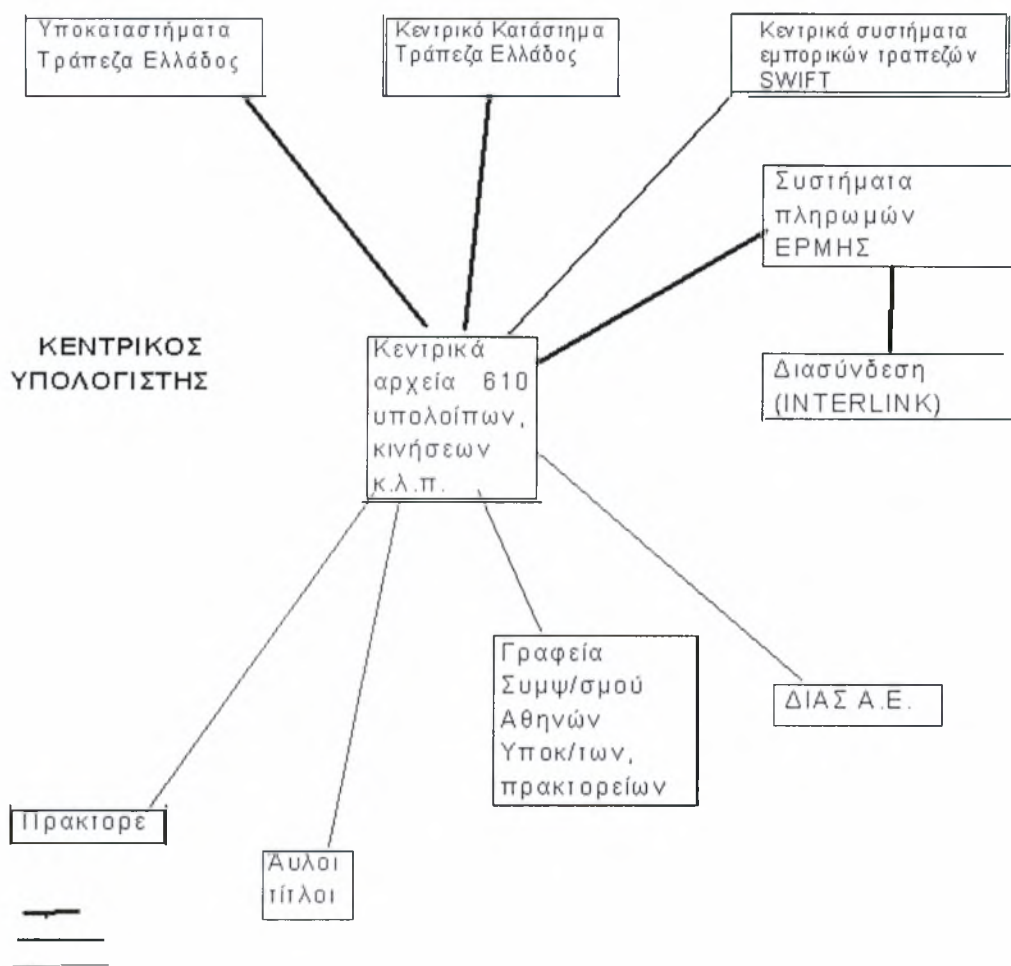
Το HERMES είναι ένα αυτοματοποιημένο ΣΔΣΧ που αναπτύσσεται από την τράπεζα της Ελλάδος, η οποία είναι υπεύθυνη για τη λειτουργία του. Κάθε συμμετέχον πιστωτικό ίδρυμα τηρεί στην τράπεζα της Ελλάδος ένα λογαριασμό διακανονισμού (υπολογαριασμό του ήδη τηρούμενου τρεχούμενου λογαριασμού) αποκλειστικά για εντολές HERMES.

Οι εντολές πληρωμής διακανονίζονται κάθε μία χωριστά οριστικά και αμετάκλητα, εφόσον επαρκεί το όριο διακανονισμού κάθε πιστωτικού ιδρύματος. Το μέγιστο όριο διακανονισμού ισούται με το άθροισμα του υπολοίπου του λογαριασμού του πιστωτικού ιδρύματος, των κατατεθειμένων εγγυήσεων στην Τράπεζα της Ελλάδος και ενός ποσοστού των υποχρεωτικών καταθέσεων που θα μπορεί να χρησιμοποιείται μέσα στην ημέρα.(ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ)

Το HERMES διακανονίζει εντολές με αξία ίδιας ημέρας, καθώς δεν επιτρέπεται ο διακανονισμός με αναδρομική αξία. Εντολές με μεταγενέστερη αξία μπορούν να εισάγονται στο σύστημα και να επεξεργάζονται από αυτό τη συγκεκριμένη ημερομηνία. Αν αυτή είναι αργία, οι εντολές θα επεξεργάζονται την επόμενη πρώτη εργάσιμη ημέρα.

Η επικοινωνία των πιστωτικών ιδρυμάτων με το HERMES βασίζεται στο δίκτυο SWIFT. Οι εντολές που αποστέλλουν τα πιστωτικά ιδρύματα διακρίνονται σε εντολές διατραπεζικές, όταν ο εντολέας είναι το ίδιο το πιστωτικό ίδρυμα και εντολές πελατών, όταν ο εντολέας είναι κάποιος πελάτης του πιστωτικού ιδρύματος. Κάθε εντολή πρώτα διακανονίζεται και μετά προωθείται στο λαμβάνον ΠΙ, σύμφωνα με την προτεραιότητα που καθορίζεται από το αποστέλλον ΠΙ. Μερικός διακανονισμός μιας εντολής δεν επιτρέπεται. Μέσα στην ημέρα είναι δυνατή η υπερανάληψη των λογαριασμών διακανονισμού, εφόσον είναι πλήρως εγγυημένη με τίτλους που επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται ως ενέχυρο σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

ΓΕΝΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΡΜΗΣ- 610

ΠΗΓΗ: ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Όλα τα ΠΙ που εδρεύουν ή έχουν υποκαταστήματα στην Ελλάδα μπορούν να γίνουν άμεσα μέλη στο σύστημα εφόσον τηρούν λογαριασμό στην Τράπεζα της Ελλάδος. Χρηματοδοτικά Ιδρύματα, οργανισμοί του Ελληνικού Δημοσίου και ΠΙ που λειτουργούν σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μπορούν να γίνουν, επίσης, μέλη του HERMES μετά από ειδική άδεια της Τραπέζης της Ελλάδος.

ΕΙΔΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΠΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΖΕΤΑΙ ΤΟ HERMES

Οι εντολές οι οποίες αποτελούν αντικείμενο υποχρεωτικής διαχείρισης από το HERMES είναι οι ακόλουθες:

- Πράξεις διατραπεζικής αγοράς χρήματος

- Αποτελέσματα των συστημάτων συμψηφισμού (Γραφείο Συμψηφισμού Αθηνών, ΔΙΑΣ, σύστημα συμψηφισμού τίτλων σε άυλη μορφή)
- Συναλλαγές στις οποίες ο ένας συμβαλλόμενος είναι η τράπεζα της Ελλάδος.

Το HERMES θα διαχειρίζεται επίσης εντολές των ΠΙ και των πελατών τους.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Η διαδικασία διακανονισμού κλιμακώνεται ως εξής:

- i) το ΠΙ που είναι ο εντολέας διαβιβάζει την εντολή πληρωμής με μήνυμα SWIFT στο σύστημα HERMES, που υποστηρίζεται από τον κεντρικό υπολογιστή της ΤΕ
- ii) Η εντολή πληρωμής μεταφέρεται στο κεντρικό σύστημα επεξεργασίας, διακανονισμού και διαχείρισης εντολών πληρωμής
- iii) Στο κεντρικό σύστημα γίνεται η επεξεργασία της εντολής, η οποία είτε διακανονίζεται, είτε τοποθετείται σε σειρά αναμονής, είτε απορρίπτεται. Εάν η εντολή διακανονισθεί ή απορριφθεί, η απάντηση μεταφέρεται στο πρόγραμμα επικοινωνίας με το SWIFT.
- iv) Στη συνέχεια:

- Αν η εντολή έχει διακανονισθεί αποστέλλεται μήνυμα SWIFT, τόσο προς το ΠΙ που είναι ο εντολέας –ειδοποίηση χρέωσης– όσο και προς το ΠΙ που είναι δικαιούχος –ειδοποίηση πίστωσης
- Αν η εντολή έχει απορριφθεί, αποστέλλεται σχετικό μήνυμα προς το αποστέλλον ΠΙ, στο οποίο αναγράφεται και η αίτια απόρριψης. Στην ειδοποίηση χρέωσης αναφέρεται το νέο υπόλοιπο που διαμορφώνεται μετά τη χρέωση του λογαριασμού του αποστέλλοντος ΠΙ.

Οι εντολές πληρωμής εκτελούνται σύμφωνα με την προτεραιότητα που ορίζει το αποστέλλον ΠΙ. Οι εντολές χαρακτηρίζονται είτε ως επείγουσες είτε ως απλές. Όταν μια εντολή δεν μπορεί να διακανονισθεί λόγω ανεπαρκούς ορίου διακανονισμού, η εντολή τοποθετείται σε σειρά αναμονής, μέχρι ο λογαριασμός να αποκτήσει τα απαιτούμενα κεφάλαια. Ο διακανονισμός από τη σειρά αναμονής γίνεται με βάση την απόλυτη σειρά εισαγωγής στο σύστημα και καμία εντολή απλής προτεραιότητας δεν διακανονίζεται αν εκκρεμούν εντολές επείγουσας προτεραιότητας.

Μια εντολή πληρωμής μπορεί να ανακληθεί από το αποστέλλον ΠΙ, εφόσον δεν έχει διακανονισθεί, δηλαδή αν βρίσκεται σε σειρά αναμονής.

Διαδικασία βελτιστοποίησης

Το σύστημα προβλέπει τη διαδικασία βελτιστοποίησης για τις εντολές που βρίσκονται σε σειρά αναμονής. Σύμφωνα με αυτήν, η οποία ενεργοποιείται όταν ο διαχειριστής του συστήματος κρίνει

απαραίτητο, ενεργείται πολυμερής συμψηφισμός των εντολών που βρίσκονται στη σειρά αναμονής. Αν το υπόλοιπο του λογαριασμού δεν επαρκεί για το διακανονισμό όλων των εντολών, εξαιρούνται από το συμψηφισμό, σύμφωνα με έναν αλγόριθμο, όσες εντολές υπερβαίνουν το υπόλοιπο του λογαριασμού, ξεκινώντας από τις εντολές που έχουν εισαχθεί τελευταίες, απλής προτεραιότητας, μέχρις ότου είναι δυνατός ο διακανονισμός.

Παύσεις συστήματος

Η εργάσιμη ημέρα έχει δύο παύσεις (cut-off). Μέχρι την πρώτη παύση διακανονίζονται εντολές πελατών και διατραπεζικές. Εάν το υπόλοιπο του λογαριασμού δεν επαρκεί, τα ΠΙ μπορούν να χρησιμοποιήσουν εγγυήσεις. Μεταξύ της πρώτης και δεύτερης παύσης στο σύστημα εισάγονται μόνο εντολές διατραπεζικές για την κάλυψη τυχόν χρεωστικών θέσεων των λογαριασμών των ΠΙ.

Στο χρονικό αυτό διάστημα οι εντολές δεν καταχωρούνται και δεν χρησιμοποιούνται εγγυήσεις. Αν επαρκεί το υπόλοιπο του λογαριασμού διακανονίζονται, αλλιώς απορρίπτονται. Μετά την πρώτη παύση, συνεχίζεται η προσπάθεια διακανονισμού όσων εντολών είχαν εισαχθεί σε σειρά αναμονής, πριν την πρώτη παύση. Αν δεν διακανονισθούν μέχρι τη δεύτερη παύση, οπότε κλείνει το σύστημα, οι εντολές αυτές απορρίπτονται.

Παροχή ρευστότητας μέσα στην ημέρα

Η Τράπεζα της Ελλάδος θα παρέχει στα ΠΙ ρευστότητα μέσα στην ημέρα, πλήρως εγγυημένη με τίτλους οι οποίοι θα δεσμεύονται από το πρωί για το λόγο αυτό. Η ρευστότητα μέσα στην ημέρα μπορεί να παρέχεται:

- Είτε με εγγυημένες υπεραναλήψεις των λογαριασμών διακανονισμού των ΠΙ μέσα στην ημέρα,
- Είτε με πράξεις επαναγοράς χρεογράφων (repos) μιας εργάσιμης ημέρας.

Τα ΠΙ δικαιούνται επίσης να χρησιμοποιήσουν μέρος των υπολοίπων των υποχρεωτικών καταθέσεων μέσα στην εργάσιμη ημέρα ή να δανεισθούν στη διατραπεζική αγορά.

Πληροφόρηση

Το HERMES θα παρέχει στα ΠΙ πληροφόρηση για την αποτελεσματικότερη διαχείριση των διαθεσίμων τους κατά τη διάρκεια της ημέρας. Κατά το διακανονισμό μιας εντολής αποστέλλεται στα συμβαλλόμενα ΠΙ μία ειδοποίηση χρέωσης και πίστωσης αντίστοιχα, όπου αναφέρεται και το νέο υπόλοιπο του λογαριασμού.

Στην πρώτη παύση αποστέλλεται στα ΠΙ η εξής πληροφόρηση:

- Προηγούμενο υπόλοιπο λογαριασμού,
- Νέο υπόλοιπο του λογαριασμού,

- Σύνολο χρέωσης των εντολών πληρωμής που παραμένουν στη σειρά αναμονής για διακανονισμό.

Στη δεύτερη παύση αποστέλλεται στα ΠΙ η εξής πληροφόρηση:

- Προηγούμενο υπόλοιπο του λογαριασμού,
- Αναλυτική ημερήσια κίνηση,
- Νέο υπόλοιπο του λογαριασμού,
- Σύνολο χρέωσης των εντολών πληρωμής με αξία επόμενη και μεθεπόμενη εργάσιμη,
- Εντολές πληρωμής που απορρίφθηκαν στη δεύτερη παύση.

Τα ΠΙ (όπως και όλα τα μέλη του συστήματος) μπορούν να πληροφορηθούν κάθε στιγμή, το υπόλοιπο του λογαριασμού τους με αποστολή σχετικού αιτήματος προς το σύστημα.

Μονάδα εξυπηρέτησης Μελών

Στην Τράπεζα της Ελλάδος θα λειτουργεί μία Μονάδα Εξυπηρέτησης Μελών για να παρέχει υπηρεσίες στα ΠΙ που έχουν προσωρινά τεχνικά προβλήματα ή δεν έχουν πρόσβαση στο δίκτυο swift. Μέσα από αυτήν τη Μονάδα θα καταχωρούνται οι εντολές πληρωμής και αν χρειάζεται θα τοποθετούνται σε σειρά αναμονής. Τα μηνύματα που δημιουργούνται από το σύστημα κατά το διακανονισμό θα διαβιβάζονται σε αυτή τη Μονάδα. Στο τέλος της ημέρας θα υπάρχει η κατάσταση των εντολών που εισαχθήκανε από τη Μονάδα, καθώς και των εντολών που απορρίφθηκαν στη δεύτερη παύση.

Ωράριο Λειτουργίας

Το ζήτημα του ωραρίου λειτουργίας του εθνικού HERMES δεν έχει αποφασιστεί ακόμα αλλά αναμένεται να διευθετηθεί στο άμεσο μέλλον. Πρόθεση πάντως της Τραπέζης της Ελλάδος είναι το ωράριο λειτουργίας να συμπίπτει με εκείνο του TARGET, από την αρχή της λειτουργίας του. Όταν λειτουργήσει το TARGET το ωράριο λειτουργίας του HERMES, ως προς το κλείσιμο θα συμπίπτει υποχρεωτικά με εκείνο του TARGET.

Γ. "EURO HERMES"

Το euro HERMES, όπως ήδη αναφέρθηκε, χρησιμοποιήθηκε μόνον κατά την πρώτη φάση του σεναρίου, όταν δηλαδή το Ευρώ αποτελούσε ακόμα ξένο νόμισμα. Ο τρόπος λειτουργίας του συστήματος ήταν παρόμοιος με αυτόν του εθνικού HERMES, τα ΠΙ τηρούσαν στην Τράπεζα της Ελλάδος λογαριασμούς σε Ευρώ, οι οποίοι χρησιμοποιούνταν αποκλειστικά για τις διασυνοριακές συναλλαγές που διακανονίζονταν μέσω TARGET.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, η ΕΚΤ αποφάσιζε αν (και με ποιο τρόπο) θα παρέχονταν ρευστότητα μέσα στην ημέρα από τις Κεντρικές Τράπεζες των κρατών-μελών χωρίς παρέκκλιση προς τις Κεντρικές Τράπεζες των κρατών-μελών με παρέκκλιση.

3.3 ΔΙΑΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ Α.Ε.

DIASCHEQUE

Διατραπεζικό Σύστημα Συμψηφισμού Επιταγών

Το Διατραπεζικό Σύστημα Συμψηφισμού Επιταγών - DIASCHEQUE σχεδιάστηκε με σκοπό να πραγματοποιείται αυθημερόν συμψηφισμός των επιταγών και να χρεοπιστώνονται οι τρεχούμενοι λογαριασμοί των τραπεζών, που τηρούνται στην Τράπεζα της Ελλάδος, με τα τελικά ποσά, που προκύπτουν από την εκκαθάριση των επιταγών.

Το DIASCHEQUE λειτουργεί με την αρχή του cheque truncation, βάσει της οποίας το τραπεζικό κατάστημα αγοράς της επιταγής δεν διακινεί το σώμα της επιταγής, αλλά αποστέλλει στη ΔΙΑΣ ηλεκτρονικό μήνυμα με τα στοιχεία της επιταγής (αριθμός λογαριασμού, αριθμός επιταγής, ποσό, ημερομηνία).

Κάθε αγοράστρια τράπεζα αποστέλλει δύο αρχεία μηνυμάτων ημερησίως. Η ΔΙΑΣ διοδεύει τα μηνύματα αυτά προς τις πληρώτριες τράπεζες, οι οποίες χρεώνουν αυτόματα τους λογαριασμούς των εκδοτών των επιταγών.

Το πρώτο αρχείο αποστέλλεται στις 4:15μμ και το δεύτερο στις 8:30μμ (ημέρα T). Η χρέωση/ πίστωση του λογαριασμού της τράπεζας στην Τράπεζα της Ελλάδος γίνεται αυθημερόν. Η πληρώτρια τράπεζα χρεώνει τον λογαριασμό του εκδότη της επιταγής στο τέλος της ημέρας T ή την ημέρα T+1. Η πληρώτρια τράπεζα αποστέλλει τις απορρίψεις στη ΔΙΑΣ η οποία τις διοδεύει προς την αγοράστρια τράπεζα στις 2:30πμ της ημέρας T+2.

Μέσω του DIASCHEQUE συμψηφίζονται οι ιδιωτικές και οι τραπεζικές επιταγές και μεταξύ των πλεονεκτημάτων, που προσφέρει το σύστημα περιλαμβάνονται:

- Μείωση του λειτουργικού κόστους διακίνησης, επεξεργασίας και συμψηφισμού των επιταγών
- Αυθημερόν χρέωση των τραπεζικών λογαριασμών των εκδοτών των επιταγών

- Μείωση του κινδύνου και του κόστους χρήματος, που αναλαμβάνουν, τόσο οι κομιστές των επιταγών, όσο και οι αγοράστριες τράπεζες, λόγω της μείωσης του χρόνου, που μεσολαβεί μεταξύ αγοράς και συμψηφισμού των αγοραζομένων επιταγών

Τράπεζες που συμμετέχουν στο DIASCHEQUE:

Αγροτική, Alpha Bank, American Express, Ασπίς Στεγαστική, Αττικής, Standart Chartered Grindlays, ABN AMRO Bank, Bank of America, BNP Paribas, HypoVereinsbank, Citibank, Γενική, Εθνική, Εμπορική, Εγνατία, Λαϊκή Τράπεζα, EFG Eurobank Ergasias, Credit Commercial de France, Κύπρου, HSBC Bank Plc, Πειραιώς, Societe General, Ταμείο Παρακαταθηκών & Δανείων, Παγκρήτια Συνεταιριστική Τράπεζα, Συνεταιριστική Τράπεζα Λαμίας, ETBA, Nova Bank, Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων, Ελληνική Τράπεζα Α.Ε., Ωμέγα Τράπεζα Α.Ε., Probank S.A., Πανελλήνια Τράπεζα

DIASPAY

Διατραπεζικό Σύστημα Πληρωμής Αποδοχών

Το Σύστημα σχεδιάστηκε και αναπτύχθηκε από τη **ΔΙΑΣ** και τις τράπεζες με σκοπό τον εκσυγχρονισμό του χειρογραφικού τρόπου πληρωμής των πάσης φύσεως αποδοχών των υπαλλήλων του Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα. Βάση του Συστήματος είναι η ηλεκτρονική πίστωση τραπεζικών λογαριασμών των δικαιούχων στην τράπεζα της επιλογής τους.

Με την εφαρμογή του **DIASPAY** απλουστεύονται και αυτοματοποιούνται οι εργασίες, καταργείται η μεταφορά των μετρητών, αποκλείονται οι ληστείες και έτσι ο Οργανισμός ή η Επιχείρηση αποκτά ασφάλεια και σημαντικό κέρδος από τη μείωση του λειτουργικού κόστους της μισθοδοσίας.

Οι δικαιούχοι από την πλευρά τους, έχουν ευχέρεια επιλογής της τράπεζας, με την οποία επιθυμούν να συναλλάσσονται και κερδίζουν χρόνο και χρήμα. Οι αποδοχές τους πιστώνονται αυτόματα σε έντοκο λογαριασμό, ενώ με την κάρτα συναλλαγών, που τους παρέχει η τράπεζά τους, έχουν τη δυνατότητα τμηματικής ή ολικής ανάληψης του μισθού ή της σύνταξής τους από το δίκτυο των 4.910+ ATM, που είναι διασυνδεδεμένα μέσω του DIASATM.

Τράπεζες που συμμετέχουν στο DIASPAY: Αγροτική, Alpha Bank, Αττικής, ΑΣΠΙΣ ΑΝ. ΤΡ.Ε.Τ., Γενική, American Express, Εγνατία, Εθνική, Εμπορική, Λαϊκή Τράπεζα, EFG Eurobank Ergasias, Κύπρου, Πειραιώς, Citibank, Ταμείο Παρακαταθηκών & Δανείων, Ταχυδρομικό Ταμειευτήριο, Παγκρήτια Συνεταιριστική, Nova Bank, Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων, Τράπεζα Probank Α.Ε., Ωμέγα Τράπεζα Α.Ε., Ελληνική Τράπεζα.

DIASTRANSFER Διατραπεζικό Σύστημα Μεταφοράς Κεφαλαίων

Σε κάθε προηγμένο τραπεζικό περιβάλλον, η μεταφορά κεφαλαίων αποτελεί σημαντικό τμήμα των εκτελουμένων διατραπεζικών συναλλαγών.

Το Διατραπεζικό Σύστημα Μεταφοράς Κεφαλαίων DIASTRANSFER σχεδιάστηκε από τη ΔΙΑΣ και τις τράπεζες με σκοπό να εκσυγχρονίσει τις σημερινές διαδικασίες διακίνησης των εντολών μεταφοράς κεφαλαίων, που διενεργούνται μεταξύ των τραπεζών, για λογαριασμό της πελατείας τους.

Βάση του Συστήματος είναι:

- Η ηλεκτρονική διακίνηση των εντολών μεταφοράς κεφαλαίων, μεταξύ ΔΙΑΣ και των τραπεζών.
- Οι τράπεζες, που συμμετέχουν στο Σύστημα παραλαμβάνουν, μέσω του δικτύου των καταστημάτων τους, τις εντολές πληρωμής από τους εντολείς πελάτες τους και τις αποστέλλουν στη ΔΙΑΣ.
- Η ΔΙΑΣ επεξεργάζεται τις εντολές πληρωμής και τις αποστέλλει στις παραλήπτριες τράπεζες, οι οποίες τις εκτελούν υπέρ του δικαιούχου πελάτη τους.

Το DIASTRANSFER εκκαθαρίζει τα ποσά, που διακινούνται μεταξύ των τραπεζών, χρεοπιστώνοντας τους λογαριασμούς, που τηρούν οι τράπεζες στην Τράπεζα της Ελλάδος.

Όλες οι παραπάνω λειτουργίες πραγματοποιούνται αυθημερόν. Το ανώτατο χρονικό όριο εκτέλεσης της εντολής στο δικαιούχο είναι η επόμενη της επίδοσής της.

Με την υπηρεσία αυτή το τραπεζικό κοινό έχει τη δυνατότητα μίας γρήγορης και ασφαλούς εξυπηρέτησης για μεταφορές κεφαλαίων από τράπεζα σε τράπεζα, είτε με πίστωση λογαριασμών, είτε με πληρωμή μετρητών στον τελικό δικαιούχο

Τράπεζες που συμμετέχουν στο DIASTRANSFER: Alpha Bank, ΑΣΠΙΣ Στεγαστική, Εθνική, EFG Eurobank-Ergasias, Πειραιώς, Citibank, ABN Amro, Εμπορική Τράπεζα, Εγνατία Τράπεζα, Συνεταιριστική Χανίων, Τράπεζα Κύπρου, Τράπεζα Αττικής, Γενική Τράπεζα

DIASATM Διατραπεζικό Σύστημα ATM

DIASATM Switching - Διατραπεζικό Σύστημα ATM Switching
Η υπηρεσία DIASATM σχεδιάστηκε με σκοπό να παρέχει τη δυνατότητα στους πελάτες κάθε τράπεζας να χρησιμοποιούν τα ATM των άλλων τραπεζών.

Το δίκτυο προσφέρει τις πιο κάτω υπηρεσίες:

- ΑΝΑΛΗΨΗ ΜΕΤΡΗΤΩΝ (Μέχρι του ποσού των 600 ΕΥΡΩ ή 200.000 Δρχ. ημερησίως)
- ΕΡΩΤΗΣΗ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ

Οι συναλλαγές αυτές μπορούν να πραγματοποιηθούν με την ίδια κάρτα συναλλαγών και τον ίδιο προσωπικό αριθμό (PIN), που έχει δώσει η τράπεζα στον πελάτη της, χάριν της διασύνδεσης των ATMs των τραπεζών μέσω ΔΙΑΣ.

Η αμοιβή της τράπεζας που έχει το δίκτυο στο οποίο έγινε η συναλλαγή ορίζεται ως εξής:

- για τη συναλλαγή ανάληψης προμήθεια 1% επί του αναλαμβανομένου ποσού με ελάχιστο 0,88 ΕΥΡΩ ή 300 Δρχ. και μέγιστο 2,94 ΕΥΡΩ ή 1.000 Δρχ.
- για τη συναλλαγή ερώτησης υπολοίπου 0,44 ΕΥΡΩ ή 150 Δρχ.

Η αμοιβή καταβάλλεται από την εκδότρια τράπεζα της κάρτας που εκτέλεσε τη συναλλαγή. Η εκδότρια τράπεζα της κάρτας μετακυλύει το κόστος αυτό στον κάτοχο της κάρτας είτε πλήρως, είτε εν μέρει, είτε το απορροφά η ίδια ανάλογα με την πολιτική που η ίδια έχει καθορίσει.

Τράπεζες που συμμετέχουν στο DIASATM Switching:

Alpha Bank, Ασπίς Στεγαστική, Αττικής, Εθνική, Εμπορική, EFG Eurobank Ergasias, CITIBANK, Πειραιώς, Εγνατία, Αγροτική, Κύπρου, Γενική, HSBC Bank Plc, Λαϊκή Τράπεζα, ETBA, American Express, Παγκρήτια Συνεταιριστική, Nova Bank, Ωμέγα Τράπεζα Α.Ε., Συνεταιριστική Τράπεζα Χανίων, Τράπεζα Probank Α.Ε., Συνεταιριστική Τράπεζα Λαμίας, Ελληνική Τράπεζα, Πανελλήνια Τράπεζα, Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο

Οι Τράπεζες έχουν θέσει στη διάθεση του κοινού 4.910 ATM σε ολόκληρη την Ελλάδα

DIASATM Sharing - Διατραπεζικό Σύστημα ATM Sharing

Με το Σύστημα αυτό η ΔΙΑΣ παρέχει, σε όσες τράπεζες το επιθυμούν, τη δυνατότητα ανάπτυξης δικού τους ιδιόκτητου δικτύου ATM, χρησιμοποιώντας την εγκατεστημένη τεχνολογική υποδομή της Εταιρείας.

Συγκεκριμένα, η ΔΙΑΣ αναλαμβάνει την εγκατάσταση του συστήματος σε κάθε τράπεζα, την εκπαίδευση του προσωπικού της

και την παρακολούθηση της ομαλής λειτουργίας του για όλο το 24ωρο.

Η ιδιοκτησία του δικτύου των ATMs, η ευθύνη για την συντήρηση και την τροφοδοσία τους σε μετρητά ανήκει στην τράπεζα.

Το δίκτυο προσφέρει τις πιο κάτω υπηρεσίες:

- Ανάλυση μετρητών
- Ερώτηση υπολοίπου
- Κατάθεση σε λογαριασμό
- Μεταφορά από ή σε λογαριασμό
- Cash Advance
- Πληρωμή πιστωτικής κάρτας

Κάθε τράπεζα, που υποστηρίζεται από το Σύστημα DIASATM ATM-Sharing συμμετέχει επίσης στο DIASATM ATM - Switching.

Τράπεζες που συμμετέχουν στο DIASATM Sharing
HSBC Bank Plc, Συνεταιριστική Τράπεζα Λαμίας

DIASATM CashCard - Διατραπεζικό Σύστημα Έκδοσης και Διαχείρισης Καρτών

Όσες τράπεζες επιθυμούν έχουν τη δυνατότητα να αναθέτουν στη ΔΙΑΣ, με ανταγωνιστικό κόστος, την έκδοση και διαχείριση καρτών συναλλαγών (Cash Cards) για χρήση στο δίκτυο.

Η on line σύνδεση της τράπεζας επιτρέπει την, μέσω τερματικού, εισαγωγή στον Κεντρικό Η/Υ της ΔΙΑΣ, των στοιχείων των πελατών της και των αντίστοιχων λογαριασμών σε δραχμές, που τηρούν σ' αυτήν και θα διακινούν, μέσω των καρτών Cash, που η τράπεζα θα τους χορηγήσει.

Η ΔΙΑΣ προβαίνει στην έκδοση των καρτών, στον υπολογισμό του προσωπικού κωδικού (PIN) και την εκτύπωση των ειδικών εντύπων γνωστοποίησης του PIN. Οι κάρτες και τα PINs παραδίδονται στις τράπεζες για αποστολή στους πελάτες τους. Η διαχείριση του αρχείου των καρτών είναι αποκλειστική ευθύνη της τράπεζας.

Μέσω της υπηρεσίας αυτής, που προσφέρει η ΔΙΑΣ, οι τράπεζες αποφεύγουν το κόστος δημιουργίας και συντήρησης της υποδομής, που απαιτείται για την έκδοση και διαχείριση των καρτών cash.

DIAS-DRS
Διατραπεζικό Σύστημα Ανάκτησης Εφεδρικών Μηχανογραφικών
Υπηρεσιών

Η ΔΙΑΣ σε συνεργασία με εξειδικευμένη εταιρεία του εξωτερικού, διαθέτει την κατάλληλη υποδομή για την λειτουργία Κέντρου Εφεδρικών Μηχανογραφικών Υπηρεσιών, προς τις τράπεζες που διαθέτουν συγγενές μηχανογραφικό περιβάλλον.

Σκοπός της υπηρεσίας αυτής είναι η άμεση αποκατάσταση των κρίσιμων μηχανογραφικών συστημάτων της εξυπηρετούμενης τράπεζας μετά την επέλευση ενός καταστροφικού γεγονότος στο Μηχανογραφικό της κέντρο

Τι είναι το Σύστημα DIASDEBIT

Το Σύστημα DIASDEBIT είναι το διατραπεζικό σύστημα Αυτόματης Χρέωσης τραπεζικών λογαριασμών για πληρωμή υποχρεώσεων προς Οργανισμούς, Δημόσιο και Επιχειρήσεις. Σήμερα μέσω του συστήματος DIASDEBIT εξυπηρετούνται οι ακόλουθοι Οργανισμοί:

- Υπουργείο Οικονομικών για την πληρωμή του Φ.Π.Α.
- Ι.Κ.Α για την πληρωμή των Εργοδοτικών Εισφορών.
- Ο.Α.Ε.Ε. για την πληρωμή των ασφαλιστικών εισφορών του Τ.Ε.Β.Ε.
- Ο.Τ.Ε. για την πληρωμή των λογαριασμών των συνδρομητών του.

Σκοπός του συστήματος είναι να προσφέρει στους Φορείς και στις Επιχειρήσεις τη δυνατότητα μαζικής είσπραξης των απαιτήσεων από τους οφειλέτες/ πελάτες τους καθώς επίσης και στους τελευταίους τη δυνατότητα να εξοφλούν τις υποχρεώσεις τους προς αυτούς, με αυτόματη χρέωση του λογαριασμού τους ή της πιστωτικής τους κάρτας.

Ακόμη έχει προγραμματισθεί το σύστημα να επεκταθεί στο άμεσο μέλλον για :

- Πληρωμές Δημοσίου
- Λογαριασμούς Κοινής Ωφέλειας
- Λογαριασμούς Κινητής Τηλεφωνίας

Επιπλέον σε φάση μελέτης βρίσκονται οι πληρωμές που αφορούν

- Λογαριασμούς υποχρεώσεων προς Τράπεζες
- Ασφάλειες, Ενοίκια, Δίδακτρα κ.λ.π

Πλεονεκτήματα του Συστήματος
Για τον Καταναλωτή

- Ταχύτητα και ποιότητα στην εξυπηρέτηση του καταναλωτή.

Καταργούνται οι ουρές για την πληρωμή οφειλών.

- Μείωση κόστους είσπραξης των απαιτήσεων.

Η αυτοματοποίηση της είσπραξης των απαιτήσεων μέσω του Διατραπεζικού Συστήματος μειώνει δραστικά το λειτουργικό κόστος για τον Οργανισμό και κατ' επέκταση το κόστος για τον καταναλωτή.

- Ασφαλείς πληρωμές και μείωση διακίνησης μετρητών.
Οι συναλλαγές είναι αξιόπιστες, ακριβείς και εμπιστευτικές.
- Μεγάλο εύρος εφαρμογών

Όλες οι υποχρεώσεις για πληρωμές, από το ηλεκτρικό και το νερό μέχρι και την ασφάλεια ζωής ή τις υποχρεώσεις στο Δημόσιο μπορούν να τακτοποιηθούν μέσω ενός τέτοιου συστήματος.

Για τις Επιχειρήσεις και Οργανισμούς

- Προγραμματισμός των εισπράξεων.

Με το Σύστημα DIASDEBIT οι Επιχειρήσεις και Οργανισμοί εισπράττουν τις οφειλές των υπόχρεων σε συντομότερο χρόνο, μειώνουν τις εκπρόθεσμες πληρωμές και εξασφαλίζουν την καλλίτερη παρακολούθηση της ρευστότητά τους.

- Διαχείριση Διαθεσίμων

Οι Επιχειρήσεις, οι Οργανισμοί και το Δημόσιο μέσω του κεντροποιημένου συστήματος δύνανται να προγραμματίζουν, να παρακολουθούν και να διαχειρίζονται τα διαθέσιμά τους.

- Ενιαία προώθηση της Υπηρεσίας προς τους καταναλωτές.

Το Διατραπεζικό Σύστημα καλύπτει τις ανάγκες τόσο των Οργανισμών όσο και των Τραπεζών και καθιστά εφικτή την δημιουργία ενός πλάνου προώθησης της υπηρεσίας με σκοπό τη διεύρυνση του ποσοστού πληρωμών μέσω των ηλεκτρονικών συστημάτων πληρωμών.

- Μείωση κόστους είσπραξης των απαιτήσεων

Η αυτοματοποίηση της είσπραξης των απαιτήσεων μέσω του Διατραπεζικού Συστήματος μειώνει δραστικά το λειτουργικό κόστος για τους Οργανισμούς και Επιχειρήσεις.

- Τυποποίηση και εκσυγχρονισμός των διαδικασιών

Οι Οργανισμοί και οι Επιχειρήσεις μέσω του κεντροποιημένου συστήματος δύνανται να προγραμματίζουν και να παρακολουθούν την πορεία των εσόδων τους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 2842

Λήψη συμπληρωματικών μέτρων για την εφαρμογή των Κανονισμών (ΕΚ) 1103/97, 974/98 και 2866/98 του Συμβουλίου, όπως ισχύουν σχετικά με την εισαγωγή του ευρώ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή:

Άρθρο 1

Αντικατάσταση της δραχμής από το ευρώ

1. Από την 1η Ιανουαρίου 2001 το ευρώ αντικαθιστά τη δραχμή ως νόμισμα της Χώρας σύμφωνα με τους όρους των Κανονισμών (ΕΚ) 1103/97, (ΕΕ L 162/97), 974/98. (ΕΕ L- 139/98), 2866/98 (ΕΕ L359/98) του Συμβουλίου, όπως ισχύουν και τις διατάξεις του παρόντος. Τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα σε δραχμές διατηρούν την ιδιότητα του νόμιμου χρήματος στην ημεδαπή έως την 28η Φεβρουαρίου 2002.
2. Το ευρώ ως μέσο εξόφλησης υποχρεώσεων λαμβάνεται πάντοτε στην ονομαστική του αξία.

Άρθρο 2

Μετατροπές και στρογγυλοποιήσεις

1. Κάθε χρηματικό ποσό εκφρασμένο σε δραχμές που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε ευρώ μετατρέπεται και στρογγυλοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 4 και 5 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου.
2. Κάθε χρηματικό ποσό εκφρασμένο σε ευρώ που πρόκειται να καταβληθεί ή να καταλογισθεί σε δραχμές μετατρέπεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 1 έως και 3 του άρθρου 4 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου και στρογγυλοποιείται στην πλησιέστερη δραχμή και ειδικότερα προς τα άνω αν ο αριθμός μετά την υποδιαστολή είναι ανώτερος ή ίσος με πενήντα λεπτά της δραχμής και προς το κάτω αν είναι κατώτερος από πενήντα λεπτά.
3. Χρηματικά ποσά σε ενδιάμεσους υπολογισμούς, τα οποία δεν πρόκειται να καταβληθούν ή να καταλογισθούν και εκφράζονται σε ευρώ και δραχμές, κατά τις ενδιάμεσες μετατροπές, στρογγυλοποιούνται τουλάχιστον στο δεύτερο δεκαδικό ψηφίο, χωρίς να αποκλείεται συμβατικά μεγαλύτερος βαθμός ακριβείας. Η διάταξη αυτή δεν εφαρμόζεται σε μετατροπές νομισματικών ποσών από μία εθνική νομισματική μονάδα σε άλλη.
4. Οι ενδιάμεσοι υπολογισμοί καλύπτουν όλα τα στάδια κατά τα οποία το μετατρεπόμενο χρηματικό ποσό δεν συνιστά αφ' εαυτού χρηματική οφειλή, αλλά αποτελεί στοιχείο σε μια αλληλουχία πράξεων η οποία δύναται να οδηγήσει στη δημιουργία χρηματικής οφειλής.
5. Διαφορές από στρογγυλοποιήσεις χρηματικών ποσών σε ευρώ ή

δραχμές που πρόκειται να καταβληθούν ή να καταλογισθούν, εφόσον προκύπτουν από την ορθή εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/1997 του Συμβουλίου και των διατάξεων του παρόντος, δεν επηρεάζουν τον απαλλακτικό χαρακτήρα των σχετικών πληρωμών ή την ακρίβεια των σχετικών εγγραφών και δεν αναζητούνται.

6. Με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, είναι δυνατόν να επιβάλλεται μεγαλύτερος βαθμός ακριβείας σε στρογγυλοποιήσεις κατά τις μετατροπές των ως άνω χρηματικών ποσών σε ενδιάμεσους υπολογισμούς και γενικότερα να ρυθμίζονται θέματα μετατροπών από δραχμές σε ευρώ και αντίστροφα, καθώς και στρογγυλοποιήσεων.

Άρθρο 3

Αντικατάσταση επιτοκίων

1. Οποιαδήποτε αναφορά στο διατραπεζικό επιτόκιο δανεισμού Αθηνών (ATHIBOR), που προβλέπεται σε υφιστάμενες νομικές πράξεις κατά την έννοια του άρθρου 1 του Κανονισμού (ΕΚ) 1103/1997 του Συμβουλίου, αντικαθίσταται αυτοδικαίως από αναφορά στο επιτόκιο EURI-BOR, στο οποίο λαμβάνονται υπόψη, ως βάση υπολογισμού των τόκων, οι πραγματικές ημέρες και το έτος των 360 ημερών προσαρμοσμένο κατά το λόγο 365 προς 360, εφόσον δεν έχει προβλεφθεί ή εάν δεν συμφωνηθεί ή ορισθεί αναφορά σε άλλο ισχύον επιτόκιο.

2. Οι αναφορές σε θεσπιζόμενα από την Τράπεζα της Ελλάδος επιτόκια, που υπάρχουν σε νομοθετικές, διοικητικές, κανονιστικές διατάξεις ή σε συμβάσεις αντικαθίστανται από αναφορές στο αντίστοιχα επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της τρίτης παραγράφου του άρθρου 2 του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, η διάταξη αυτή δεν θίγει τη δυνατότητα των αρμόδιων αρχών ή των συναλλασσομένων να ορίσουν άλλη βάση προσδιορισμού των εν λόγω επιτοκίων.

3. Η αντικατάσταση επιτοκίων που προβλέπεται από τις διατάξεις του παρόντος ή που διενεργείται δυνάμει άλλων διοικητικών ή κανονιστικών πράξεων, λόγω της αντικατάστασης της δραχμής από το ευρώ, δεν αποτελεί λόγο καταγγελίας, λύσης ή τροποποίησης συμβάσεων ή εκτελεστών τίτλων, μονομερώς, χωρίς να αποκλείεται αντίθετη συμφωνία των μερών.

Άρθρο 4

Αγορά συναλλάγματος

1. Το άρθρο 1 του ν.1083/1980 αντικαθίσταται ως εξής:
«Τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα και έχουν

εξουσιοδοτηθεί να πραγματοποιούν πράξεις σε συνάλλαγμα, διενεργούν ελεύθερα για ίδιο λογαριασμό και με δικό τους κίνδυνο πάσης φύσεως πράξεις σε συνάλλαγμα και ξένα τραπεζικά γραμμάτια, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις.» Καταργούνται οι λοιπές διατάξεις του ν.1083/1980, πλην των διατάξεων του άρθρου 7, της παραγράφου 4 του άρθρου 8 και του άρθρου 9 του νομού αυτού, καθώς και οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.δ. 229/1973.

2. Τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην Ελλάδα, για τις συναλλαγές με τους πελάτες τους, εκδίδουν ημερήσια δελτία τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων τα οποία και δημοσιεύουν. Τα ποσοτικά όρια και η απόκλιση μεταξύ των τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων, που περιλαμβάνονται στα δελτία αυτά, καθορίζονται ελεύθερα.

3. Η Τράπεζα της Ελλάδος δημοσιεύει δελτία τιμών αναφοράς του ευρώ προς τα ξένα νομίσματα με βάση τα αντίστοιχα δελτία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να εκδίδει ημερήσιο δελτίο τιμών αγοράς και πώλησης συναλλάγματος και ξένων τραπεζικών γραμματίων για τις ανάγκες των καταστημάτων της.

4. Οποιαδήποτε αναφορά σε επίσημη τιμή συναλλάγματος ή σε μέση τιμή (fixing) της δραχμής προς τα ξένα νομίσματα, σε νομοθετικές, διοικητικές, κανονιστικές ή συμβατικές διατάξεις, αντικαθίσταται από την, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου, σχετική τιμή αναφοράς, εφόσον δεν έχει προβλεφθεί ή δεν έχει συμφωνηθεί ούτε οριστεί αναφορά σε άλλη συναλλαγματική ισοτιμία.

5. Ο έλεγχος και η εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, όσον αφορά την Εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος, ασκείται από την Τράπεζα της Ελλάδος σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού της.

6. Με πράξεις του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, είναι δυνατόν να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις προηγούμενες παραγράφους.

Άρθρο 5

Ρήτρες συναλλάγματος, χρυσού, χρυσών νομισμάτων και τιμαρίθμου

1. Καταργούνται οι διατάξεις του ν. 362/1945, το άρθρο 2 του ν. 944/1946 και γενικά κάθε διάταξη που απαγορεύει τη συνομολόγηση απαιτήσεων και υποχρεώσεων στην Ελλάδα· α) σε συνάλλαγμα, χρυσό ή χρυσά νομίσματα. β) σε εγχώριο νόμισμα, εφόσον το ποσό των απαιτήσεων και υποχρεώσεων αφήνεται να προσδιοριστεί από την τιμή του συναλλάγματος, του χρυσού, χρυσών νομισμάτων ή του τιμαρίθμου.

2. Μετά το πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 15 του ν.

2771/1999 προστίθεται νέο εδάφιο ως εξής:

"Η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να θέτει τους όρους αγοράς και πώλησης χρυσού και χρυσών νομισμάτων και από άλλα πρόσωπα.»

3. Οι διατάξεις του παρόντος νόμου, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων της τρίτης παραγράφου του άρθρου 2 του Καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος, δεν θίγουν τις αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος που αφορούν τη θέσπιση, από αυτήν, κανόνων πλαισίου αγοράς και πώλησης συναλλάγματος, ξένων τραπεζογραμματίων, χρυσού και χρυσών νομισμάτων ή την απαγόρευση της διενέργειας των πράξεων αυτών από πιστωτικό ίδρυμα, άλλο νομικό ή από φυσικό πρόσωπο.

Άρθρο 6

Φορολογικές διατάξεις

1. Οι επιτηδευματίες νομικά πρόσωπα, οι κοινωνίες ή κοινοπραξίες επιτηδευματιών και οι συμπλοιοκτήτες, που τηρούν υποχρεωτικά Βιβλία Γ' κατηγορίας του Κ.Β.Σ., καθώς και το Δημόσιο και το νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, για εισοδήματα ή συναλλαγές ή πράξεις ή μεταβιβάσεις περιουσιακών στοιχείων, από οποιαδήποτε αιτία, του έτους 2001, μπορούν να επιλέξουν το ευρώ σε αντικατάσταση της δραχμής στην τήρηση βιβλίων, έκδοση στοιχείων, υποβολή δηλώσεων και εκπλήρωση γενικά φορολογικών υποχρεώσεων, που προβλέπονται και απορρέουν από την εφαρμογή των οικείων φορολογικών διατάξεων και αφορούν στο έτος 2001.

2. Απαραίτητη προϋπόθεση γιo την επιλογή του ευρώ αποτελεί η υποβολή από τους φορολογουμένους της παραγράφου 1 ανέκκλητης σχετικής δήλωσης στη Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.), στην οποία έκαστος υπάγεται, προ της έναρξης της διαχειριστικής ή φορολογικής περιόδου.

Σε κάθε περίπτωση, η έναρξη της κατά τα ανωτέρω χρήσης του ευρώ συνδέεται με την έναρξη της διαχειριστικής περιόδου ή με την 1η εκάστου μήνα, η οποία προσδιορίζεται στην ανέκκλητη δήλωση.

3. Μετά το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης ιβ' της παρ-1 του άρθρου 31 του ν. 2238/1994 "Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος» (ΦΕΚ 151 Α') προστίθεται δεύτερο εδάφιο ως εξής: «Οι διατάξεις του προηγούμενου εδαφίου εφαρμόζονται και για τις δαπάνες μετάβασης στο ευρώ, οι οποίες θα πραγματοποιηθούν κατά τα οικονομικά έτη 2001, 2002 και 2003 (χρήσεις 2000, 2001 και 2002).»

Άρθρο 7

Χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές -. Βεβαίωση είσπραξης εσόδων, πληρωμές κατά τη μεταβατική περίοδο

1. Στην παρ. 7 του άρθρου 28 του Κ.Β.Σ. (π.δ. 186/1992 ΦΕΚ 84

Α') προστίθεται περίπτωση δ' ως εξής:

«δ) οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν είτε κατά την είσπραξη ή εξόφληση των απαιτήσεων ή υποχρεώσεων (αντίστοιχα) σε ευρώ, κατά το ημερολογιακό έτος 2001, είτε κατά την αποτίμηση αυτών, καθώς και των διαθεσίμων και των λοιπών περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων, αποσβεννύονται είτε εφάπαξ είτε ισόποσα σε τρεις (3) συνεχόμενες χρήσεις.»

2. Κατά το έτος 2001, η βεβαίωση των εσόδων του Δημοσίου και τρίτων, η είσπραξη και επιστροφή φόρων, εισφορών και τελών, καθώς και οι πάσης φύσεως συναλλαγές και οι πληρωμές και οι εξοφλήσεις των τίτλων του Δημοσίου που διενεργούνται στις Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ.) πραγματοποιούνται μόνο σε δραχμές.

3. Κατά τη βεβαίωση και την είσπραξη των εσόδων του Δημοσίου και τρίτων, δεν βεβαιώνονται και δεν εισπράττονται τυχόν υπόλοιπα, που είναι δυνατόν να προκύπτουν κατά τη μετατροπή δραχμών σε ευρώ και αντιστρόφως, μέχρι του ποσού των εκατό (100) δραχμών κατά εγγραφή.

4. Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού μπορεί να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις του παρόντος και του προηγούμενου άρθρου.

Άρθρο 8

Δημόσιο χρέος

1. Την 1η Ιανουαρίου 2001 επανεκφράζονται σε ευρώ με δύο δεκαδικά ψηφία όλοι οι τίτλοι του Ελληνικού Δημοσίου σε δραχμές: α) που έχουν εκδοθεί σε άυλη μορφή στο εσωτερικό υπό τη μορφή Ομολόγων, Ομολογιακών Δανείων και Εντόκων Γραμματίων, β) που έχουν εκδοθεί σε φυσική μορφή και αποϋλοποιούνται μέχρι 31.12.2000.

2. Η αξία των τίτλων σε φυσική μορφή που βρίσκονται σε κυκλοφορία την 1η Ιανουαρίου 2001 (ονομαστική αξία και αξία τοκομεριδίων) υπολογίζεται σε ευρώ με δύο δεκαδικά ψηφία.

3. Τα δάνεια του Ελληνικού Δημοσίου, που εκφράζονται σε εθνικές νομισματικές μονάδες άλλων Κρατών-Μελών της ζώνης ευρώ επανεκφράζονται σε ευρώ, εφόσον και οι αντίστοιχες χώρες έχουν επανεκφράσει το χρέος τους σε ευρώ.

4. Άλλες κατηγορίες δανείων του Ελληνικού Δημοσίου, που έχουν συναφθεί σε δραχμές, μπορούν να επανεκφραστούν σε ευρώ.

5. Το αποτέλεσμα της επανέκφρασης σε μονάδες ευρώ στρογγυλοποιείται προς το πλησιέστερο λεπτό του ευρώ. Σε περίπτωση που κατά την επανέκφραση προκύπτει ακριβώς το μισό μιας υποδιαίρεσης, το ποσό στρογγυλοποιείται στο επόμενο λεπτό του ευρώ.

6. Κάθε ένδικο βοήθημα σε σχέση με τις διαφορές που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος άρθρου ασκείται

εντός αποκλειστικής προθεσμίας ενός έτους από την ημερομηνία επανέκφρασης.

7. Οι εκδότες χρεογράφων που ανήκουν στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης, όπως αυτή ορίζεται στο Ευρωπαϊκό Σύστημα Εθνικών και Περιφερειακών Λογαριασμών της Κοινότητας του Κανονισμού ΕΚ 2223/1996 του Συμβουλίου (ΕΕ L 310/1996), όπως εκάστοτε ισχύει, μπορούν, από 1.1.2001, να επανεκφράσουν το χρέος τους, σύμφωνα με τις διατάξεις που ισχύουν σχετικά με τη μετατροπή του δημόσιου χρέους της Κεντρικής Κυβέρνησης.

8. Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού ή με κοινές αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, ρυθμίζονται θέματα σχετικά με τη μέθοδο επανέκφρασης του δημοσίου χρέους σε ευρώ, τη λογιστική εμφάνιση, την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

9. Η ισχύς του παρόντος άρθρου και των αποφάσεων που εκδίδονται για την υλοποίηση των διατάξεων αυτού αρχίζει από της δημοσίευσής του νόμου.

Άρθρο 9

Τελωνειακές διατάξεις

1. Τα νομικά πρόσωπα ή το Δημόσιο, που συναλλάσσονται κατά το έτος 2001 με τις Τελωνειακές Υπηρεσίες της χώρας μπορούν να επιλέξουν το ευρώ στις πάσης φύσεως δηλώσεις που υποβάλλουν και αφορούν το έτος αυτό. Απαραίτητη προϋπόθεση προς τούτο αποτελεί η υποβολή σχετικής ανέκκλητης δήλωσης του συναλλασσόμενου προς την αρμόδια Τελωνειακή Αρχή, στην τοπική αρμοδιότητα της οποίας ευρίσκεται η έδρα του.

2. Η βεβαίωση, είσπραξη και επιστροφή δασμών και φόρων, καθώς και οποιεσδήποτε πληρωμές μέσω των Τελωνειακών Υπηρεσιών της χώρας, κατά το έτος 2001, γίνονται μόνο σε δραχμές. Δεν βεβαιώνονται και δεν εισπράττονται τυχόν υπόλοιπα, που προκύπτουν κατά τη μετατροπή, εφόσον αυτά δεν είναι ανώτερα του ποσού των εκατό (100) δραχμών κατά πράξη.

Άρθρο 10

Δημόσιο Λογιστικό και Λογιστικό Ν.Π.Δ.Δ.

Με αποφάσεις του Υπουργού των Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού ρυθμίζονται θέματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του Δημόσιου Λογιστικού, καθώς και του Λογιστικού των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου, σε σχέση με την εισαγωγή του ευρώ.

Άρθρο 11

Μετοχικό Κεφάλαιο Ανωνύμων Εταιρειών (Α.Ε.)

1. Ο κωδ. ν. 2190/1920 «Περί Ανωνύμων Εταιρειών», όπως ισχύει, τροποποιείται ως εξής:

α) Στην παρ. 2 του άρθρου 8 η φράση «είκοσι εκατομμυρίων (20.000.000) δραχμών» αντικαθίσταται από τη φράση «εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ».

β) Η παρ. 3 του άρθρου 8 αντικαθίσταται ως εξής:

«3. Οι υφιστάμενες κατά την 1.1.2002 ανώνυμες εταιρείες, που έχουν μετοχικό κεφάλαιο μικρότερο του ποσού των εξήντα χιλιάδων ευρώ, υποχρεούνται να προσαρμόσουν το κεφάλαιο τους μέχρι του ποσού αυτού και με απόκλιση έως μείον 2,5% το αργότερο μέχρι 31.12.2003 διαφορετικά ανακαλείται η άδεια σύστασης τους.»

γ) Στο πρώτο εδάφιο της παρ.4 του άρθρου 8 η λέξη «διετίας» αντικαθίσταται με τη λέξη «προθεσμίας».

δ) Στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 8α η φράση «δραχμών εκατό εκατομμυρίων (100.000.000)» αντικαθίσταται από τη φράση «τριακοσίων χιλιάδων (300.000) ευρώ».

ε) Στην περίπτωση β' της παρ. 2 του άρθρου 12 διαγράφονται οι λέξεις «και των είκοσι πέντε δραχμών».

στ) Η παρ.1 του άρθρου 14 αντικαθίσταται ως εξής:

«1. Η ονομαστική αξία εκάστης μετοχής δεν δύναται να ορισθεί κατωτέρα των τριάντα λεπτών (0,30) του ευρώ και ανωτέρα των εκατό (100) ευρώ.»

ζ) Η παρ. 2 του άρθρου 30 καταργείται.

η) Στην παρ. 1 του άρθρου 67 η φράση των «30.000 δραχμών» αντικαθίσταται με τη φράση «των εκατό (100) ευρώ».

2. Η ισχύς των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου αρχίζει από 1.1.2002.

3. Με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Ανάπτυξης και του αρμόδιου, κατά περίπτωση Υπουργού, μετατρέπεται σε ευρώ και αναπροσαρμόζεται το κατώτατο όριο του μετοχικού κεφαλαίου, καθώς και η ονομαστική αξία μετοχής ανωνύμων εταιρειών, που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις νόμων.

Άρθρο 12

Μετατροπή Μετοχικού Κεφαλαίου Α. Ε.

1. Η μετατροπή και η στρογγυλοποίηση της ονομαστικής αξίας της μετοχής, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2, γίνεται με αύξηση ή μείωση του μετοχικού κεφαλαίου και τροποποίηση των σχετικών άρθρων του καταστατικού, που αποφασίζεται, παρά κάθε αντίθετη διάταξη του καταστατικού, από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 29 παρ. 1 και 2 και 31 παρ. 1 του κωδ. ν. 2190/1920, όπως ισχύει, και κατά παρέκκλιση των διατάξεων των άρθρων 4 παρ. 3,4 και 5 και 13 παρ. 4 και 8 του ίδιου νόμου. Οι διατάξεις του παρόντος εδαφίου ισχύουν ανάλογα

και για την παρ. 1 περίπτωση β' του άρθρου 11.

Η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου πραγματοποιείται με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών ή και με καταβολή μετρητών. Το ποσό που αντιστοιχεί στη μείωση του μετοχικού κεφαλαίου καταχωρίζεται υποχρεωτικά σε ειδικό αποθεματικό «Διαφορά από μετατροπή μετοχικού κεφαλαίου σε ευρώ» και κεφαλαιοποιείται σε μελλοντική αύξηση του εν λόγω κεφαλαίου.

2. Οι υφιστάμενες κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου εταιρείες, μπορούν να εκφράσουν το μετοχικό κεφάλαιο και την ονομαστική αξία των μετοχών τους και σε ευρώ.

3. Οι ανώνυμες εταιρείες που θα συσταθούν από 1.1.2001 έως 31.12.2001 μπορούν να ορίσουν το μετοχικό τους κεφάλαιο και την ονομαστική αξία της μετοχής τους και σε ευρώ.

4. Από 1.1.2002 για την έγκριση τροποποίησης του καταστατικού ανώνυμης εταιρείας απαιτείται το μετοχικό κεφάλαιο και η ονομαστική αξία των μετοχών της να έχουν μετατραπεί σε ευρώ.

5. Από την 1.1.2004 για την καταχώριση στοιχείων ανώνυμης εταιρείας στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιρειών (Μ. Α. Ε.) απαιτείται το μετοχικό κεφάλαιο και η ονομαστική αξία των μετοχών να έχουν μετατραπεί σε ευρώ.

6. Οι υφιστάμενες κατά την 1.1.2002 ανώνυμες εταιρείες αναπροσαρμόζουν την ονομαστική αξία της μετοχής τους σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 14 του κωδ. ν. 2190/1920 μέχρι 31.12.2003.

Άρθρο 13

Εταιρικό Κεφάλαιο Εταιρειών Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)

1. Ο ν. 3190/1955 «περί εταιρειών περιορισμένης ευθύνης» όπως ισχύει τροποποιείται ως εξής:

α) Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 4 η φράση «έξι εκατομμυρίων (6.000.000) δραχμών» αντικαθίσταται με τη φράση «δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ».

β) Το τρίτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 4 αντικαθίσταται ως εξής: «Οι υφιστάμενες εταιρείες περιορισμένης ευθύνης που έχουν κεφάλαιο κατώτερο των δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ, υποχρεούνται να αυξήσουν το κεφάλαιο τους, μέχρι του ορίου αυτού, και με απόκλιση έως μείον 2,5% το αργότερο μέχρι 31.12.2003.

γ) Στις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 4 η φράση «των δραχμών δέκα χιλιάδων (10.000)» αντικαθίσταται από τη φράση «των τριάντα (30) ευρώ».

δ) Στην παρ. 3 του άρθρου 41 οι φράσεις «έξι εκατομμυρίων (6.000.000) δραχμών» και «δέκα χιλιάδων (10.000) δραχμών» αντικαθίστανται με τις φράσεις «δεκαοκτώ χιλιάδων (18.000) ευρώ» και «τριάντα (30) ευρώ», αντίστοιχα.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου αρχίζουν να

ισχύουν από 1.1.2002.

Άρθρο 14

Μετατροπή Εταιρικού Κεφαλαίου - Μεριδών Ε.Π.Ε.

1. Η μερίδα συμμετοχής των εταίρων των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, που είναι εκφρασμένη σε δραχμές, μετατρέπεται σε ευρώ και στρογγυλοποιείται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2. με αύξηση ή μείωση του εταιρικού κεφαλαίου και τροποποίηση της εταιρικής σύμβασης, παρά κάθε αντίθετη διάταξη της σύμβασης, με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των εταίρων σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13 του ν. 3190/1955, όπως ισχύει, με τροποποίηση της εταιρικής συμβάσεως, κατά παρέκκλιση των άρθρων 38 παρ. 1,40 παρ. 1 και 41 παρ. 1 του ίδιου νόμου.

Η αύξηση του εταιρικού κεφαλαίου πραγματοποιείται με κεφαλαιοποίηση αποθεματικών ή με καταβολή μετρητών. Το ποσό που αντιστοιχεί στη μείωση του εταιρικού κεφαλαίου καταχωρίζεται υποχρεωτικά σε ειδικό αποθεματικό «Διαφορά από μετατροπή εταιρικού κεφαλαίου σε ευρώ» και κεφαλαιοποιείται σε μελλοντική αύξηση του εν λόγω κεφαλαίου.

2. Οι διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 4 του άρθρου 12 του παρόντος νόμου ισχύουν ανάλογα και για τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης.

3. Οι υφιστάμενες κατά την 1.1.2002 εταιρείες περιορισμένης ευθύνης αναπροσαρμόζουν την αξία των μεριδίων συμμετοχής των εταίρων, σε 30 ευρώ ή πολλαπλάσιο, μέχρι την 31.12.2003.

4. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης μπορεί να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις των όρθρων 11 έως και 14.

Άρθρο 15

Διπλή αναγραφή τιμών

1. Ο προμηθευτής υποχρεούται σε διπλή αναγραφή των τιμών και άλλων χρηματικών ποσών στις συναλλαγές του με τους καταναλωτές, ως τελικούς αποδέκτες των προϊόντων ή υπηρεσιών περιλαμβανόμενων και των διαφημιστικών μηνυμάτων, επιφυλασσομένων των διατάξεων του άρθρου 6. Κατ' εξαίρεση η υποχρέωση αυτή αρχίζει, για τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα που απασχολούν μέχρι 10 υπαλλήλους την 1.3.2001.

2. Η διπλή αναγραφή τιμών θα πρέπει να είναι σαφής, εύκολα αναγνωρίσιμη και ευανάγνωστη. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, μπορεί να καθορίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια σχετική με τα θέματα που ρυθμίζονται από τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, καθώς και οι εξαιρέσεις από αυτές. Ειδικότερα τυχόν προβλήματα

που θα ανακύψουν από την εφαρμογή της διπλής αναγραφής τιμών, τα οποία σχετίζονται με τις διατάξεις του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων ρυθμίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Οικονομικών,

Άρθρο 16

Ευρώ – παρατηρητήριο

1. Οι Επιτροπές φιλικού διακανονισμού καταναλωτικών διαφορών του άρθρου 11 του ν.2251/1994 (ΦΕΚ 191 Α') «Προστασία των Καταναλωτών ασκούν και αρμοδιότητες «Ευρώ-παρατηρητηρίου», το οποίο σε τοπικό επίπεδο ασχολείται με το να παρακολουθεί την εισαγωγή του ευρώ, τη νομιμότητα των συναλλαγών, τη διαφάνεια των πρακτικών των επαγγελματιών και να κατευθύνει τους πολίτες προς κάθε πηγή πληροφόρησης, να ακροάται, να διαμεσολαβεί και να συνδράμει τους πολίτες σε θέματα μετάβασης στο ευρώ, εφαρμοζομένων αναλόγως των διατάξεων του άρθρου 11 του ν. 2251/1994.

Οι Επιτροπές αυτές για τη λειτουργία τους, ως ευρώ-παρατηρητηρίων, έχουν πενταμελή σύνθεση με τη συμμετοχή του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης ή του Τομέα Εμπορίου της Νομαρχίας ως Προέδρου ή του αναπληρωτή του και ενός εκπροσώπου της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών ή του αναπληρωτή του οι οποίοι προτείνονται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης.

2. Το Υπουργείο Ανάπτυξης παρακολουθεί τη λειτουργία του ευρώ-παρατηρητηρίου κάθε Νομαρχίας ως προς την εισαγωγή του ευρώ και τη νομιμότητα των συναλλαγών. Προς το σκοπό αυτόν κάθε Νομαρχία υποχρεούται να αποστέλλει στο Υπουργείο Ανάπτυξης τις αποφάσεις σύστασης των ευρώ-παρατηρητηρίων, καθώς και τα πορίσματα τους αναφορικά με τη διαδικασία μετάβασης στο ευρώ.

Άρθρο 17

Ευρώ – λογότυπος

1. Χορηγείται ειδικό σήμα (ευρώ-λογότυπος) σύμφωνα με τις Συστάσεις 98/287/ΕΚ/1.5.98 (L 130/98) και 98/288/ΕΚ /23.4.98 (L 130/98) της Επιτροπής κατά το πρότυπο καλής πρακτικής που προτείνει η Επιτροπή, για την υποστήριξη της προετοιμασίας της μετάβασης στο ευρώ.

2. Η διάθεση του ευρώ-λογότυπου στις επιχειρήσεις και τα εμπορικό καταστήματα ανατίθεται στα κατά τόπους αρμόδια επιμελητήρια.

3. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης ρυθμίζονται η διαδικασία, οι όροι και οι λοιπές προϋποθέσεις χορήγησης του.

Άρθρο 18

Διατάξεις Κεφαλαιαγοράς και Χρηματιστηρίων Αξιών

1. Η διαπραγμάτευση, ο διακανονισμός και η εκκαθάριση των χρηματιστηριακών συναλλαγών σε οργανωμένες αγορές στην Ελλάδα διενεργούνται σε ευρώ. Η έγγραφη απεικόνιση των στοιχείων των χρηματιστηριακών συναλλαγών θα γίνεται και σε δραχμές.
2. Οι εταιρίες οι οποίες, είτε ζητούν την εισαγωγή των κινητών αξιών τους στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών (Χ.Α.Α.), είτε έχουν ήδη εισαγάγει αυτές στο Χ.Α.Α., υποχρεούνται να απεικονίζουν και σε ευρώ, όλο τα οικονομικά στοιχεία που υποβάλλουν ή γνωστοποιούν στο Χ.Α.Α..
3. Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του Χ.Α.Α. ρυθμίζονται θέματα που αφορούν τους όρους και τις διαδικασίες εισαγωγής και διαπραγμάτευσης κινητών αξιών στο Χρηματιστήριο σε ευρώ και ειδικότερα οι λεπτομέρειες εφαρμογής των μεθόδων διαπραγμάτευσης, ο καθορισμός των μονάδων διαπραγμάτευσης και ο τρόπος καθορισμού του βήματος μεταβολής τιμής, οι κανόνες διαμόρφωσης των χρηματιστηριακών δεικτών, απεικόνιση των τιμών και δημοσίευσης τους, ο τρόπος τήρησης των βάσεων δεδομένων, ο τρόπος διαβίβασης και εκτέλεσης εντολών των μελών του Χ.Α.Α. και οι υποχρεώσεις των μελών του Χ.Α.Α..
4. Με απόφαση του Δ.Σ. της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τη διαδικασία εκκαθάρισης χρηματιστηριακών συναλλαγών σε ευρώ, όπως η απεικόνιση χρηματικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων των χειριστών του συστήματος αυτών τίτλων, η διενέργεια του χρηματικού διακανονισμού και οι υποχρεώσεις των μελών του Χ.Α.Α., κυρίως όσον αφορά τη σύνταξη και υποβολή των βιβλίων και στοιχείων.
5. Με απόφαση του Δ.Σ. του Χρηματιστηρίου Παραγώγων Αθηνών (Χ.Π.Α.) ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τους όρους και διαδικασίες διαπραγμάτευσης παραγώγων, τις συναλλαγές επί παραγώγων και την κατάρτιση αυτών στο Χ.Π.Α. σε ευρώ, όπως την αλλαγή της λογιστικής μονάδας των διαδικασιών διαπραγμάτευσης και συναλλαγής, τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση της ονομαστικής αξίας παραγώγων και των τιμών διαπραγμάτευσης αυτών, τον τρόπο απεικόνισης και δημοσίευσης των τιμών των συναλλαγών επί παραγώγων, τις σχετικές υποχρεώσεις των Μελών του Χ.Π.Α. και Μελών που είναι Ειδικοί Διαπραγματευτές στο Χ.Π.Α..
6. Με απόφαση του Δ.Σ. της Εταιρίας Εκκαθάρισης Συναλλαγών επί Παραγώγων (ΕΤ.Ε.Σ.Ε.Π.) ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα που αφορούν τις διαδικασίες εκκαθάρισης και διακανονισμού συναλλαγών επί παραγώγων σε ευρώ, όπως η μετατροπή και στρογγυλοποίηση κατά την εκκαθάριση, η ημερήσια αποτίμηση των ανοιχτών θέσεων που προκύπτουν από τις συναλλαγές επί

παραγώγων, ο διακανονισμός των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που προκύπτουν από τις συναλλαγές αυτές, η εκπλήρωση υποχρεώσεων παροχής εξασφαλίσεων, περιθωρίου ασφάλισης ή ασφαλειών προς την ΕΤ.Ε.Σ.Ε.Π. και στις σχετικές υποχρεώσεις των Μελών αυτής.

Άρθρο 19

Μετατροπές προστίμων, παραβόλων και χρηματικών ποινών

Οπουδήποτε σε νόμους και κανονιστικές πράξεις προβλέπονται χρηματικά ποσά δραχμών από πρόστιμα, παράβολα και χρηματικές ποινές ή άλλες οικονομικές επιβαρύνσεις και υποχρεώσεις, τα ποσά αυτά μετά τη μετατροπή και στρογγυλοποίηση τους σε ΕΥΡΩ, είναι δυνατόν, με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών και του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού, να αναπροσαρμόζονται από 1.1.2002.

Άρθρο 20

Πρόστιμο

Για κάθε παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις διατάξεις του παρόντος νόμου, καθώς και από τις κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδιδόμενες υπουργικές αποφάσεις, επιβάλλεται με απόφαση του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού πρόστιμο από 50.000 δρχ. έως 20.000.000 δρχ. και από 1.1.2002 από 150 έως 60.000 ευρώ, το οποίο αποτελεί δημόσιο έσοδο και εισπράττεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων.

Με απόφαση του αρμόδιου κατά περίπτωση Υπουργού καθορίζονται ο τρόπος και η διαδικασία βεβαίωσης της παράβασης, επιβολής του προστίμου και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια.

Άρθρο 21

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από την 1η Ιανουαρίου 2001, εκτός αν άλλως ορίζεται στις διατάξεις του παρόντος.

Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεση του ως Νόμου του Κράτους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

A. ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. ΑΛΕΞΑΚΗΣ Π.-ΠΕΤΡΑΚΗΣ Π. «ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ» ΕΚΔ. ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ 1990
2. ΑΛΕΞΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ «ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ», ΕΚΔ. ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ 1980
3. ΑΛΕΞΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ, «ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ, ΤΙΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΛΛΕΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ», ΕΚΔ. ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ 1990
4. ΒΕΛΕΝΤΖΑ, Γ. «ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ» ΤΕΤΡΑΜΗΝΙΑΙΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΈΚΔΟΣΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ, ΘΕΩΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ, ΜΑΪΟΣ 1993
5. ΖΑΒΒΟΣ Γ., «Η ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΟΚ ΕΝ ΟΥΦΕΙ ΤΟΥ 1992», Ε.Ε.Τ., ΕΚΔ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, 1989
6. ΙΟΒΕ, «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ», ΑΘΗΝΑ 1992,
7. ΚΑΪΣΕΡΛΙΔΗΣ ΙΟΡΔΑΝΗΣ, ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΙΣΤΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1828-1979(ΑΝΑΤΥΠΟ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΕΚΔ. ΜΑΛΛΙΑΡΗΣ –ΠΑΙΔΕΙΑ) ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1992
8. ΔΡ. Π.Α. ΚΙΟΧΟΣ-ΔΡ. Γ.Δ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, «ΧΡΗΜΑ-ΠΙΣΤΗ-ΤΡΑΠΕΖΕΣ» ΕΚΔ. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ, ΑΘΗΝΑ 1999
9. ΚΟΤΣΙΡΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ, «ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ. Η ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΣΤΟ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ» (ΑΝΑΤΥΠΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΕΥΧΟΣ 1), 1993
10. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ Ι, « Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΩΣ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ» ΕΚΔ. ΑΛΦΑ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1953
11. ΛΑΖΟΣ, ΒΑΪΟΣ Α., «ΧΡΗΜΑ-ΤΡΑΠΕΖΕΣ-ΠΙΣΤΗ», ΑΒΣΘ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1990
12. ΜΑΚΡΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ, ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ», ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, ΑΘΗΝΑ 1992
13. ΜΟΣΧΟΣ Δ., «ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ» , ΙΟΒΕ ΑΘΗΝΑ 1997
14. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Δ. «ΤΟ ΧΡΗΜΑ, ΑΓΟΡΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ» ΕΚΔ. ΛΙΒΑΝΗ, ΑΘΗΝΑ 2002

15. ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ Γ.: «ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ», ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ, ΑΘΗΝΑ 1995
16. ΣΤΕΡΓΙΩΤΗΣ Κ.Κ., «ΧΡΗΜΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ» ΑΘΗΝΑ 1995
17. ΤΡΑΓΚΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, «Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ», ΕΚΔ. ΑΝΤ. Ν. ΣΑΚΟΥΛΑ, ΑΘΗΝΑ 1999
18. ΦΡΑΓΓΕΤΗ Δ.-ΜΟΣΧΟΣ Δ. «ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ», Δ.Ε.Ε.Τ., Γ' ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ 1997
19. ΧΟΛΕΒΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, «ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ», INTERBOOK, ΑΘΗΝΑ 1995

ΑΡΘΡΑ

1. ΑΘΑΝΑΣΟΓΛΟΥ Π.Π.: « Το ευρωπαϊκό τραπεζικό σύστημα και η κεφαλαιαγορά: ο ρόλος τους στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής ένωσης» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Γ' Τρίμηνο 1998
2. ΑΛΕΞΑΚΗΣ Π. : «Επιπτώσεις του ευρώ στην ελληνική κεφαλαιαγορά» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 2001
3. ΘΑΝΟΣ Γ. : « Οικονομική πολιτική επιτοκίων στα πλαίσια του ευρώ» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Β' Τρίμηνο 1999
4. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Δ. – ΙΩΑΝΝΟΥ Α.: «Ιδιωτικοποιήσεις Τραπεζών. Βασικές έννοιες, μέθοδοι και διεθνής εμπειρία». ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Β' Τρίμηνο 1998
5. ΒΙΔΑΛΗ Α. : « Μια νέα διάσταση της τραπεζικής πραγματικότητας» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Γ'- Δ' Τρίμηνο 1999
6. ΓΚΑΡΓΚΑΝΑ Ν. : « Προβλέψεις επιπτώσεων από την εισαγωγή του Ευρώ στις χρηματιστηριακές αγορές και τα τραπεζικά συστήματα» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Δ' Τρίμηνο 1998
7. ΓΚΑΡΓΚΑΝΑ Ν. : «Προοπτικές και προκλήσεις για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα» Οικονομικός Ταχυδρόμος 1998, (φ40, σελ. 68)
8. ΓΚΑΡΓΚΑΝΑ Ν. : « Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα και το χρηματοοικονομικό πλαίσιο» Δελτίο Ε.Ε.Τ. Β' Τρίμηνο 1998
9. ΓΚΟΡΤΣΟΥ Χ.: « Το νομικό καθεστώς των κρατών μελών με παρέκκλιση στη ζώνη του ευρώ» Δελτίο Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1998
10. ΓΚΟΡΤΣΟΣ Χ.: «Η άσκηση της προληπτικής εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων στη ζώνη του ευρώ- η θεσμική διάσταση» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Γ'- Δ' Τρίμηνο 1999
11. ΓΚΟΡΤΣΟΥ Χ. : «Συνολική θεώρηση του ισχύοντος πλαισίου Εποπτείας της Κεφαλαιακής Επάρκειας και η

- επερχόμενη αναθεώρηση του.» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Β'-Γ' Τρίμηνο 2001
12. ΓΛΥΝΙΑΔΑΚΗ Σ. : «Να γίνει πώληση ή συγχώνευση τραπεζών» Οικονομικός Ταχυδρόμος 1997, (φ2, σελ. 66)
 13. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Δ. – ΚΑΡΚΑΖΗΣ Ι. : «Η βιώσιμη ανάπτυξη μιας τράπεζας.» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α'- Β' Τρίμηνο 2000
 14. ΔΟΥΚΑ ΣΠ. : «Πως θα επιβιώσουν οι ελληνικές τράπεζες» Οικονομικός Ταχυδρόμος 1996, (φ33, σελ. 33)
 15. ΘΩΜΑΔΑΚΗΣ Σ.: «Οι τράπεζες, η κεφαλαιαγορά και το ευρώ» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1999
 16. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ Π.Α. : «Η ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και η άσκηση νομισματικής πολιτικής», Δελτίο Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1998
 17. ΚΑΖΑΚΟΥ Π. : «ΟΝΕ: Οι "εντός", οι "εκτός" και η ελληνική στρατηγική» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Β' Τρίμηνο 1998
 18. ΚΑΛΛΙΜΟΠΟΥΛΟΥ Γ.Δ.: «Η εισαγωγή του ευρώ και οι επιπτώσεις στις χρηματικές ενοχές» Δελτίο Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1998
 19. ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ Κ.Ν.: «Ευρώ και απασχόληση στις ελληνικές τράπεζες» Δελτίο Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1998
 20. ΚΑΡΑΜΟΥΖΗ Ν. : «Η μετάβαση του ελληνικού τραπεζικού συστήματος στη ζώνη του ευρώ» Δελτίο Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1998
 21. ΚΑΡΑΜΟΥΖΗΣ Ν.: «Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα μπροστά στη νέα πραγματικότητα» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Β' Τρίμηνο 2002
 22. ΚΑΡΑΤΖΑ Θ. «Τραπεζικό Σύστημα: Από την προσαρμογή στην απελευθέρωση» Οικονομικός Ταχυδρόμος 1995, (φ25, σελ. 96)
 23. ΚΑΡΑΤΖΑ Θ. : «Στο κατώφλι του ευρώ», Δελτίο Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1998
 24. ΚΑΡΑΤΖΑΣ Θ. : «Αποφασιστική η συμβολή του τραπεζικού συστήματος στην πορεία της ελληνικής οικονομίας» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α'- Β' Τρίμηνο 2000
 25. ΚΑΡΑΤΖΑΣ Θ. : «Ελληνική οικονομία και τραπεζικό σύστημα στην εποχή του ευρώ» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 2001
 26. ΟΜΙΛΙΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΑΡΑΤΖΑ ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 2002
 - 26 . ΟΜΙΛΙΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ Β. ΚΑΡΑΤΖΑ ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 2003
 27. ΚΑΡΕΛΛΑΣ Π. : «Ευρώ και εμπόριο: η πρόκληση της εποχής» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 2001

28. ΚΕΝΤΡΟΥ Δ.Β. : «Η σημασία της πελαντοκεντρικής προσέγγισης στον τραπεζικό τομέα» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Β' Τρίμηνο 2002
29. ΚΕΦΑΛΑ Α. : «Η πραγματική απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος.» Οικονομικός Ταχυδρόμος 1995, (φ23, σελ. 14)
30. ΚΟΡΛΙΡΑ Π. : «Τι κυοφορείται στο τραπεζικό σύστημα» Οικονομικός Ταχυδρόμος 1998, (φ8, σελ. 18)
31. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Κ.Λ. : «Η πρόκληση της ΟΝΕ και οι τράπεζες μας» Οικονομικός Ταχυδρόμος 1998, (φ49, σελ. 42)
32. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Γ. : «Προκλήσεις και προοπτικές της εποπτείας του Χρηματοοικονομικού Τομέα» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Β'-Γ' Τρίμηνο 2001
33. ΜΑΛΛΕΡΟΥ Ν. : «Συν-ανταγωνισμός και ΔΙΑΣ Α.Ε.» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 2002
34. ΜΑΝΟΣ Ι. : «Η αναπόφευκτη πρόκληση των τραπεζών» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Γ' Τρίμηνο 2000
35. ΜΑΡΟΥΛΗ Δ., ΜΥΛΩΝΑ Π., ΝΙΚΟΛΙΤΣΑ Δ., ΠΟΛΙΤΗ Δ. : «Τα επιτόκια των τραπεζών στην Ελλάδα και την Ευρωζώνη» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Δ' Τρίμηνο 2001
36. ΜΑΣΟΥΡΑΚΗ Μ. : «ΟΝΕ και ελληνικό τραπεζικό σύστημα» Δελτίο Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1998
37. ΜΟΣΧΟΣ Δ. – ΜΠΑΛΛΗΣ Β. – ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑΣ Ν. – ΤΑΜΒΑΚΗΣ Α. – WATSON D. : «Το ευρώ και ο καταναλωτής τραπεζικών προϊόντων» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 2001
38. ΜΠΡΕΓΙΑΝΝΗ Κ. : «Η νεότερη Ελλάδα και το νόμισμα της (Χρονολόγιο από 1828 έως 1954)» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Δ' Τρίμηνο 2001
39. ΝΑΝΟΠΟΥΛΟΣ Ν. : «Οι θετικές προοπτικές Ανάπτυξης του Ελληνικού Τραπεζικού συστήματος στις Προκλήσεις της Νέας Εποχής» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Δ' Τρίμηνο 2001
40. ΝΟΥΛΑΣ ΑΘ. : «Κερδοφορία και αποτελεσματικότητα των ελληνικών τραπεζών» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Γ'- Δ' Τρίμηνο 1999
41. ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ν. : «Ποιο το μέλλον των ελληνικών τραπεζών. "Περάσαμε τι Κάβο-Ντόρο". Οικονομικός Ταχυδρόμος 2003, (φ47, σελ.12)
42. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ Μ. : «Χρηματοπιστωτικός τομέας: Οικοδόμηση ενός πλαισίου δράσης» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1999
42. ΠΑΠΑΔΗΜΟΣ Λ. : «Το ευρώ, η ελληνική οικονομία και το τραπεζικό σύστημα» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 2001
43. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ Γ. : «Συγχώνευση ιδρυμάτων και επιτροπή ανταγωνισμού» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Γ' Τρίμηνο 1998

44. Επιμέλεια ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ Γ.: «Σε κρίσιμη καμπή οι ελληνικές τράπεζες» Οικονομικός Ταχυδρόμος 2002, (φ43, σελ. 35-52)
45. Επιμέλεια ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ Γ. : «Retail Banking: Το Ελντοράντο των τραπεζών.» . Οικονομικός Ταχυδρόμος 2001, (φ40, σελ. 83-96)
46. ΠΑΝΤΕΛΙΑ ΣΠ. : «Οι πηγές κερδοφορίας των ελληνικών τραπεζών μετά την καθιέρωση του ευρώ» Δελτίο Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1998
47. ΠΑΝΤΕΛΙΑΣ ΣΠ.: «Περιθώριο επιτοκίων χορηγήσεων και καταθέσεων (Ecart) στον ελληνικό τραπεζικό τομέα: Μύθοι και πραγματικότητες. ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α'- Β' Τρίμηνο 2000
48. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ Γ. – ΚΑΡΑΤΖΑΣ Θ. : «Τράπεζες και Οικονομία» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1999
49. ΠΙΝΤΕΡΗ Γ. : «Τραπεζικές κρίσεις και πολιτικές» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Δ' Τρίμηνο 2002
50. ΡΑΔΑΙΟΥ Π. : « Η έρευνα για την εικόνα του τραπεζικού συστήματος. Αφειτηρία και μεθοδικές δράσεις». ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Γ' Τρίμηνο 1998
51. ΣΑΡΔΕΛΗΣ Χ. : «Ο εξωτερικός δανεισμός του Ελληνικού Δημοσίου και οι ελληνικές τράπεζες» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α'- Β' Τρίμηνο 2000
52. ΣΑΝΤΙΞΗ Δ. : «ΟΝΕ, τράπεζες και χρηματοοικονομικά προϊόντα» Δελτίο Ε.Ε.Τ. Β' Τρίμηνο 1998
53. ΣΑΛΛΑΣ Μ. : «Το ευρώ και οι διαρθρωτικές αλλαγές στην αγορά χρήματος και κεφαλαίου» Δελτίο Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1998
54. ΣΑΛΛΑΣ Μ. : «Το μέλλον των τραπεζών μας και οι νέες προκλήσεις» Οικονομικός Ταχυδρόμος 1996, (φ48, σελ. 38)
55. ΣΑΧΙΝΙΔΗ Φ.Δ. «Ευρώ: Οι επιπτώσεις στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα» Οικονομικός Ταχυδρόμος 1999, (φ23, σελ. 60)
56. ΣΑΧΙΝΙΔΗ Φ.Δ. «Ευρώ: Οι επιπτώσεις στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα» Οικονομικός Ταχυδρόμος 1999, (φ24, σελ. 76)
57. ΣΕΓΟΥΡΑ Η. : «Ορισμένες νέες απόψεις σχετικά με την εποπτεία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Γ'- Δ' Τρίμηνο 1999
58. ΣΟΥΡΝΟΠΟΥΛΟΥ Κ. : «Το κόστος διαμεσολάβησης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Γ' Τρίμηνο 1998
59. ΣΠΑΘΗ Χ. -ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΠΕΤΡΙΔΟΥ-ΝΙΚΗΣ ΓΛΑΒΕΛΗ: «Διοίκηση ποιότητας στον τραπεζικό τομέα: μια εμπειρική μελέτη στις ελληνικές τράπεζες» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 2003

60. . ΣΤΑΪΚΟΥΡΑΣ Χ.- ΣΤΕΛΙΑΡΟΣ Μ. : «Προσδιοριστικοί παράγοντες κερδοφορίας» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Γ'- Δ' Τρίμηνο 1999
61. ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ Κ. : «Προσαρμογή του επιχειρηματικού μοντέλου των τραπεζών στο σύγχρονο περιβάλλον» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Δ' Τρίμηνο 2002
62. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ Γ. : «Η εισαγωγή του ευρώ στην ελληνική οικονομία. Πρακτικές πλευρές». Δελτίο Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1998
63. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ Γ. : «Η μετάβαση στο ευρώ σε φυσική μορφή: Επισημάνσεις και προετοιμασία» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 2001
63. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑ Γ. : «Ευρώ: Προκλήσεις και προοπτικές για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Δ' Τρίμηνο 2001
64. ΤΣΑΤΗΡΗ Δ. : «Διαρθρωτικές μεταβολές και απασχόληση στις τράπεζες» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Δ' Τρίμηνο 1998
65. ΤΣΕΚΡΕΚΟΥ ΕΥ. : «"Η επόμενη ημέρα" για τις ελληνικές τράπεζες» Οικονομικός Ταχυδρόμος 1999, (φ2, σελ. 107)
67. ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ: « Το ευρώ και οι επιπτώσεις του. Διαστάσεις –λειτουργία της ΟΝΕ.» Δελτίο Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1998
68. Συνέντευξη του Προέδρου της GISE AG, Μ. Ζομπανάκη για το μέλλον του Τραπεζικού Συστήματος στη Ευρώπη. ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Β' Τρίμηνο 1999
69. ΦΡΑΓΚΑΚΗ Ν. : « Περιμένοντας το ευρώ» Δελτίο Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1998
70. ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗ Γ. : «ΟΝΕ: Πόσο δύσκολη είναι η επίτευξη των κριτηρίων εισόδου για την Ελλάδα» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Δ' Τρίμηνο 1998
71. ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗ Γ. «Συγχωνεύσεις και εξαγορές στο διεθνή τραπεζικό χώρο και η θέση των ελληνικών τραπεζών» Οικονομικός Ταχυδρόμος 1999, (φ16, σελ. 48)
72. ΧΑΤΖΗ Γ. : « Ο κόσμος των ιδιωτικών τραπεζών» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Β' Τρίμηνο 1998
73. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ Λ. , ΛΙΒΑΔΑ ΧΡ. : «Η εισαγωγή του ευρώ στη χώρα μας». ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Δ' Τρίμηνο 2001
74. ΧΑΣΙΩΤΗ ΑΝ. : «Η πολλαπλή συνεισφορά των τραπεζών στην πρόοδο της ελληνικής οικονομίας» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Δ' Τρίμηνο 2002
75. ΧΡΗΣΤΙΔΟΥ Φ. : «Τάσεις και προοπτικές της τραπεζικής αγοράς» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Γ' Τρίμηνο 1998
76. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘ. : «Η ανεξαρτησία της Κεντρικής Τράπεζας. Επισκόπηση» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Β' Τρίμηνο 1998

77. ICAP: Αποτελέσματα της έρευνας για την εικόνα του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Γ' Τρίμηνο 1998
78. GOODHART C.A.E.: «Θεσμικές πτυχές της εποπτείας του χρηματοπιστωτικού συστήματος μετά την εισαγωγή του ευρώ» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Δ' Τρίμηνο 2002
79. Dr. H.-J. MASSENBERG: «Ευρωπαϊκές τράπεζες πανέτοιμες για την Ο.Ν.Ε.» Δελτίο Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1998
80. SIMON P. : « Το ευρώ και τα συστήματα πληρωμών» Δελτίο Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1998
81. SIMON P.: «Η μετάβαση στο ευρώ. Τρεις μήνες αργότερα» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1999
82. Συνέντευξη με τον Πρόεδρο της Τραπεζικής Ομοσπονδίας της Ε.Ε., Maurizio Sella, για τις σχέσεις του τραπεζικού Συστήματος και ΟΝΕ. ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Α' Τρίμηνο 1999
83. THEODORE J-F. : «Ευρώ, Προκλήσεις και στρατηγικές. Ευρωπαϊκές κεφαλαιαγορές: Τι επιφυλάσσει το μέλλον.» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Γ'-Δ' Τρίμηνο 1999
84. TRUMPF-W. WESSELS: «Το θεσμικό οικοδόμημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά την έναρξη της ΟΝΕ. Μεταβολές στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.» ΔΕΛΤΙΟ Ε.Ε.Τ. Β' Τρίμηνο 1998
85. Η μετάβαση στο Ευρώ δεν είναι απλή υπόθεση. Οικονομικός Ταχυδρόμος 2000, (φ28, σελ. 16)
86. Οι τράπεζες και η νέα οικονομία. Οικονομικός Ταχυδρόμος 2000, (φ52, σελ. 26)
87. Ισχυρές οι αντιστάσεις των ελληνικών τραπεζών. Οικονομικός Ταχυδρόμος 2001, (φ38, σελ. 14)
88. Το ομιχλώδες τοπίο των ελληνικών τραπεζών. Οικονομικός Ταχυδρόμος 2001, (φ46, σελ. 26)
89. «Η αναδιάταξη του τραπεζικού τοπίου. Το κράτος κρατά το κλειδί των εξελίξεων στις τράπεζες.» Οικονομικός Ταχυδρόμος 2002, (φ13, σελ.8)

ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ

1. Νομισματική Πολιτική 1999-2000, Τράπεζα της Ελλάδος, Φεβρουάριος 2000.
2. Οικονομικό Δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος, Τεύχος 20, Ιανουάριος 2003
3. Οικονομικό Δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος, Τεύχος 19, Ιούλιος 2002
4. Οικονομικό Δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος, Τεύχος 17, Ιούλιος 2001

5. Οικονομικό Δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος, Τεύχος 16, Δεκέμβριος 2000
6. Οικονομικό Δελτίο της Τράπεζας της Ελλάδος, Τεύχος 15, Ιούλιος 2000

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

1. www.hba.gr
2. www.bankofgreece.gr
3. www.combank.gr
4. www.nbg.gr
5. www.naftemporiki.gr
6. www.dolnet.gr
7. www.europa.eu-int
8. www.enet.gr
9. www.iobe.gr

B. ΞΕΝΗ

1. ARCY, V., SALOP, J: PRICE AND OUTPUT EFFECTS OF MONETARY AND FISCAL POLICY UNDER FLEXIBLE EXCHANGE RATES. IMF STAFF PAPERS, 26, 1979
2. BRUNNER, K.: THE ROLE OF MONEY AND MONETARY POLICY, IN: REVIEW OF THE FEDERAL RESERVE BANK OF ST. LOUIS, VOL. 50 NR. 7/1968,
3. BRUNNER K. AND MELTZER, A.H. : LIQUIDITY TRAPS FOR MONEY, CREDIT AND INTEREST RATES, IN: THE JOURNAL OF POLITICAL ECONOMY, VO. 76(1968),
4. CARSON, D. (ed) : MONEY AND FINANCE: READINGS IN THEORY, POLICY AND INSTITUTIONS. NEW YORK 1967
5. CHALIKIAS, D. : MONEY AND CREDIT IN A DEVELOPING COUNTRY: THE GREEK CASE. NEW YORK 1978
6. CHANDLER, L.V.: THE ECONOMICS OF MONEY AND BANKING. 5TH ED. NEW YORK 1969
7. CHRIST, C.: PATINKIN ON MONEY INTEREST AND PRICES. THE JOURNAL OF POLITICAL ECONOMY Vol. 65 (1957),
8. COCHRAN I.A.: MONEY, BANKING AND THE ECONOMY. 2ND ED. NEW YORK, LONDON 1971

9. FRIEDMAN, M. , SCHWARTZ, A.J. : A MONETARY HISTORY OF THE UNITED STATES, 1867-1960. PRINCETON 1963.
10. HALM, G.N.: ECONOMICS OF MONEY AND BANKING, REV. ED. HOMEWOOD, III. 1966
11. HARCOURT, G.S .KENYON , P. : PRICING AND THE INVESTMENT DECISION; IN : KYKLOS 1976
12. HART, A.G., KENEN, P.B., ENTINE, A.D.: MONEY, DEPT AND ECONOMIC ACTIVITY. 4TH ED. ENGLEWOOD CLIFFS 1969
13. JOHNSON, H.G.: MONEY AND ECONOMIC ACTIVITY IN THE OPEN ECONOMY. THE U.K. 1880-1970. JOURNAL OF POLITICAL ECONOMY, 1976
14. PESEK, B.P.: BANK'S SUPPLY FUNCTION AND THE EQUILIBRIUM QUANTITY OF MONEY, CRETID AND BANKING, VOL. 3. 1970
15. PHILLIPS, C.A. : BANK CRETID, NEW YORK 1920
16. RICHTER, R. : THE BANKING SYSTEM WITHIN MACRO-ECONOMIC THEORY. THE GERMAN ECONOMIC REVIEW, VOL 6. 1968
17. SAYERS, R.S. : MODERN BANKING. 7TH ED. OXFORD 1967.
18. SPRENKLE, G.M. : LAIDLER' S "THE DEFINITION OF MONEY", A COMMENT. THE JOURNAL OF MONEY, CRETID AND BANKING, VOL. I, 1969
19. TOBIN, J. : A GENERAL EQUILIBRIUM APPROACH TO MONETARY THEORY. JOURNAL OF MONEY, CRETID AND BANKING, VOL. 1, 1969